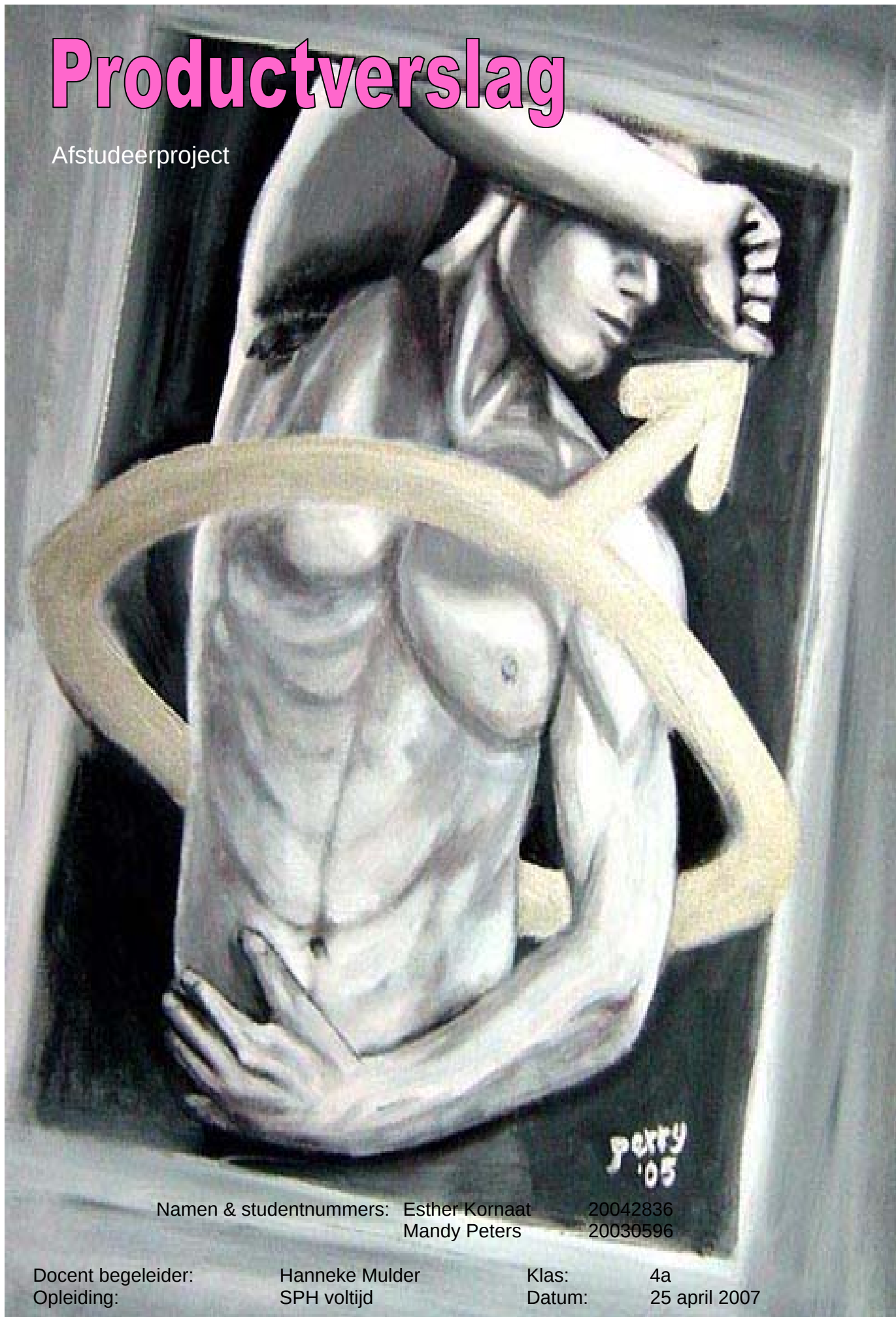

Productverslag

Afstudeerproject

Namen & studentnummers: Esther Kornaat
Mandy Peters

20042836
20030596

Docent begeleider:
Opleiding:

Hanneke Mulder
SPH voltijd

Klas:
Datum:

4a
25 april 2007

Voorwoord

In het kader van het afstudeerproject vierde leerjaar van de studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening voltijd aan de Haagse Hogeschool, hebben wij onderzoek gedaan naar wat loverboys precies zijn en hoe het komt dat steeds meer meiden in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar hun slachtoffer worden.

Voor het empirische gedeelte van ons onderzoek hebben wij medewerking gekregen van de 'Populier' en het 'Knooppunt' te 's-Gravenhage. Wij willen de medewerkers bedanken voor hun gastvrijheid en bereidheid om ons in hun lessen te laten voor het afnemen van de enquêtes. Ook willen wij de leerlingen van de 'Populier' en het 'Knooppunt' bedanken voor hun inzet en meningen.

Esther Kornaat en Mandy Peters, april 2007.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	Pagina: 6
1.1 Motivatie	Pagina: 6
1.2 Verantwoording onderwerp	Pagina: 7
1.3 Probleemdefinitie	Pagina: 7
1.4 Probleemstelling	Pagina: 7
1.5 Doelstelling	Pagina: 8
1.6 Deelvragen	Pagina: 8
1.7 Instellingsanalyse	Pagina: 8
1.8 Onderzoekseenheden	Pagina: 9
1.9 Methoden van dataverzameling	Pagina: 9
1.10 Aanpak en verantwoording	Pagina: 10
1.11 Betrouwbaarheid en geldigheid	Pagina: 11
1.12 Opzet van het rapport	Pagina: 12
 Hoofdstuk 2: Loverboys	 Pagina: 13
2.1 Wat zijn loverboys?	Pagina: 13
2.2 Wie zijn loverboys?	Pagina: 13
2.3 Hoe gaan loverboys te werk?	Pagina: 14
2.4 Achtergrondinformatie over loverboys	Pagina: 15
 Hoofdstuk 3: Literatuuronderzoek	 Pagina: 17
3.1 Wetgeving	Pagina: 17
3.2 Controlefuncties	Pagina: 19
3.3 Risicogroep	Pagina: 19
3.4 Preventie	Pagina: 22
3.5 Hulpverlening aan slachtoffers	Pagina: 25
 Hoofdstuk 4: Empirisch onderzoek	 Pagina: 28
4.1 Seksuele voorlichting	Pagina: 28
4.2 Seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje	Pagina: 29
4.3 De reden om seks aan te bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje	 Pagina: 29

4.4 De reden die andere meiden kunnen hebben om seks aan te bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje	Pagina: 29
4.5 Hoe het voorkomen kan worden dat er meer slachtoffers van loverboys vallen	Pagina: 30
4.6 De samenvatting van de gesprekken met de meiden van het 'Knooppunt'	Pagina: 30
 Hoofdstuk 5: De verwerking en analyse van de data	Pagina: 32
5.1 Wat zegt de wetgeving over seks met minderjarigen en over seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje?	Pagina: 32
5.2 Waar en op welke manier heeft de doelgroep seksuele voorlichting gekregen?	Pagina: 33
5.3 Welke meiden vormen een risicogroep voor loverboys?	Pagina: 33
5.4 Wat is de achtergrond van meiden, van 12 tot en met 17 jaar, die slachtoffer worden van loverboys	Pagina: 35
5.4.1 De culturele en religieuze achtergrond	Pagina: 35
5.4.2 De kenmerken van de persoonlijkheid	Pagina: 36
5.4.3 De opvoeding en gezinssituatie	Pagina: 36
5.5 Wat voor gevoel ervaart de doelgroep wanneer men seks heeft in ruil voor seks, goederen of als bedankje?	Pagina: 37
5.6 Hoeveel meiden worden slachtoffer van loverboys?	Pagina: 38
5.7 Op welke manier kan voorkomen worden dat er nieuwe slachtoffers van loverboys vallen?	Pagina: 39
 Hoofdstuk 6: De conclusie en aanbevelingen	Pagina: 41
6.1 Hoe komt het dat, meiden van 12 tot en met 17 jaar, slachtoffer worden van een loverboy?	Pagina: 41
6.2 Hoe kan voorkomen worden dat meiden slachtoffer worden van een loverboy?	Pagina: 42
6.3 Aanbevelingen	Pagina: 42
6.3.1 Aanbeveling gericht op de gehele samenleving	Pagina: 42
6.3.2 Aanbevelingen gericht op de hulpverlening	Pagina: 43

Literatuurlijst

Pagina: 44

Beargumentatie en evaluatie van het product

Pagina: 46

- Argumentatie

Pagina: 46

- Evaluatie

Pagina: 46

Bijlage 1: De enquête

Bijlage 2: De verwerking van de enquêtes

Bijlage 3: Plan van aanpak 'Knooppunt'

Bijlage 4: Procesverslag

Bijlage 5: Logboek

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Motivatie

Wij begonnen met het kiezen van de doelgroep. In het derde jaar van de opleiding Sociaal Pedagogische Hulpverlening hebben wij stage gelopen op 'Rebound', een voorziening voor leerlingen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die door verscheidene problemen, als gedragsproblemen, veelvuldig verzuim en problemen thuis, geen onderwijs kunnen volgen op hun huidige middelbare school. Na hier tien maanden stage te hebben gelopen zijn wij enthousiast geworden over het werken met deze doelgroep. Daarom was de keuze voor deze doelgroep snel gemaakt.

Na het vaststellen van de doelgroep zijn wij op zoek gegaan naar een instelling die met ons wilde samenwerken in het kader van het afstudeerproject. Wij hebben contact op genomen met 'Rebound' en het 'Knooppunt'. 'Knooppunt' is de overkoepelende organisatie van alle 'Rebounds' in de regio 's-Gravenhage. De medewerkers van het 'Knooppunt' waren direct enthousiast en wilden ons graag ontmoeten.

Samen met de medewerkers van het 'Knooppunt' zijn wij gaan brainstormen over een onderwerp dat wij interessant vinden en een product waar wij hen mee konden helpen. Zij gaven eigenlijk meteen aan dat zij lessen seksuele voorlichtingen misten in hun organisatie. Wij waren op dat moment geprikkeld geraakt door het onderwerp 'Breezersletjes'¹ na het lezen van twee krantenartikelen, één in het Algemeen Dagblad van woensdag 22 februari 2006 onder de titel "Seks in ruil voor een Breezer" en in het dagblad Trouw op 21 februari 2006 onder de titel "Betaalde tienerseks in Amsterdam". Hierin staat beschreven dat er meiden zijn die seks aanbieden in ruil voor geld, goederen en als bedankje voor bijvoorbeeld een lift naar huis. Wij hebben dit aan de medewerkers van het 'Knooppunt' voorgelegd en wij konden ons moeilijk voorstellen dat meiden dit doen. Zo kwamen wij op het onderwerp voor ons afstuderen. Wij wilden de medewerkers van het 'Knooppunt' graag helpen met het begrijpen van de belevingswereld met betrekking tot seksualiteit van meiden in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar. Wij wilden na ons onderzoek aanbevelingen opstellen voor de medewerkers van het 'Knooppunt' en zo bijdragen aan een goede en gerichte begeleiding van meiden in deze leeftijdscategorie. De medewerkers van het 'Knooppunt' waren hier enthousiast over en wilden ons de begeleiding geven die wij tijdens het afstudeerproject nodig zouden hebben. Dit zijn redenen geweest om met hen samen te gaan werken.

¹ De definitie van 'Breezersletjes' is: Meiden die seks aanbieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje.

1.2 Verantwoording onderwerp

Tijdens het zoeken van literatuur kwamen wij er al snel achter dat er weinig tot geen informatie te vinden was over het onderwerp 'breezersletjes'. Wanneer wij wel iets vonden werden wij verwezen naar boeken over loverboys. Ook tijdens het maken van de enquêtes liepen wij vast in de vraagstelling. Hoe weten wij nou dat meiden seks uit zichzelf en zonder gedwongen of gechanteerd te worden aanbieden en hoe kunnen wij dit duidelijk krijgen in de enquêtevragen.

Veel docenten en directieleden van middelbare scholen waren direct afwijzend door het woord enquête en seksualiteit en werden nog afwijzender door het begrip 'breezersletjes'. Zij wilden hun leerlingen hier niet mee confronteren en waren niet bereid medewerking te verlenen. Zonder medewerking krijg je niet de benodigde empirische gegevens. Na veel nadenken hoe wij dit moesten gaan oplossen en na het vinden van meer informatie over loverboys, zagen wij de ernst van het onderwerp 'loverboys' in en hebben wij besloten om deze jongens tot onderwerp van ons onderzoek te maken. Het onderwerp 'breezersletjes' blijft weliswaar nog steeds erg interessant, maar bleek zeer moeilijk te onderzoeken. Na samen het besluit te hebben genomen om van onderwerp over te stappen hebben wij contact opgenomen met de medewerkers van het 'Knooppunt' en hebben wij een afspraak met hen gemaakt. In een gesprek hebben wij hen de problemen waar wij tegenaan liepen verteld en aangegeven dat wij graag van onderwerp wilden veranderen. Zij waren het hier mee eens en vonden het onderwerp loverboys eigenlijk interessanter en belangrijker voor hun leerlingen dan 'breezersletjes'. De overstap was dus snel gemaakt.

Na het gesprek met de medewerkers, hebben wij de verandering doorgegeven aan onze begeleidster op school en het startdocument aangepast aan het onderwerp 'loverboys'.

1.3 Probleemdefinitie

Steeds meer meiden van 12 tot en met 17 jaar worden slachtoffer van een loverboy. Hierdoor komen er steeds meer meiden in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar gedwongen in de prostitutie terecht. Het is wettelijk verboden om onder de 18 jaar in de prostitutie te werken en gedwongen prostitutie is altijd strafbaar.

1.4 Probleemstelling

Hoe komt het dat meiden van 12 tot en met 17 jaar slachtoffer worden van een loverboy en hoe kan voorkomen worden dat meiden slachtoffer worden van een loverboy?

1.5 Doelstelling

Het doel is te onderzoeken wat loverboys precies zijn en hoe het komt dat veel meiden het slachtoffer worden van een loverboy. Aan de hand van dit onderzoek en het daarbij behorende productverslag, reiken wij een voorlichtingslespakket aan. Deze is bestemd voor de docenten op het 'Knooppunt' en gericht op de meiden die daar zitten.

1.6 Deelvragen

- Wat zegt de wetgeving over seks met minderjarigen en over seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje?
- Waar en op welke manier heeft de doelgroep seksuele voorlichting gekregen?
- Welke meiden vormen een risicogroep voor loverboys?
- Wat is de achtergrond van meiden van 12 tot en met 17 jaar die slachtoffer worden van loverboys?
- Wat voor gevoel ervaart de doelgroep wanneer men seks heeft voor geld, goederen of als bedankje?
- Hoeveel meiden worden slachtoffer van loverboys?
- Op welke manier kan voorkomen worden dat er nieuwe slachtoffers van loverboys vallen?

1.7 Instellingsanalyse

Ons product is toegespitst op de meiden van het 'Knooppunt'. Het 'Knooppunt' is een voorziening te 's-Gravenhage voor leerlingen van middelbare scholen die om verschillende redenen probleemgedrag vertonen en voor wie de school van herkomst geen passend aanbod meer heeft.

Afhankelijk van de problematiek van de leerling kunnen er twee verschillende trajecten doorlopen worden. De problematiek loopt uiteen van impulsief en introvert gedrag tot autoriteitsproblemen. Deze problematieken maken hun kwetsbaar voor loverboy-praktijken. Het eerste traject duurt minimaal 13 en maximaal 26 weken en het tweede traject duurt minimaal één en maximaal twee jaar. Het programma op het 'Knooppunt' is afgestemd op de individuele leerling. De leerlingen volgen AVO-lessen (Algemeen Vormend Onderwijs), praktijklessen, lichamelijke opvoeding en individuele- en groepstrainingen. Voor oudere leerlingen bestaat de mogelijkheid van een leerwerktraject waarin stages een belangrijk onderdeel van het programma zijn.

Gedurende het traject wordt duidelijk wat de leerling kan en wil, waardoor de leerling een toekomstperspectief ontwikkelt.²

1.8 Onderzoekseenheden

Onze onderzoekseenheden zijn meiden van 12 tot en met 17 jaar die onderwijs volgen op de 'Populier', het 'Knooppunt' en de GGD te 's-Gravenhage. Wij hebben voor de 'Populier' gekozen omdat dit de enige school was in 's-Gravenhage en omstreken, die onderwijs geeft aan leerlingen van drie verschillende niveaus (VMBO-t, HAVO, VWO), die ons zijn medewerking wilde verlenen. Het 'Knooppunt' is de instelling met wie wij samenwerken en aan wie wij het product aanbieden. De GGD kan ons informatie verstrekken over seksualiteit en voorlichting.

1.9 Methoden van dataverzameling

Wij hebben gebruik gemaakt van enquêtes waarin zowel open als meerkeuzevragen stonden. Wij hebben gekozen om een aantal open vragen in de enquêtes te verwerken omdat wij de meiden niet wilden beperken in hun beantwoording van de vragen. Voor de meerkeuzevragen hebben wij gekozen om de verwerking van de enquêtes te vergemakkelijken.

De enquêtes hebben wij in de lessen uitgedeeld na een inleidend woord van ons. We hebben dit gedaan zodat wij direct vragen konden beantwoorden en de meiden duidelijk konden maken dat hun medewerking van belang is om andere meiden van hun leeftijd te helpen. Om de anonimiteit en de vertrouwelijke behandeling van de ingevulde enquêtes van de leerlingen te waarborgen, hebben de leerlingen geen naam in hoeven vullen en zijn de enquêtes in hun bijzijn in een envelop gedaan en dichtgeplakt. De meiden zijn er dan verzekerd van dat docenten de informatie niet zullen lezen. Door dit van te voren te vertellen wilden wij de meiden het gevoel geven dat er betrouwbaar met hun antwoorden wordt omgegaan.

Bij het 'Knooppunt' hebben wij ervoor gekozen om naast de enquêtes een gesprek aan te gaan met de groep meiden. Dit hebben wij gedaan in groepen van drie à vier meiden om zo de veiligheid van de meiden te waarborgen. De groepen waren zo samengesteld dat vriendinnen bij elkaar zaten. Hier was voor gekozen zodat de meiden zich vertrouwer zouden voelen dan wanneer wij één op één met ze zouden praten. De gesprekken hebben wij niet opgenomen omdat dit de meiden zou beperken in hun beantwoording van de door

² Bron: Onbekend, *Het Knooppunt een nieuw toekomstperspectief*. URL: <http://swvzhw.residentie.net/upload/folderknooppunt.pdf>. Beschikbaar: 12-03-2007

ons gestelde vragen. Wij hebben na ieder gesprek een kleine samenvatting van de gegeven antwoorden gemaakt. In deze samenvattingen zijn wederom geen namen verwerkt.

Wij hebben gebruik gemaakt van reeds bestaande documenten, zoals internetsites, boeken, folders, video's en krantenartikelen.

Doordat wij gebruik hebben gemaakt van verschillende soorten gegevens en gegevensbronnen en van verschillende manieren en verschillende methoden van dataverzameling, is er sprake van triangulatie in ons onderzoek.

1.10 Aanpak en verantwoording

Als eerst hebben wij informatie uit boeken, internetsites en krantenartikelen verzameld. Op deze manier hebben wij ons verdiept in het onderwerp loverboys en de hulpverlening aan de slachtoffers van loverboys. Hierna hebben wij enquêtes afgenomen bij meiden met verschillende onderwijsniveaus op de 'Populier' en het 'Knooppunt' en gesprekken gevoerd met de meiden van het 'Knooppunt' om zo uitgebreidere antwoorden te vinden op onze deelvragen. De verkregen informatie uit alle bronnen hebben wij geanalyseerd, waardoor wij een antwoord hebben gevonden op de deelvragen. Vervolgens hebben wij hier een conclusie uit getrokken die een antwoord geeft op de probleemstelling.

Als laatste hebben wij een product gemaakt. Het product bestaat uit een voorlichtingslespakket over loverboys voor de meiden van het 'Knooppunt'.

Bij de start van ons onderzoek wilden wij enquêtes afnemen bij 180 meiden. Wij wilden bij twee middelbare scholen in Den Haag een tweede, een derde en een vierde klas van drie verschillende niveaus (VMBO-t, Havo en VWO) enquêteren. Hiervoor hebben wij alle middelbare scholen die onderwijs geven in de drie niveaus in 's-Gravenhage benaderd.

Slechts één van de zeven scholen wilde meewerken aan ons afstudeerproject. De overige scholen reageerden direct na het woord 'onderzoek', 'enquête' of 'seksualiteit' afwijzend. De 'Populier' was de enige school waar wij terecht konden voor het afnemen van 90 enquêtes.

Helaas werd onze contactpersoon van het VWO en de Havo langdurig ziek. Dit heeft ervoor gezorgd dat wij geen VWO-klassen en slechts één Havo-klas hebben kunnen enquêteren.

Als laatste optie hebben wij een school in Rijswijk benaderd. Nadat we de juiste contactpersoon hadden gevonden, hebben we toestemming gekregen om de enquêtes op deze school af te nemen. Helaas werd ook deze contactpersoon ziek en door de strakke planning waar wij ons aan moesten houden hebben wij alsnog geen mogelijkheid gehad enquêtes af te nemen bij de meiden van deze school. Uiteindelijk hebben we besloten om de enquêtes ook bij het 'Knooppunt' af te nemen. Hierbij hebben wij ook gesprekken gevoerd met de meiden van het 'Knooppunt' met als doel uitgebreidere antwoorden te krijgen op de enquêtevragen en onze deelvragen.

In totaal hebben wij nu 61 enquêtes, waarvan 55 ingevuld door de meiden van de 'Populier' en zes door de meiden van het 'Knooppunt' en een samenvatting van de gesprekken met zeven meiden op het 'Knooppunt'. Dit is weliswaar minder dan de helft van het aantal enquêtes van dat wij in eerste instantie gepland hadden, maar volgens ons is het aantal hoog genoeg om een betrouwbaar beeld te vormen van hoe meiden tegen seksualiteit aankijken.

Bij het verwerken van de enquêtes hebben wij onderscheid gemaakt tussen meiden van het 'Knooppunt' en de 'Populier', allochtonen en autochtonen en de verschillende geloven van de meiden. Tijdens de analyse van deze enquêtes bleek dat er geen noemenswaardige verschillen zaten tussen deze groepen. Om deze reden hebben wij in de analyse van de vragen geen onderscheid gemaakt tussen deze groepen.

1.11 Betrouwbaarheid en geldigheid

Wij hebben ons onderzoek betrouwbaar gemaakt door bij alle informatie die wij gevonden hebben een bronvermelding te geven. Hierdoor is door iedereen na te gaan waar wij de informatie voor ons onderzoek vandaan hebben gehaald. De literatuurlijst is hier een aanvulling op.

Door duidelijk aan te geven welke stappen wij hebben genomen willen wij ervoor zorgen dat anderen precies hetzelfde onderzoek kunnen uitvoeren en tot dezelfde conclusie zullen komen.

Om ons onderzoek intern geldig te maken hebben wij een aantal stappen ondernomen. Voordat wij op zoek zijn gegaan naar informatie hebben wij een duidelijke probleemdefinitie, probleemstelling, doelstelling en deelvragen opgesteld. De deelvragen hebben wij zo opgesteld dat na beantwoording hiervan wij een antwoord hebben op de probleemstelling.

Doordat wij de enquêtevragen hebben opgesteld aan de hand van onze deelvragen, hebben wij alleen relevante informatie verkregen voor ons onderzoek.

Door op verschillende niveaus enquêtes af te nemen op twee verschillende locaties hebben wij een duidelijker beeld gekregen over hoe meiden denken over loverboys en hun slachtoffers. Hierdoor hebben wij ervoor gezorgd dat de verkregen informatie betrouwbaarder is. Wij hebben een beeld gevormd uit het perspectief van de doelgroep zelf.

Door meer dan één informatiebron te gebruiken en op meer dan één niveau en locatie enquêtes af te nemen, hebben wij de informatie goed kunnen vergelijken. Voor de literatuur

hebben wij gekozen om alleen informatie te gebruiken die in meer dan één bron voor kwam zodat wij de interne geldigheid van ons onderzoek hebben verhoogd.

Doordat wij gebruik hebben gemaakt van verschillende soorten gegevens en gegevensbronnen en van verschillende methoden van dataverzameling, is er sprake van triangulatie bij ons onderzoek. Door triangulatie is onze interne geldigheid verhoogd.

Met betrekking tot de externe geldigheid hebben wij de meiden met wie wij groepsgesprekken hebben gevoerd duidelijk gemaakt dat hun informatie vertrouwelijk en anoniem werd behandeld. Enquêtes gingen direct in een envelop en werd in hun bijzijn gesloten. De enquêtes waren zonder naam of persoonlijke gegevens en zijn na invoering vernietigd.

Het onderzoek is afgerond met het maken van een voorlichtingslespakket over loverboys, voor de medewerkers van het 'Knooppunt' en gericht op de meiden die daar zitten. Het voorlichtingslespakket is generaliseerbaar voor soortgelijke doelgroepen. Dit zal duidelijk worden na het lezen van het productverslag en na het product te hebben bekeken.

1.12 Opzet van het rapport

Hoofdstuk 1 vormt de inleiding van dit productverslag. Hierna volgen de hoofdstukken 2, 3, 4, 5 en 6, de literatuurlijst, de argumentatie en evaluatie van het product en de bijlagen.

In hoofdstuk 2 wordt er informatie gegeven over loverboys. Hoofdstuk 3 bevat het literatuuronderzoek. Hierin is de literatuur die wij hebben gevonden en geselecteerd voor ons onderzoek weergegeven. In hoofdstuk 4 komt het empirische gedeelte van ons onderzoek aan bod. Hierin zijn de enquêtevragen opgenomen en uitgewerkt en bevinden zich de samenvattingen van de gesprekken op het 'Knooppunt'. Hoofdstuk 5 geeft een verwerking en een analyse van de data. Aan de hand van de opgestelde deelvragen zal het literatuuronderzoek en empirisch onderzoek bij elkaar worden gevoegd en geanalyseerd. Met het beantwoorden van onze probleemstelling hebben wij een conclusie gemaakt en doen wij aanbevelingen. Dit is terug te vinden in hoofdstuk 6. Als laatste punten zullen te vinden zijn; de literatuurlijst, waarin wij alle gebruikte boeken, internetsites, video's en krantenartikelen hebben genoteerd; de argumentatie en de evaluatie van het product, waarin wij uitleggen waarom we voor het voorlichtingslespakket hebben gekozen etc.; de bijlagen, waarin een niet ingevulde versie te vinden is van de afgenomen enquêtes, de verwerkte enquêtes en het plan van aanpak van de dag die wij op het 'Knooppunt' hebben doorgebracht.

Hoofdstuk 2: Loverboys

In dit hoofdstuk gaan we nader in op het begrip loverboys. Allereerst geven wij een beschrijving van wat wij onder loverboys verstaan. Hierna behandelen wij wat en wie loverboys zijn, wat hun werkwijze is en geven wij overige achtergrondinformatie over loverboys.

2.1 Wat zijn loverboys?

Loverboys zijn jongens die de liefdesrelatie met een meisje misbruiken om geld te verdienen aan het meisje. Meestal gebeurt dit door middel van gedwongen prostitutie, soms door hoge leningen af te sluiten op haar naam. Het begrip “pooier” komt al langere tijd voor binnen de prostitutie. Dit zijn mannen die vrouwen verleiden om in de prostitutie te werken. Een loverboy is een variant van het pooierschap. Een loverboy gebruikt namelijk zijn liefdesrelatie met een meisje om haar in de prostitutie te brengen en van haar te profiteren. (Soa Aids Nederland, 2005, p. 28)

Begin jaren '90 werd voor het eerst bekend dat jonge meiden die een vriendje kregen na verloop van tijd gedwongen werden om als prostituee te gaan werken. De term loverboy is ontstaan in 1995 tijdens een rechtszaak tegen vier mannen. Zij hadden meiden gedwongen in de prostitutie te werken. Bijzonder aan deze zaak was dat de mannen hun liefdesrelatie gebruikten om het meisje de prostitutie in te krijgen. De mannen hadden de meiden zo verliefd gemaakt dat zij alles voor hen deden en dat zij zelfs voor de rechtbank stonden met spandoeken waarop stond dat ze hun vriend vrij moesten laten. (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts, 2006, p. 9)

2.2 Wie zijn loverboys?

Uit ons literatuuronderzoek is gebleken dat er een profielschets gegeven kan worden van een loverboy. De profielschets die wij hier geven is gebaseerd op literatuur van Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts (2006), Soa Aids Nederland (2005) en Terpstra en Van Dijke (2006). De meeste loverboys hebben een Nederlandse nationaliteit met een Marokkaanse achtergrond. In mindere mate komen loverboys met een Turkse, Antilliaanse, Surinaamse en Nederlandse achtergrond voor. Het overgrote deel van de loverboys is tussen de 20 en 30 jaar oud en heeft een laag opleidingsniveau of zijn voortijdige schoolverlaters. Bijna alle loverboys zijn eerder in aanraking geweest met politie en werken samen met andere loverboys. Over het algemeen richten loverboys zich op meiden tussen de 12 en 18 jaar

maar in toenemende mate ook op meiden boven de 18 jaar. Loverboys zijn tegenwoordig zowel in de grote steden als in kleine dorpen actief.

2.3 Hoe gaan loverboys te werk?

Loverboys werken volgens verschillende strategieën. De meest voorkomende en bekendste strategie van loverboys is dat de jongen het meisje dwingt in de prostitutie te werken en de opbrengsten af te staan. Uit de docentenhandleiding van het seksuele voorlichtingspakket 'Lang leve de liefde' blijkt dat er echter ook loverboys zijn die hun vriendin misbruiken om grote geldleningen af te sluiten, om auto's op hun naam te zetten, om winkeldiefstallen te plegen of om als drugskoerier te gebruiken. Deze strategieën komen in mindere mate voor dan de strategie van de traditionele loverboy. Om deze reden richten wij ons in dit onderzoek alleen op loverboys die via de prostitutie geld willen verdienen aan meiden.

De werkwijzen van loverboys zijn verschillend. Volgens Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006, p. 17) zijn er loverboys die meiden eerst afhankelijk maken van drank of drugs voordat zij gedwongen worden de prostitutie in te gaan en zijn er jongens die meiden zoeken die al in de prostitutie werken. Wanneer zij dan willen stoppen met het werk in de prostitutie dwingt de loverboy haar het werk te blijven doen. Als laatste vermelden zij jongens die door de status die zij uitstralen zo aantrekkelijk zijn dat meiden zelf al het mogelijke doen om bij deze jongens in de smaak te vallen.

De meest voorkomende werkwijze van een loverboy is die van verleiden, inlijven en in stand houden. Deze stappen worden door Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts benoemd in het boek 'De betovering verbroken' (2006, p. 25) en zijn terug te vinden in de verhalen van slachtoffers van loverboys in het boek 'Publiek geheim' van Terpstra en Van Dijke (2006) en op verschillende internetsites (o.a. www.bewareofloverboys.nl). Tijdens de eerste stap wordt er kennis gemaakt met het meisje. De loverboy zoekt meiden op schoolpleinen, discotheken, winkelcentra, chatrooms etc. Loverboys weten precies welke meiden een gemakkelijk slachtoffer zijn. Dit zijn onzekere, eenzame, goedgegelovige meiden met een problematische achtergrond. De loverboy versiert het meisje en geeft haar, vaak dure, cadeautjes, verwent en beschermt haar waardoor het meisje verliefd wordt. Wanneer er, voor het meisje, sprake is van een liefdesrelatie gaat de loverboy over naar de volgende stap: het inlijven. De loverboy heeft het meisje inmiddels zo ingepalmd dat zij veel voor hem overheeft. Het is mogelijk dat de loverboy zó op het meisje inpraat dat zij het contact met haar familie en vrienden verbreekt en de loverboy uiteindelijk de enige is met wie zij contact heeft en op deze manier wordt ze emotioneel afhankelijk van hem. Soms is het meisje zo verliefd dat zij

niet eens bereikbaar is voor familie, vrienden, politie of hulpverlening. En dit terwijl ouders en vrienden zich ernstige zorgen maken en zien dat het steeds slechter met het slachtoffer gaat. De meiden zelf vinden dat er niets aan de hand is en ervaren de zorgen van anderen als verregaande bemoeizucht en voelen zich behandeld als een klein kind. Vervolgens laat de loverboy het meisje kennismaken met prostitutie. Dit kan op verschillende manieren maar altijd wordt gebruik gemaakt van de emotionele afhankelijkheid van het meisje. Het meisje zal alles voor de loverboy doen omdat hij de enige is die er voor het meisje is en haar de aandacht geeft die zij nodig heeft. Soms wordt het meisje direct gedwongen om in de prostitutie te gaan werken en maakt de loverboy gebruik van zijn overwicht. Andere loverboys doen het iets rustiger aan. Deze loverboys zeggen financiële problemen te hebben en het meisje kan hen daaruit helpen door seks te hebben met een andere jongen tegen betaling. Uit liefde voor de loverboy heeft het meisje seks tegen betaling met een andere jongen. De stap naar prostitutie wordt op deze manier kleiner gemaakt. De volgende stap is het binnentreden van de prostitutie. De loverboy manipuleert het meisje met valse beloftes en toekomstdromen. Andere technieken zijn het aanpraten van schuldgevoelens. De loverboy zegt dat hij zoveel voor haar heeft gedaan en dat het nu tijd is dat zij iets terugdoet. Protesteert het meisje hiertegen dan dreigt de loverboy het meisje en haar familie iets aan te doen en chanteert haar hiermee, vaak is er ook sprake van mishandeling. Hij maakt het meisje bang waardoor zij toch gehoor geeft aan de eisen van de loverboy. Het meisje belandt in de prostitutie en macht en controle gaan in toenemende mate de relatie beheersen.

De laatste stap is het in stand houden van het werken als prostituee. Om het meisje in zijn macht te houden maakt de loverboy gebruik van chantage, mishandeling, gevangenschap, continue controle, mooie praatjes en onvoorspelbaar gedrag. De meeste meiden beseffen dat zij afhankelijk zijn van de loverboy en doen er daarom alles aan om de wensen van de loverboy te vervullen. Andere meiden zijn zo bang dat de loverboy haar of haar dierbaren iets aandoet dat zij niet durven te protesteren tegen zijn eisen.

2.4 Achtergrondinformatie over loverboys

Volgens Terpstra en Van Dijke (2006, p. 84) zijn sommige loverboys in het verleden zelf slachtoffer geweest van geweld en misbruik. Verschillende slachtoffers van loverboys herkennen dit: hun loverboy heeft ook te maken gehad met verwaarlozing, mishandeling en seksueel misbruik. In de tijd dat zij nog in de macht waren van de loverboy grepen deze verhalen de slachtoffers aan en kregen ze hierdoor meer begrip voor het gedrag van de loverboy. Achteraf vragen zij zich echter af of dit soort 'bekentenissen' onderdeel uitmaakten van het spel dat hij met hen speelde.

Van de loverboys die opgepakt zijn, hebben er maar weinig spijt van wat ze hebben gedaan. Zij zien eerder het meisje als boosdoener omdat zij onterecht aangifte heeft gedaan. Ze schuiven ook de schuld naar het meisje toe door te zeggen: "Ze wilde het immers zelf, het waren toch al sletjes, ze vragen erom". Een typisch geval van 'blaming the victim'. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de loverboys geen goede beheersing hebben van de socioseksuele grammatica. Dit betekent dat zij signalen en boodschappen verkeerd interpreteren. Zij zijn seksueel dyslectisch. Dit houdt in dat zij blind zijn voor de wensen en geboden van een ander. Ze vervormen onbewust hun waarneming naar eigen behoeften. Een andere verklaring kan de ontwikkelingen in de moderne jeugdcultuur zijn. Jongeren hebben tegenwoordig niet alleen seks in een liefdesrelatie en dit lijkt normaal te worden. Op televisie en het internet zijn steeds vaker muziekclips en filmpjes te zien waarin mannen omringd worden door jonge aantrekkelijke meiden die volledig in hun macht lijken te zijn. Dit wordt door jongeren als stoer en idealistisch ervaren. Er treden steeds meer veranderingen op in de normen en waarden op seksueel gebied. Dit heeft tot gevolg dat er onduidelijkheid optreedt in wat de huidige normen en waarden zijn. Jongeren weten niet meer wat volgens de maatschappij acceptabel is en dit bemoeilijkt hen in het stellen van grenzen: wat moeten zij wel accepteren en wat niet? Een voorbeeld hiervan is de groepsverkrachting waarbij het slachtoffer naderhand weer contact zoekt met de daders. Er ontstaat verwarring over wanneer je slachtoffer bent en wanneer dader. Ook de norm 'geen seks voor het huwelijk' geldt voor steeds minder jongeren. In de meeste Islamitische gezinnen heeft deze norm nog wel veel waarde. Dit zorgt voor verwarring bij sommige Islamitische loverboys. Zij hebben weinig respect voor meiden die wél seks voor het huwelijk hebben gehad. Zij vinden dat deze meiden niets meer waard zijn en dat zij de meiden daarom mogen gebruiken als prostituee.

In dit hoofdstuk hebben wij literatuur over loverboys behandeld. In het volgende hoofdstuk behandelen wij de overige literatuur die wij gevonden en geselecteerd hebben voor ons onderzoek.

Hoofdstuk 3: Literatuuronderzoek

In dit hoofdstuk wordt de literatuur weergegeven die wij hebben gevonden en geselecteerd voor ons onderzoek.

Allereerst vertellen wij in de eerste paragraaf wat er in de Nederlandse wetgeving staat over seks met minderjarigen en prostitutie. In de paragraaf hierna gaan wij kort in op de controlefunctie die er in België is. De derde paragraaf gaat over seksualiteit onder meiden en hoe de hulpverlening hier mee om moet gaan. Als vierde hebben wij een paragraaf over de risicogroep voor slachtoffers van loverboys. Hierna gaan wij in op de preventie. In de laatste paragraaf schenken wij aandacht aan de hulpverlening voor slachtoffers.

3.1 Wetgeving

In het wetboek van strafrecht staan een aantal artikelen die betrekking hebben op ons onderwerp.

- *“Hij die met iemand, die de leeftijd van twaalf jaren maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, buiten echt, ontuchtige handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van de vijfde categorie.”³*
- *“Hij die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het ondergaan van handelingen die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt als schuldig aan verkrachting gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.”⁴*
- *“Hij die ontucht pleegt met iemand die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een derde tegen betaling en die de leeftijd van zestien jaren maar nog niet de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.”⁵*
- *“Hij die door giften of beloften van geld of goed, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding een persoon waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen te plegen of zodanige handelingen van hem te dulden,*

³ Wetboek van strafrecht art. 245. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/245.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.

⁴ Wetboek van strafrecht art. 242. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/242.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.

⁵ Wetboek van strafrecht art. 248b. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/248b.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vierde categorie.”⁶

- *“Als schuldig aan mensenhandel wordt met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van de vijfde categorie gestraft: [...] degene die een ander aanwerft, medeneemt of ontvoert met het oogmerk die ander in een ander land ertoe te brengen zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling.”⁷*

Ieder strafbaar feit wordt door de wet aan één van de zes categorieën verbonden. Iedere categorie heeft zijn eigen maximum geldbedrag. In de vier artikelen die hierboven staan vermeld, wordt gesproken over de vierde en vijfde categorie. Dit houdt in dat de persoon in kwestie die in de vierde categorie terecht komt een boete kan krijgen van maximaal € 16.750,00. Voor de vijfde categorie is dit een bedrag van maximaal € 670.000,00.⁸

In Nederland is prostitutie altijd verboden geweest. Hierdoor was prostitutie vaak samenhangend met andere vormen van criminaliteit. In 2000 werd het bordeelverbod opgeheven om prostitutie uit het criminele circuit te halen en excessen tegen te gaan. Toch zijn er een aantal dingen die wel en niet mogen. Zo mag een meerderjarige in de prostitutie werken, mits dit vrijwillig gebeurt. Echter: minderjarige mogen nog steeds niet in de prostitutie gebracht of gehouden worden, mensen mogen niet onder dwang in de prostitutie gebracht of gehouden worden en iemand werven en meenemen om hem of haar in een ander land in de prostitutie te brengen, ongeacht of dat nu vrijwillig of onvrijwillig gebeurt, is ook strafbaar. Verder is het strafbaar om van deze omstandigheden te profiteren of zich ermee te bevoordelen. De wetswijziging is gebaseerd op het idee dat in een gezonde en goed gereglementeerde branche criminaliteit geen kans krijgt. (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts, 2006, p.13.)

Onze grootste vraag was: Zijn loverboys strafbaar? Ja. Seksualiteit met minderjarige is altijd strafbaar! De meiden zelf zijn niet strafbaar, maar diegene die seks met hen heeft wel. Dit geldt ook voor iemand die minderjarigen aanzet tot prostitutie. Volgens het Wetboek voor Strafrecht artikel 250a is hier sprake van mensenhandel. Een loverboy is dus een mensenhandelaar. Waar loverboys zich in onderscheiden van andere mensenhandelaren, is dat zij speciale technieken gebruiken om hun doel te bereiken. Als er sprake is van het

⁶ Wetboek van strafrecht art. 248a. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/248a.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.

⁷ Wetboek van strafrecht art. 273a. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/273a.html>. Beschikbaar: 14-02-2007.

⁸ Wet- regelgeving. URL: <http://wetten.overheid.nl/cgi-bin/sessioned/browsercheck/continuation=16726-002/session=05282777603190/action=javascript-result/javascript=yes>. Beschikbaar: 12-02-2007

aanzetten tot prostitutie van minderjarigen of het onder dwang tot prostitutie aanzetten van meerderjarigen, is de maximale celstraf tien jaar of geldboete van de vijfde categorie. Bij dwang gaat het niet alleen om dreigementen en fysiek of psychisch geweld maar ook om misbruik maken van overwicht, misleiding en manipulatie. Verder is gedwongen prostitutie altijd strafbaar. Loverboys wachten steeds vaker tot een meisje 18 jaar is, voordat ze in de (legale) seksindustrie wordt ingezet. Daarnaast richtten ze zich in toenemende mate op meerderjarige meisjes. Zolang een meisje meerderjarig is en zij verklaart het werk vrijwillig te doen, kan men loverboys niets maken. Het is voor hen dus belangrijk om de meiden continu onder controle te houden, zodat ze nooit zullen verklaren dat er sprake is van dwang, geweld of misleiding. (Soa Aids Nederland, 2005, p.30.)

3.2 Controlefuncties

De controle kan versterkt worden door personen, die zich bevinden in het prostitutiemilieu, te registreren. De anonimiteit van deze personen moet worden opgeheven. Dit gebeurt in de meeste grote steden in de wereld al geruime tijd en vroeger ook in Nederland. Door de invoering van de privacyregels in Nederland is dit verdwenen. Op het verzoek dat het controleteam van de politie lijsten moet vrijgeven met daarop de namen en foto's van loverboys, werd door de regering niet bepaald ontspannen gereageerd. Misschien kan de politie in Nederland een voorbeeld nemen aan de politie in Antwerpen en Brussel. Hier wordt de registratie namelijk wel gedaan. In Antwerpen en Brussel kan een vrouw pas achter de ramen werken wanneer zij zich heeft laten registreren en als zij de mannen voor wie zij werkt met naam en achternaam heeft genoemd. Men ziet dat als de enige mogelijkheid om buitenlandse pooiers te kunnen isoleren. De politie neemt doorgaans bovendien bij haar registratie de software van haar mobiele telefoon over om er zeker van te zijn dat ze de waarheid spreekt. (Bovenkerk, 2006, p. 244)

3.3 Risicogroep

"Sociaal, emotioneel en economisch kwetsbare meiden zijn een makkelijk doelwit voor jongens die snel veel geld willen verdienen." (o.a. Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts, 2006) Sociaal kwetsbare meiden zijn een makkelijk doelwit voor loverboys omdat zij moeite hebben met het onderhouden van sociaal gezonde relaties en daardoor minder steun hebben uit de sociale omgeving. Hierdoor missen zij de signalerende functie van de sociale omgeving. Emotioneel kwetsbare meiden hebben extra behoefte aan liefde en warmte omdat dit dingen zijn die zij gemist hebben in de opvoeding. Een loverboy geeft haar de aandacht

die zij op dat moment wensen. Economisch kwetsbare meiden hebben thuis onvoldoende geld om dure goederen te kopen. Zij zijn hierdoor extra gevoelig voor loverboys die hun mooie en dure cadeaus geven. Ieder meisje kan slachtoffer worden van een loverboy. Het is wel zo dat meiden met een enkelvoudige problematiek minder risico lopen om het slachtoffer te worden van loverboy dan meiden met meervoudige problematiek en een hulpverleningsachtergrond. Dit komt omdat zij vaak al op jonge leeftijd van alles hebben meegemaakt en hierdoor 'beschadigd' zijn, bijvoorbeeld door seksueel misbruik, ernstige conflicten tussen ouders, uithuisplaatsing en dergelijke. Ook meiden die in de puberteit conflicten krijgen met hun ouders, meiden die zwakbegaafd zijn, meiden uit een streng Christelijk, streng Islamitisch of traditioneel gezin, die –vergeleken met leeftijdgenoten – veel beperkingen opgelegd krijgen of wanneer de gezinscultuur en de Nederlandse cultuur haaks op elkaar staan en alleenstaande minderjarige asielzoekers zijn vaker het slachtoffer van een loverboy. Ook meiden die onzeker zijn, een laag zelfbeeld hebben, niet voldoende weerbaar zijn, laagopgeleid zijn of die thuis te kampen krijgen met eerwraakkwesties zijn zeer chantabel en kwetsbaar.

In het boek 'Publiek geheim: jeugdprostitutie' staan een aantal voorbeelden van de hierboven genoemde risicofactoren. Twee citaten:

"Als ik iets wilde, kon niemand mij tegenhouden. Het contact met mijn ouders was al sinds mijn twaalfde niet goed meer. Ik was geen makkelijke puber en had vaak ruzie met hen omdat ik me niet aan de regels hield. Ik ging om met jongens en meiden die een paar jaar ouder waren dan ik en veel meer mochten. De situatie escaleerde zelfs zo erg dat ik een gezinsvoogd kreeg." (p. 16)

"Je bent niet echt Marokkaans maar ook geen Nederlander en daar word je keer op keer aan herinnerd. [...] Je leeft tussen twee culturen en je vraagt je af wie je nu eigenlijk bent. Het ging er bij ons thuis niet zo streng aan toe, maar toch: ik mocht niet vergeten waar ik vandaan kwam en ik had me wel aan bepaalde Marokkaanse tradities te houden. Dat betekende dat ik buitenshuis steeds alert moest zijn op wat ik deed want er kon altijd iemand zijn die mijn ouders zou kunnen doorvertellen wat ik had uitgehaald." (p. 23)

Uit bestaand onderzoek, dat gebaseerd is op dossiers van slachtoffers van loverboys, blijkt dat kwetsbare meiden oververtegenwoordigd zijn. Van alle dossiers die onderzocht zijn, heeft 44% een allochtone achtergrond, 74% heeft lager onderwijs gevolg (waarvan 20% speciaal onderwijs of ZMOK), 22% heeft een MBO of Havo opleiding gedaan en slechts 4% van de onderzochten heeft een VWO, HBO of universitaire opleiding gevolgd.

Hieruit blijkt inderdaad dat meiden die het lager onderwijs als eindonderwijs hebben een vergroot risico hebben om het slachtoffer te worden van een loverboy. Het zou echter niet kloppen met de werkelijkheid als wij zeggen dat deze meiden weerloze slachtoffers zijn. Veel meiden die slachtoffer worden van een loverboy zijn niet alleen wanhopig op zoek naar aandacht en liefde, maar hebben ook een zwak voor spanning en sensatie: de bekende glitter en glamour. Hierdoor komen zij geregeld in situaties terecht die risicovol zijn. Meiden hebben te allen tijde hun eigen aandeel in de situaties waarin zij terecht komen en het is daarom belangrijk dat zij dit zelf ook inzien. Het is daarom dat er vanuit het perspectief van de hulpverlening niet naar het slachtoffer-dader concept wordt gekeken. (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurt, 2006)

Aan meiden die in hun thuissituatie te maken krijgen met eerwraak of aan eer gerelateerd geweld moet extra aandacht worden besteed. Deze meiden zijn zeer gevoelig voor chantage. Zeker wanneer zij seks hebben gehad voor het huwelijk. Zij willen kost wat het kost voorkomen dat anderen dit te weten komen. Zij zouden een schande zijn voor de familie als ze geen maagd meer zijn en lopen een groot risico verstoten te worden.

Een duidelijk voorbeeld hiervan wordt gegeven in het boek 'Publiek geheim: jeugdprostitutie':

"Je moet niet vergeten dat ik uit een Marokkaans moslimgezin kom. Wat ik deed, kon bij ons echt niet door de beugel. Ik was doodsbang dat ik verstoten zou worden en niemand meer respect voor me zou hebben." (p.26)

Meiden die uit een problematisch gezin komen en dus gebrek hebben gehad aan ouderlijk toezicht, hebben een grotere kans om in de prostitutie terecht te komen. Jongeren beschikken over het algemeen nog niet over de cognitieve vaardigheden om zelf adequate beslissingen te nemen. Zij hebben dus allen een ouder nodig die hun hierin kon ondersteunen en begeleiden. Ouders die vaak afwezig zijn kunnen hun kinderen dit niet bieden en hun kinderen dus niet ontmoedigen wanneer zij experimenteren met riskant gedrag.

Het boek 'Publiek geheim: jeugdprostitutie' geeft een voorbeeld van een meisje dat door een aandoening maanden in het ziekenhuis heeft gelegen.

"Maandenlang lag ik daar alleen op een kamer. Alleen mijn ouders kwamen zo eens in de week op bezoek, in die tijd voelde ik me heel eenzaam en heb ik geleerd mijn eigen wereld te creëren.[...] Ik had het gevoel dat mijn ouders meer van mijn broers en zussen hielden. Ik was depressief, kwam liefde tekort en ging daar langzaam geestelijk kapot aan. Op een gegeven moment was ik er zelf heilig van overtuigd dat mijn ouders mij haatten." (p. 24)

Meiden hoeven niet per se een problematische achtergrond te hebben om een cupidopijl te ontvangen van een loverboy. Meiden die in de puberteit zitten zijn per definitie al geïnteresseerder in intiemere relaties. Hierbij komt ook dat de puberteit een fase van onzekerheid, drang om te experimenteren en verzet tegen alles wat autoritair is.

“Ik zat niet lekker in mijn vel en daar maakte Chalid handig gebruik van.” (Terpstra en Van Dijke, 2006, p.23)

Naast de genoemde risicofactoren zijn er ook beschermende factoren. Meiden die een goede vertrouwensrelatie hebben met personen die betrouwbaar zijn, meiden die zelfwaardering hebben, een hoog IQ en/ of een veerkrachtige persoonlijkheid hebben, zijn minder vaak het doelwit van loverboys.

Alle bovenstaande tekst is gebaseerd op literatuur uit de boeken ‘De betovering verbroken’ van Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006) en de ‘docentenhandleiding: lessen over loverboys’ (2005) van het lespakket ‘Lang leve de liefde’. Dit geldt niet voor de stukken die anders vermeld of geciteerd staan.

3.4 Preventie

Bij preventie is het belangrijkste doel jongeren, en in dit geval meiden, weerbaar te maken. Het uitgangspunt daarin moet zijn dat meiden die weerbaar zijn minder risico lopen om het slachtoffers te worden van machtsmisbruik en grensoverschrijdend gedrag door leeftijdsgenoten of volwassenen: in dit geval loverboys. Hulpverlening aan meiden is in essentie gericht op empowerment. Empowerment staat voor het aanreiken van mogelijkheden aan mensen om hun vaardigheden te vergroten. De meiden dienen weerbaarder en assertiever te worden in het aangeven van zowel de eigen grenzen als de eigen verlangens. (Heemelaar, 2000, p.175) Voor meiden die weerbaarder en assertiever moeten worden, ten opzichte van loverboys, is het dus belangrijk dat zij hun eigen grenzen duidelijk aangeven en hier aan vast blijven houden.

Het is belangrijk dat jongeren seksuele voorlichting krijgen. Seksuele voorlichting aan jongeren is over het algemeen verbaal. Er wordt weinig gebruik gemaakt van beelden, terwijl seksualiteit voor veel mensen juist sterk visueel gericht is en beleefd wordt. Door het ontbreken van beeldmateriaal kunnen de jongeren die voorgelicht worden ook een onjuiste voorstelling van zaken krijgen. (Heemelaar, 2000) Wanneer je meiden lessen geeft over loverboys is het dus van belang beeldmateriaal te gebruiken. Hierbij moet niet vergeten worden dat het wettelijk verboden is om jongeren onder de zestien jaar beelden van en

teksten over seksuele handelingen aan te bieden. Voor meiden onder de 16 jaar moet dit beeldmateriaal zijn waarin alléén verteld wordt. De handelingen die meiden verrichten in de prostitutie of waarin duidelijk is te zien hoe een meisje wordt mishandeld door de loverboy mogen niet getoond worden..

Bij lessen over loverboys is het niet alleen belangrijk de meiden beeldmateriaal aan te reiken, maar ook verhalen over meiden die slachtoffer zijn geweest van loverboys te vertellen. Dit geeft de meiden voor wie de les is bedoeld een persoonlijker en realistischer beeld van hoe het kan lopen wanneer je in de handen van een loverboy valt. Het boek 'Publiek geheim: jeugdprostitutie' van Terpstra en Van Dijke (2006) is hier een goed voorbeeld van. In dit boek vertellen negen verschillende slachtoffers van loverboys hun verhaal. In deze verhalen komt duidelijk naar voren hoe zij zich voelden en voelen. Voor meiden vanaf 12 jaar is dit een belangrijk onderdeel dat verteld of gelezen moet worden. Een aantal citaten uit het boek:

"Hoewel ik het maar twee avonden heb gedaan, voel ik me nog steeds heel vies ervan. Als ik eraan terugdenk, zie ik het allemaal weer voor me. Het was echt heel smerig." (p. 18)

"Het zit me allemaal nog heel erg dwars. Hoe kon ik dat allemaal laten gebeuren? Ik voel me schuldig, schaam me en zie het dan allemaal weer voor me." (p. 21)

"Als mijn vriendin bezig was achter het raam, kwam hij naar mij toe en dwong me seks met hem te hebben. Ik voelde me verkracht door hem, maar kon me er niet tegen verzetten. Het gekke is dat ik vroeger nooit geloofd zou hebben dat ik me zoiets zou laten overkomen. Maar als je eenmaal in zo'n situatie zit en ook nog eens flink aan de coke bent, zie je de werkelijkheid anders. Gevoel verdubbelt zich en lijkt dan realiteit. Het was een nare, ongezonde tijd. Ik vond het vreselijk om mezelf te koop te zetten en te schande te maken." (p. 27)

"In het begin vond ik het allemaal heel eng. Als een man me aansprak, begon ik te stotteren en wist ik niet meer wat ik moest zeggen. Soms kreeg ik te maken met agressieve klanten en dan voelde ik me erg onveilig. Er was niemand die mij kon beschermen. Het engst vond ik het om achter het raam te staan. Dan realiseer je je pas goed hoeveel mensen er naar je kijken. Het was net alsof je gekeurd werd en dat maakte me pas echt zenuwachtig." (p. 65-66)

Veel meiden maakten het voor zichzelf ook mooier dan het was of praatten het gedrag van hun vriend/ loverboy goed.

“Ik deed net alsof ik in een discotheek was. Ik zei dan tegen mezelf: “Yasmin je bent uit, je gaat dansen, leert een jongen kennen en je hebt een one-night-stand”. Ik maakte het leuker voor mezelf dan het was.”

“Als ik terugdenk aan mijn leven in de prostitutie denk ik: was ik er maar nooit aan begonnen. Het wordt me dan zwart voor de ogen. Tegelijkertijd had ik geen geldzorgen meer. Die tijd heeft me harder gemaakt, maar ook voorzichtiger. Toch was het niet allemaal negatief. Ik ben veel onafhankelijker geworden en ik heb er een zoon aan over gehouden.” (p. 51)

Zoals in deze verhalen al duidelijk wordt, is het voor alle meiden van belang deze verhalen te kennen. Op deze manier kan hun een beeld gegeven worden waar zij in terecht kunnen komen wanneer zij niet voor zichzelf opkomen en hun grenzen accepteren en bewaken.

Ook is het belangrijk dat alle jongeren (vooral meiden, maar ook steeds meer jongens) moeten leren hoe zij kunnen herkennen of voelen dat hun eigen relatie of die van een ander gewelddadig dreigt te worden, hoe zij dat kunnen veranderen en hoe zij op een goede en veilige manier een liefdesrelatie kunnen aangaan en in stand houden.

Door meiden, die risico lopen het slachtoffer te worden van een loverboy, een cursus weerbaarheidstraining te laten volgen, ervaren zij door de gegeven combinatie van verbale, mentale en fysieke oefeningen hun eigen kracht. Tevens streeft deze training ernaar gevoelens van machteloosheid tegen te gaan, emoties te uiten en kwetsbare plekken bij een tegenstander herkennen. Als meiden leren grenzen te stellen en respect voor zichzelf te hebben, kunnen ze de charmes van een loverboy beter weerstaan.

Het is eveneens belangrijk dat ouders en leerkrachten voorlichting krijgen over loverboys. Deze voorlichting moet als doel hebben hen te informeren en te wijzen op het feit dat meiden die in de macht zijn van een loverboy, zelf zelden om hulp komen vragen. Redenen voor deze meiden kunnen zijn dat zij het niet durven, niet kunnen of omdat zij denken geen hulp nodig te hebben. Daarom is het belangrijk dat anderen om hen heen het wel waarnemen. Meiden en ook jonge vrouwen geven, wanneer zij misbruikt worden, signalen af waaruit anderen kunnen opmaken dat er iets aan de hand is. Het is niet altijd makkelijk om die signalen op te merken of er zelfs iets aan te doen. Dit komt doordat de signalen niet specifiek zijn en allen anders kunnen worden geïnterpreteerd.

Wanneer een meisje onder invloed is van een loverboy, kunnen er op vier verschillende manieren signalen afgeven worden: “1: Gedrag en houding tegenover anderen. Het meisje

heeft ineens afwijkende normen, veel belangstelling voor bepaalde (oudere) jongens en seks, weinig binding met thuis, veel nieuwe contacten. Dit kan zich uiten in uitdagend gedrag of door juist extra inschikkelijk te reageren om geen wantrouwen te wekken. 2: Gedrag en houding tegenover de omstandigheden. Het meisje heeft sterk wisselende emoties en is weinig flexibel. Zij weet niet hoe zij zelf de situatie kan veranderen en zij heeft het gevoel dat alles haar overkomt. 3: Uiterlijk en fysieke toestand. Het meisje kleedt zich van de ene op de andere dag uitdagend of juist heel ingetogen. Zij ziet er moe en mager uit, heeft psychosomatische klachten of verwondt zichzelf. 4: Houding tegenover jezelf. Het meisje heeft een negatief zelfbeeld en is depressief. Zij is snel te beïnvloeden en durft of kan geen grenzen aangeven. Zij voelt zich machteloos, een slachtoffer van de situatie.” (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts, 2006) Naast deze vier signalen zijn er nog veel meer gedragsignalen die anders zijn of worden wanneer een meisje het slachtoffer wordt van een loverboy en terecht komt in de prostitutie. Voorbeelden hiervan zijn dat het meisje slecht eet, drinkt of drugs gebruikt, extreem veel uitgaat, veel op straat rondhangt, duren spullen en geld heeft, overdreven vrolijk is maar zich ook heel erg terug trekt, plotseling huilbuien of woede-uitbarstingen heeft en zo zijn er nog meerdere gedragsignalen te bedenken en te benoemen. Voor omstanders is het belangrijk te weten wat zij moeten doen wanneer zij vermoedens hebben dat een meisje in de gedwongen prostitutie zit. Vertrouw op je intuïtie, neem de tijd maar wacht niet te lang, wees zorgvuldig, accepteer gedwongen prostitutie als één van de mogelijk oorzaken van opvallend gedrag of onverklaarbare klachten en weet dat het niet gaat om waarheidsvinding, een goed onderbouwd vermoeden is reden genoeg om in actie te komen. (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts, 2006, p. 73-74)

3.5 Hulpverlening aan slachtoffers

Exacte cijfers van hoeveel minderjarige meiden er in de prostitutie zitten zijn er niet. Dit komt doordat veel meiden niet naar een hulpverlener durven te stappen. Wanneer we kijken naar de aantallen die uit een onderzoek komen van de Rutgers Nisso Groep, blijkt dat in 1998 de schatting ligt op ongeveer 1000 á 1500 minderjarige meiden in de prostitutie. Van nog eens 500 meiden wordt dat vermoed. Bij ruim een vierde van de minderjarige is er sprake van dwang door een loverboy of pooier. Op dit moment geven Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006) aan dat er geen zicht is op hoeveel meiden er gedwongen in de prostitutie werken. Dit komt mede doordat loverboys en pooiers voorzichtiger zijn gaan werken na de wetwijziging en hun meiden onder bedreiging laten vertellen dat ze vrijwillig werken. (Soa Aids Nederland, 2005)

Dat er geen cijfers bekend zijn, is een schokkende zaak en zeker het feit dat meiden niet naar de hulpverlening durven te stappen. In onder andere het boek 'De betovering verbroken' van Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006) wordt een lijst gegeven waar de hulpverlening aan moet voldoen. Zo staat er in dat de hulpverlening outreachend, flexibel en laagdrempelig moet zijn, het gaat echter om een moeilijk bereikbare doelgroep. Samenwerking met ouders moet centraal staan en er moet geïnvesteerd worden in het herstellen van de relatie tussen meiden en hun ouders. De hulpverlening moet gericht zijn op het sociale netwerk en bijdragen aan de opbouw van een gezond netwerk, toekomstgericht zijn, concreet en praktisch zijn zodat er aansluiting is bij de leeftijdsfase waarin de meiden zich bevinden. Er moet gewerkt worden aan het zelfbeeld, de competenties, de mogelijkheden en vaardigheden van de meiden. Het moet de gedragsrelatie herstellen en dialooggestuurd zijn zodat de hulpvraag van de meiden en de kennis en ervaring van de professionals bij elkaar aansluiten. Er moet hulp op maat zijn en de hulpverlening moet als doel hebben inzicht geven en gedrag veranderen. Toch is voor deze meiden een algemene behandeling niet toereikend. Bij de hulp en ondersteuning die geboden wordt moet er systematisch aandacht zijn voor overlevingsstrategieën, problemen met intieme contacten en liefdesrelaties, isolement en verbroken relaties, contact maken met een meisje, vertrouwen winnen en een pedagogische relatie opbouwen, bescherming en veiligheid moet geboden worden.

Wel moet er in gedachte worden gehouden dat er altijd individueel wordt gekeken naar de meiden. Ieder meisje is een specifiek geval wanneer het gaat om de oorzaak van het probleem en hoe dit in stand wordt gehouden. Uit onderzoek blijkt dat meiden het erg waarderen wanneer de hulpverlener aandacht voor ze heeft, naar ze luistert en er voor ze is. Hiernaast stellen ze vertrouwen, deskundigheid (ervaringsdeskundigheid), een persoonlijke benadering en een hulpverlener die hun serieus neemt, erg op prijs.

In het boek 'De betovering verbroken' van Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006) wordt als hulpmiddel cognitieve gedragstherapie genoemd. Deze therapie helpt aanknopingspunten te vinden om de problematiek van slachtoffers van loverboys te analyseren door na te gaan in welke situatie de problemen voorkomen. Hierbij geeft het een beeld welke cognities een rol spelen in de probleemsituaties, in welke emoties en gedragingen zich dit uit en wat hiervan de consequenties zijn voor de meiden. Hiernaast geeft de cognitieve gedragstherapie veel aanknopingspunten wanneer er wordt gekeken naar interventies.

Hiernaast zijn er ook veel aanbevelingen en suggesties te vinden in verschillende boeken. Zo kwamen wij in het boek 'Publiek geheim: jeugdprostitutie' van Terpstra en Van Dijke

(2006) lijst tegen waaraan hulpverlening aan slachtoffers van loverboys moet voldoen. Hierin stellen zij aan de orde dat:

- Er een aanpak ontwikkeld moet worden voor de daders, waarbij ingezet wordt op opsporing, vervolging, berechting en (gedwongen) hulpverlening.
- Er een landelijk systeem op moet worden gezet voor de registratie van loverboys.
- Loverboys vervolgd moeten worden voor mensenhandel.
- Er vanuit politie en justitie een proactieve benadering moet komen: de meeste loverboys zijn bekenden van politie en justitie.
- Bij aanpak van loverboys niet alleen in moet worden gegaan op vervolging en berechting: betrek de sociale omgeving van loverboys en de gemeenschappen waaruit zij komen bij de aanpak van het vraagstuk.
- Slachtoffers meer bescherming geboden moet worden vanuit politie en justitie.
- De leeftijd, waarop in de prostitutie gewerkt mag worden, verhoogd wordt van achttien naar 21 jaar.
- De huidige ambulante en residentiële hulpverlening uitgebreid moet worden, zowel binnen het vrijwillige als het gedwongen kader.
- Er ingezet moet worden op samenwerking tussen vrijwillige outreachende vormen van hulpverlening en hulpverlening in het gedwongen kader.
- Er voorlichting komt aan meiden in het VMBO en aan hun ouders en leerkrachten.
- Er een landelijk Expertisecentrum Jeugdprostitutie gefinancierd moet worden en dit een duidelijke, resultaatgerichte opdracht geven.

Er zijn dus veel voorwaarden waar de hulpverlening aan moet voldoen, maar ook nog steeds veel aanbevelingen en suggesties wanneer het gaat over het gebied van de slachtoffers van loverboys. Het belangrijkste is dat de hulpverlening laagdrempelig en outreachend is omdat de meiden zelf vaak de stap niet durven te zetten.

In dit hoofdstuk hebben wij alle relevante literatuur voor ons onderzoek behandeld. In het volgende hoofdstuk zullen wij alle gevonden gegevens uit ons empirisch onderzoek verwerken.

Hoofdstuk 4: Empirisch onderzoek

In dit hoofdstuk worden de enquêtes die wij hebben afgenomen op het 'Knooppunt' en op de 'Populier' in vier mavo klassen en één havo klas geanalyseerd en wordt een samenvatting gegeven van de gesprekken die wij met de meiden van het 'Knooppunt' hebben gevoerd. In totaal zijn 61 enquêtes afgenomen.

Over de achtergrond van de geënuquêteerde meiden hebben wij de volgende cijfers. Alle 61 meiden wonen in een stad. Van deze meiden is 70% autochtoon en 30% allochtoon. Het volgende schema geeft de religie van de meiden weer.

Religie	Aantal meiden
Christelijk	23%
Hindoestaan	8%
Islamitisch	13%
Katholiek	3%
Geen geloof	54%

Negen meiden volgen onderwijs op Havo niveau. 46 meiden doen dat op VMBO-t niveau, waarvan er tien in het tweede leerjaar zitten, 15 in het derde en 21 in het vierde. De overige zes meiden volgen onderwijs op het 'Knooppunt'.

4.1 Seksuele voorlichting

Er is gevraagd of de meiden seksuele voorlichting hebben gekregen, waar en op welke manier ze dit hebben gekregen. Over de gegeven antwoorden is het volgende te zeggen: Alle meiden hebben ingevuld wel seksuele voorlichting gekregen te hebben. 98% heeft dit op school gehad, dit houdt in dat slechts één meisje geen seksuele voorlichting gekregen heeft op school. 36% van de meiden heeft thuis seksuele voorlichting gekregen, 16% heeft dit via vrienden gekregen en slecht 2% heeft via de schoolarts seksuele voorlichting gekregen. Uit deze gegevens blijkt dat sommige meiden meerdere malen seksuele voorlichting hebben gekregen. Door de vraag door welk middel de meiden seksuele voorlichting hebben gekregen weten we dat de grootste groep door middel van gesprekken over seksualiteit voorlichting heeft gekregen, deze groep bestaat namelijk uit 87% van de meiden. De groep meiden die door middel van boeken en video's seksuele voorlichting heeft gekregen is ongeveer even groot, namelijk 33% en 36%. Slechts twee meiden hebben voorlichting gekregen via internetsites en één meisje via de televisie.

4.2 Seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje

De vraag was of meiden wel eens seks hebben gehad in ruil voor geld, goederen of als bedankje? Onder het begrip 'seks' worden hier alle seksuele handelingen (inclusief zoenen) verstaan. Dit hebben wij ook aan alle geënquêteerde meiden verteld. Alle meiden gaven op deze vraag hetzelfde antwoord. Namelijk dat zij nog nooit seks hebben aangeboden in ruil voor geld, goederen of als bedankje.

De derde en vierde vraag hoefden alleen beantwoord te worden als meiden wel eens seks hebben aangeboden in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Er werd namelijk gevraagd hoe de meiden zich voelden na het hebben van seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje en wat de reden was dat zij dit hebben gedaan. Aangezien vraag 2 door alle meiden ontkennend is beantwoord is, hebben de meiden vraag 3 en 4 niet beantwoord. Hierdoor is het voor ons niet mogelijk om een analyse van deze vragen te maken.

4.3 De reden om seks aan te bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje

Gevraagd is, wat de reden zou zijn als de meiden wel seks aanbieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Op deze vraag zijn negen verschillende redenen opgegeven. Twaalf geënquêteerden gaven aan dat zij om geen enkele reden seks aan zouden bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Redenen om wel seks aan te bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje zouden zijn geldnood, stoned of dronken zijn, veel problemen hebben, geen andere uitweg meer zien of omdat je er rijk van wordt. Iedere reden is door twee meiden opgegeven. Overige redenen waren als familieleden bedreigd worden of als bedankje als iemand je uit eten heeft genomen. Bij de laatste reden wordt erbij vermeld dat het dan om een pleziertje voor beiden gaat.

4.4 De reden die andere meiden kunnen hebben om seks aan te bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje

Nu werd gevraagd wat de meiden denken dat redenen voor andere meiden kunnen zijn om seks aan te bieden voor goederen, geld of als bedankje. Op deze vraag zijn 17 verschillende antwoorden gegeven. De meest voorkomende redenen die gegeven worden bij deze vraag zijn: "Als meiden slachtoffer zijn van een loverboy" en "Als meiden geldnood hebben of in de schulden zitten". Iets minder vaak wordt als reden onzekerheid, hopeloosheid, als het de enige manier is om aan geld te komen, snel geld willen verdienen en onder invloed van alcohol of drugs zijn gegeven. Antwoorden die slechts éénmaal voorkomen in de enquêtes

zijn: er gevoelig voor zijn, een tekort aan liefde hebben, het leuk vinden, verslaafd zijn, eenzaamheid, schuldgevoelens, verliefdheid, als iemands leven ervan af hangt en voor geld of sigaretten. Slechts één meisje heeft ingevuld dat er voor niemand een goede reden is voor het aanbieden van seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje.

4.5 Hoe het voorkomen kan worden dat er meer slachtoffers van loverboys vallen

De laatste vraag was hoe volgens de meiden voorkomen kan worden dat meiden seks aanbieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Ook deze vraag wordt met 17 verschillende ideeën beantwoord. Het overgrote deel (22 meiden) zegt dat er een betere voorlichting moet komen over loverboys en het aanbieden van seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Acht meiden zeggen dat meiden nee moeten durven zeggen en grenzen moeten stellen. Vijf meiden vinden dat het voorkomen kan worden wanneer loverboys opgepakt worden. Andere vijf zeggen dat meiden moeten gaan werken. Zes meiden geven aan dat hulpverlening een oplossing kan zijn, drie daarvan vinden dat er meer lessen moeten komen voor onzekere meiden om zelfvertrouwen om te bouwen. Drie anderen zeggen dat een goede opvoeding en thuissituatie een oplossing zijn. Weer anderen vinden dat de politie er meer aan moet doen, dat er zwaardere straffen moeten komen, dat er regels moeten komen waaraan meiden zich moeten houden zodat zij niet in dit soort situaties terecht komen, dat er meer banen moeten komen en dat de prostitutie moet worden afgeschaft. Anderen leggen de oplossing bij de meiden zelf neer. Zij geven aan dat meiden geen alcohol moeten drinken, weg moeten lopen voor loverboys, naar politie moeten gaan en moeten praten over problemen. Volgens vijf van de geënquêteerde meiden kan het niet voorkomen worden en slechts één meisje weet niet hoe het voorkomen kan worden.

4.6 De samenvatting van de gesprekken met de meiden van het 'Knooppunt'

De gesprekken die wij met de meiden hebben gevoerd hebben plaatsgevonden na het invullen van de enquêtes en het bekijken van de aflevering over loverboys van het programma JONG (2003) van de EO. In deze film komen twee meiden aan het woord die slachtoffer zijn geweest van een loverboy. Zij vertellen hoe dit heeft kunnen gebeuren en hoe die tijd was. Van één van deze verhalen is een reconstructie gemaakt. Wij hebben voor deze film gekozen omdat het naar ons idee een duidelijk beeld geeft wat loverboy precies zijn en wat de gevolgen zijn. Het uitgangspunt van de gesprekken waren de enquêtevragen en de vraag 'Wat zou jij doen als je het vermoeden hebt dat jou vriendin slachtoffer is van een

loverboy'. Wij hebben voor deze stelling gekozen omdat het een goede aansluiting heeft op de verhalen van de meiden uit de aflevering van JONG. Ook zijn wij van mening dat deze stelling niet te persoonlijk maar ook niet te onpersoonlijk is. In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de gesprekken die wij met de meiden hebben gehad. In verband met de anonimiteit worden er geen namen genoemd.

Het opvallendst van de gesprekken was dat ieder meisje in het begin van het gesprek vertelde dat zij nooit het slachtoffer zouden worden van een loverboy. Aan het einde van het gesprek was bijna ieder meisje van mening dat iedereen, dus ook zichzelf, slachtoffer zou kunnen worden van een loverboy. Een goede beschermingsfactor zou volgens de meiden een goede relatie met de ouders zijn. Zij vinden dat ouders in een goede relatie de meiden kunnen waarschuwen voor loverboys. Ouders zouden ook een signalerende functie kunnen hebben. Volgens de meiden zien niet alle meiden in dat je niets voor niets krijgt. Dit is een risicofactor voor slachtoffers van loverboys. Op de vraag hoe voorkomen kan worden dat er nog meer slachtoffers van loverboys vallen geven de meiden als antwoord dat er al vroeg begonnen moet worden met voorlichting over loverboys. Het liefst al in de laatste groep van het basisonderwijs. Ook vinden de meiden dat de politie meer moet doen. Zij zouden loverboys op moeten pakken en meiden moeten waarschuwen voor dit soort jongens. De vraag wat meiden zouden doen als zij vermoedens hebben dat hun vriendin in de handen is van een loverboy vonden zij moeilijk te beantwoorden. Zij gaven aan de vriendin en de politie te waarschuwen, ook al hebben zij er weinig vertrouwen in dat de politie iets kan betekenen voor het slachtoffer.

Hoofdstuk 5: Verwerking en analyse van de data

In dit hoofdstuk geven wij antwoord op de door ons opgestelde deelvragen (p. 8).

De deelvragen hebben wij met de informatie uit het literatuuronderzoek beantwoord en met de uitkomst van de empirische gegevens en onze eigen meningen onderbouwd. Niet alle vragen hebben een antwoord uit zowel het literatuuronderzoek als het empirisch onderzoek. Dit komt omdat vragen zoals: Wat zegt de wetgeving over seks met minderjarige en seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje niet te beantwoorden zijn met empirische gegevens.

5.1 Wat zegt de wetgeving over seks met minderjarigen en over seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje?

Empirische gegevens om deze deelvraag te beantwoorden hebben wij niet omdat onze onderzoekseenheden geen antwoord kunnen geven op vragen over wetgeving. Tijdens het literatuuronderzoek hebben wij voldoende informatie gevonden zodat wij deze deelvraag kunnen beantwoorden. Omdat wij het onderzoek hebben gericht op loverboys en hun slachtoffers zal hierover ook het één en ander aan bod komen in deze paragraaf.

Voor de Nederlandse wetgeving valt seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje onder prostitutie. In deze paragraaf hebben we het dan ook over prostitutie in plaats van seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje.

Uit het boek 'De betovering verbroken' van Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006) blijkt het volgende: Prostitutie is in Nederland verboden geweest tot het jaar 2000. Voor die tijd ging prostitutie vaak samen met andere vormen van criminaliteit. Om prostitutie uit het criminele circuit te halen is het bordeelverbod in 2000 opgeheven. Dat houdt niet in dat alle vormen van prostitutie zijn toegestaan. Zo blijven gedwongen prostitutie en minderjarigen in de prostitutie verboden. De wetswijziging is erop gebaseerd dat criminaliteit in een gezonde en goed gereguleerde branche geen kans krijgt. Uit ons literatuuronderzoek blijkt dat dit niet altijd het geval is. Steeds meer loverboys omzeilen de wetgeving door meerderjarige meiden te dwingen in de prostitutie te werken en hen zodanig te bedreigen dat zij bij controle van politie niet durven te zeggen dat zij onvrijwillig in de prostitutie werken. Ook minderjarigen komen op deze manier in de prostitutie terecht. Zij durven geen aangifte te doen of uit de prostitutie te stappen omdat zij bang zijn voor hun loverboy. Hierdoor werken er ruim 1500 meiden gedwongen in de prostitutie.

In het wetboek voor strafrecht zijn artikelen opgenomen die betrekking hebben op loverboys, prostitutie en seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Deze artikelen zijn terug te

vinden in § 3.1 op pagina 17. Hier volgt een korte samenvatting van deze artikelen. Volgens de wet maken loverboys zich schuldig aan mensenhandel. Zij zijn dus strafbaar. De meiden zelf zijn niet strafbaar. Als er sprake is van het aanzetten tot prostitutie van minderjarigen of het onder dwang tot prostitutie aanzetten van meerderjarigen, is de maximale celstraf tien jaar of een geldboete van de vijfde categorie. Bij dwang gaat het niet alleen om dreigementen en fysiek of psychisch geweld maar ook om misbruik maken van overwicht, misleiding en manipulatie.

5.2 Waar en op welke manier heeft de doelgroep seksuele voorlichting gekregen?

Deze vraag kunnen wij beantwoorden dankzij het empirisch onderzoek. Wij hebben door middel van enquêtes aan meiden gevraagd of zij seksuele voorlichting hebben gekregen, waar zij dat hebben gekregen en op welke manier. Het volgende is hieruit gekomen: Alle meiden hebben ingevuld wel seksuele voorlichting gekregen te hebben, 98% heeft dit op school gekregen, dit houdt in dat slechts één meisje geen seksuele voorlichting gekregen heeft op school, 36% van de meiden heeft thuis seksuele voorlichting gekregen, 16% heeft dit via vrienden gekregen en slechts 2% heeft via de schoolarts seksuele voorlichting gekregen.

Uit deze gegevens blijkt dat sommige meiden meerdere malen seksuele voorlichting hebben gekregen. Door de vraag, door welk middel de meiden seksuele voorlichting hebben gekregen, weten we dat de grootste groep door middel van gesprekken over seksualiteit voorlichting heeft gekregen. Deze groep bestaat namelijk uit 87% van de meiden. De groep meiden die door middel van boeken en video's seksuele voorlichting hebben gekregen is ongeveer even groot, namelijk 33% en 36%. Slechts twee meiden hebben voorlichting gekregen via internetsites en één meisje via de televisie.

5.3 Welke meiden vormen een risicogroep voor loverboys?

Op deze vraag is een uitgebreid antwoord te vinden in de literatuur. Wij hebben uit het empirisch onderzoek geen informatie kunnen halen dat bruikbaar is om deze vraag te beantwoorden. Dit komt doordat de onderzoekseenheden geen betrouwbare informatie konden verstrekken over risicogroepen. De informatie die wij hebben gevonden komt uit 'De betovering verbroken' van Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts, 'Publiek geheim' van Terpstra en Van Dijke en de 'Docentenhandleiding: lessen over loverboys' van het lespakket 'Lang leve de liefde'. Alle informatiebronnen geven dezelfde informatie. Dit wil echter niet

zeggen dat de verkregen informatie volledig is. Bij het beantwoorden van deze deelvraag wordt aandacht besteed aan beschermings- en risicofactoren. Wij houden er rekening mee dat er meer beschermings- en risicofactoren zijn dan de in deze paragraaf behandelde.

Ieder meisje kan slachtoffers worden van een loverboy. Dit komt doordat loverboys erg goed zijn in het beïnvloeden van meiden. Bovendien zijn meiden in de puberteit per definitie al geïnteresseerd in intieme relaties met jongens. De puberteit is ook een levenfase die onzekerheid, drang om te experimenteren en zich verzetten tegen alles wat autoritair is met zich mee brengt. Er zijn echter meiden die een verhoogd risico lopen om slachtoffer te worden van een loverboy. Dit betekent niet dat alle meiden die een verhoogd risico lopen ook daadwerkelijk slachtoffer worden van een loverboy. Er bestaan beschermingsfactoren die het verhoogde risico kunnen beperken. Een goede relatie met een vertrouwenspersoon, een hoge zelfwaardering, een hoog IQ, een veerkrachtige persoonlijkheid, goede schoolprestaties, een goede relatie met ouders gelden als beschermingsfactor. Meiden met veel beschermingsfactoren zijn een minder makkelijk slachtoffer voor een loverboy. Dit is ook de reden dat loverboy zich vooral richten op meiden met weinig beschermende factoren en veel risicofactoren, de zogenaamde kwetsbare meiden. De puberteit is echter niet de enige risicofactor. Alle factoren tegenovergesteld aan de beschermingsfactoren zijn risicofactoren. Dit betekent dat het niet hebben van een vertrouwenspersoon, een lage zelfwaardering, een laag IQ, geen veerkrachtige persoonlijkheid, slechte schoolprestaties en een slechte relatie met ouders een risicofactor vormen. Sommige meiden hebben een zwak voor spanning en sensatie, dit gedrag vormt ook een risicofactor omdat deze meiden zich vaak bevinden in risicovolle situaties. Ze hebben extra behoefte aan een ouder die hen ondersteunt en begeleidt in het nemen van adequate beslissingen en die hen ontmoedigt bij experimenten met risicovol gedrag.

Meiden die ingrijpende gebeurtenissen hebben meegemaakt hebben meer kans om slachtoffer te worden van een loverboy. Dit kunnen meiden zijn die in het verleden seksueel misbruikt zijn, ernstige conflicten met ouders hebben (gehad), uit huis geplaatst zijn of ouders met psychische problemen hebben. Het leven van deze meiden kan zodanig beïnvloed zijn dat zij een sterke behoefte hebben aan liefde en aandacht. Iets wat zij thuis niet voldoende krijgen.

Meiden uit streng Christelijk, streng Islamitisch of die, vergeleken met leeftijdgenoten, veel beperkingen opgelegd krijgen of wanneer de gezinscultuur en de Nederlandse cultuur haaks staan op elkaar en alleenstaande minderjarige asielzoekers, vormen een andere risicogroep. Meiden uit streng gelovige gezinnen worden enerzijds opgevoed in een gezin waar seksualiteit voor het huwelijk een taboe is. Anderzijds groeien zij op in de Nederlandse

cultuur die steeds vrijer en opener wordt wat betreft seksualiteit. Dit is lastig voor meiden omdat zij zich bevinden in twee totaal verschillende werelden. Hierdoor is het voor hen moeilijk om eigen waarden en normen op te stellen, waardoor zij makkelijk te beïnvloeden zijn door loverboys. Na het hebben van seks voor het huwelijk zijn deze meiden zeer gevoelig voor chantage. De loverboy kan het meisje chanteren door te zeggen dat hij haar familie inlicht als zij niet naar hem luistert. Sommige meiden zijn een schande voor de familie als zij seks hebben gehad voor het huwelijk en zijn bang dat het respect van hun familie verliezen en door hen verstoten worden.

De laatste risicofactor die wij behandelen is het opleidingsniveau. Meiden met een laag opleidingsniveau lopen een groter risico om slachtoffer te worden van een loverboy dan meiden met een hoog opleidingsniveau. Uit literatuuronderzoek is gebleken dat bijna drie kwart van de slachtoffers van loverboys lager onderwijs heeft gevolgd. Daarvan zat 20% op het speciaal of ZMOK onderwijs. Slecht 4% heeft een VWO, HBO of universitaire opleiding gevolgd.

5.4 Wat is de achtergrond van meiden, van 12 tot en met 17 jaar, die slachtoffer worden van loverboys?

Voor deze vraag hebben wij informatie gezocht door middel van literatuuronderzoek. De literatuur die gebruikt is voor in deze paragraaf is ook gebruik voor het beantwoorden van de vraag welke meiden een risicogroep vormen (§ 5.3, p. 33). Ons empirisch onderzoek hebben wij niet kunnen gebruiken voor het beantwoorden van onze deelvraag over de achtergrond van slachtoffers van loverboys. Als wij het hebben over de achtergrond van slachtoffers van loverboys dan kijken wij naar de culturele en religieuze achtergrond maar ook naar kenmerken van de persoonlijkheid van de slachtoffers, de opvoeding die zij hebben gehad en de gezinssituatie.

5.4.1 De culturele en religieuze achtergrond

Volgens Terpstra en Van Dijke (2006) is uit onderzoek gebleken dat 66% van de slachtoffers van loverboys een autochtone achtergrond heeft. Onder autochtoon worden de inwoners van Nederland verstaan waarvan beide ouders in Nederland zijn geboren.⁹

Er zijn meiden met een Islamitisch, streng Christelijk of ander geloof, waarbij seks voor het huwelijk verboden is, die in handen van een loverboy vallen. Hoeveel meiden dit zijn is niet bekend. Loverboys maken misbruik van hun religieuze achtergrond door het meisje te (laten)

⁹ De definitie van autochtoon is: Inwoners van Nederland waarvan beide ouders in Nederland geboren zijn, ongeacht het land waar iemand zelf is geboren.

ontmaagden. Vervolgens herinneren zij het meisje eraan dat zij volgens haar geloof geen seks voor het huwelijk mag hebben. De loverboy praat zo op het meisje in dat het meisje bang wordt dat zij verstoten wordt door haar gelovige familie en niet meer terug durft te gaan naar huis. (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts, 2006, p.23) Dit betekent overigens niet dat ongelovige meiden geen slachtoffers kunnen worden van een loverboy. Zij lopen net zoveel risico, maar zijn minder gevoelig voor deze tactiek van loverboys.

Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurst (2006) benoemen verder dat loverboys zich richten op alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's). Wij denken dat deze meiden kwetsbaarder zijn voor loverboys omdat zij zich, als vluchteling, in een onbekend land bevinden waar de normen en waarden anders zijn dan in het land waar zij vandaan komen. Bovendien is het voor AMA's lastig om werk te vinden en daardoor zijn jongens/mannen (loverboys) die hen veel cadeautjes geven erg verleidelijk en aantrekkelijk.

5.4.2 De kenmerken van de persoonlijkheid

Een absolute karakterbeschrijving van slachtoffers van loverboys bestaat niet. Wel komen sommige persoonlijke kenmerken van de meiden overeen. Het betekent niet dat deze kenmerken op ieder slachtoffer van toepassing zijn. In deze paragraaf geven wij een beschrijving van deze kenmerken.

Over het algemeen richten loverboys zich op sociaal en emotioneel kwetsbare meiden. Het gaat om meiden die zich onzeker voelen, een laag zelfbeeld hebben en die wanhopig op zoek zijn naar liefde en aandacht. Deze meiden zijn volgens ons gevoeliger voor de mooie praatjes en valse beloftes van een loverboy. De meeste slachtoffers van loverboys hebben een laag IQ en opleidingsniveau. Uit literatuuronderzoek blijkt dat slechts 4% van de slachtoffers van loverboys een VWO, HBO of universitaire opleiding heeft gevolgd. Volgens ons komt dit doordat meiden met een hoog IQ een beter inzicht hebben in risicovolle situaties en een mindere drang hebben naar spanning en sensatie. Het speelt volgens ons ook mee dat deze meiden niet het gevoel hebben zich te moeten bewijzen in de maatschappij omdat ze al een status hebben door hun opleidingsniveau. Ze zijn hierdoor minder gevoelig voor de 'glitter en glamour' die een loverboy hun biedt.

5.4.3 De opvoeding en gezinssituatie

Meiden met een problematisch verleden, uit een onstabiele gezinssituatie zijn kwetsbaarder voor loverboys doordat zij meer dan andere meiden op zoek zijn naar warmte, liefde en aandacht. Dit komt doordat zij door hun verleden 'beschadigd' zijn. Bij een problematisch verleden en een onstabiele gezinssituatie denken wij aan slachtoffers van seksueel misbruik,

ernstige conflicten tussen ouders, uithuisplaatsing, ouders met psychische problemen en gebrek aan ouderlijk toezicht. Over het laatste staat in het boek 'Publiek geheim' van Terpstra en Van Dijke (2006) een mooi voorbeeld over een meisje die in het ziekenhuis heeft gelegen:

"Maanden lang lag ik daar alleen op een kamer. Alleen mijn ouders kwamen zo eens in de week op bezoek, in die tijd voelde ik me heel eenzaam en heb ik geleerd mijn eigen wereld te creëren.[...] Ik had het gevoel dat mijn ouders meer van mijn broers en zussen hielden. Ik was depressief, kwam liefde tekort en ging daar langzaam geestelijk kapot aan. Op een gegeven moment was ik er zelf heilig van overtuigd dat mijn ouders mij haatten." (p. 24)

Uiteindelijk heeft dit meisje de liefde en warmte die zij van haar ouders miste gezocht in de armen van een loverboy.

5.5 Wat voor gevoel ervaart de doelgroep wanneer men seks heeft in ruil voor geld, goederen of als bedankje?

Om een antwoord te vinden op deze vraag hebben wij door middel van anonieme enquêtes meiden gevraagd of zij wel eens seks hebben gehad in ruil voor geld, goederen of als bedankje en wat voor gevoel zij daarbij hadden. Van de 61 meiden die wij geënquêteerd hebben was er niet één meisje die seks heeft gehad in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Hierdoor kunnen wij de literatuur uit het literatuuronderzoek niet onderbouwen met de gegevens uit ons empirisch onderzoek. De literatuur die wij gevonden hebben om deze vraag te beantwoorden komt uit het boek 'Publiek geheim' van Terpstra en Van Dijke (2006). Hierin staan verhalen van meiden die het slachtoffer zijn geworden van een loverboy. Zij vertellen onder andere hoe zij zich voelden tijdens en na de seks in de prostitutie. De gevoelens van deze meiden komen in de meeste verhalen overeen. Geen van de meiden zegt een positief gevoel te hebben bij de seks toen zij in de prostitutie werkten. Bijna alle meiden die hun verhaal vertellen zeggen zich vies en smerig te voelen doordat zij met vele mannen seks hebben gehad. Velen waren bang voor hun loverboy omdat zij bedreigd en mishandeld werden.

De meiden schaamden zich voor het werk wat ze deden en vonden het werk vreselijk en ongezond. Een meisje met een Islamitische achtergrond vertelt dat ze doodsbang was dat ze verstoten zou worden door haar familie, omdat ze seks heeft gehad voor haar huwelijk. Het bange gevoel wordt ook door vele meiden herkend. Het volgende citaat is terug te vinden in vele verhalen:

“Hoewel ik het maar twee avonden heb gedaan, voel ik me nog steeds heel vies ervan. Als ik eraan terugdenk, zie ik het allemaal weer voor me. Het was echt heel smerig.”

Omdat de meiden gedwongen werden om in de prostitutie te werken en het voor hen bijna onmogelijk was om hieraan te ontsnappen begonnen ze aan een overlevingsstrategie. Ze begonnen verkeerde dingen goed te praten, waaronder het gedrag van hun loverboy, om toch nog iets positiefs in hun leven te zien. Ook praten ze zichzelf aan dat het werk in de prostitutie nog niet zo erg was. Een voorbeeld hiervan komt uit ‘Publiek geheim’ van Terpstra en Van Dijke:

“Ik deed net alsof ik in een discotheek was. Ik zei dan tegen mezelf: “Yasmin je bent uit, je gaat dansen, leert een jongen kennen en je hebt een one-night-stand”. Ik maakte het leuker voor mezelf dan het was.” (p. 48)

5.6 Hoeveel meiden worden slachtoffer van loverboys?

Het was lastig om op deze vraag een antwoord te geven omdat de meeste meiden die nog in handen van een loverboy zijn contact met de politie of hulpverlening vermijden. In 1998 heeft de Rutgers Nisso Groep onderzocht hoeveel minderjarige meiden in de prostitutie werken. Dit hebben zij gedaan op basis van aanmeldingen via instellingen en aangiftes bij de politie. Zij kwamen uit op een ruwe schatting van 1500 á 2000 meiden. Omdat niet ieder slachtoffer van gedwongen prostitutie aangifte doet, of hulp bij instellingen durft te zoeken, zijn er geen exacte cijfers bekend. Het werkelijke aantal zal mogelijk hoger liggen. Deze cijfers komen echter uit een onderzoek die vóór de opheffing van het bordeelverbod plaats heeft gevonden. Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006) zeggen dat er momenteel helemaal geen zicht is op hoeveel meiden er gedwongen in de prostitutie werken. Dit komt doordat, na de wetswijziging, loverboys en pooiers steeds voorzichtiger te werk gaan en meerderjarige meiden verklaren, onder bedreiging van hun loverboy, dat zij het werk vrijwillig doen. Zo gaat de loverboy nog steeds vrijuit.

Empirische gegevens om deze informatie te ondersteunen hebben wij niet, dit omdat een onderzoek naar exacte cijfers veel tijd kost en heel lastig is aangezien er meiden zijn die onder bedreiging van hun loverboy verklaren vrijwillig in de prostitutie te werken. Aangezien wij door onze strakke planning geen mogelijkheid zagen om hiervoor tijd te reserveren hebben wij ervoor gekozen deze vraag alleen met behulp van ons literatuuronderzoek te beantwoorden.

5.7 Op welke manier kan voorkomen worden dat er nieuwe slachtoffers van loverboys vallen?

Het belangrijkste dat wij uit de literatuur hebben gehaald is dat jongeren en in dit geval meiden weerbaar moeten worden gemaakt. Het uitgangspunt daarin is dat meiden die weerbaar zijn minder risico lopen om het slachtoffer te worden van machtsmisbruik en grensoverschrijdend gedrag van loverboys. Door risicomeiden een weerbaarheidstraining te laten volgen, leren zij door de combinatie van verbale, mentale en fysieke oefeningen hun eigen kracht kennen. Als meiden leren grenzen te stellen en respect voor zichzelf te hebben, kunnen zij de charmes van een loverboy beter weerstaan. Twaalf van de meiden die wij hebben geënquêteerd gaven aan dat hulpverlening een oplossing kan zijn, drie daarvan vinden dat er meer lessen moeten komen voor onzekere meiden om zelfvertrouwen op te bouwen, acht daarvan zeggen dat meiden “nee” moeten durven zeggen en grenzen moeten stellen. Weerbaarheidstraining zou dus een goede vorm van preventie kunnen zijn. Hiernaast is het belangrijk dat alle jongeren in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar voorlichting krijgen over loverboys. Dit komt ook heel duidelijk naar voren in de enquêtes. Bijna de helft van de meiden zegt dat er een betere voorlichting moet komen over loverboys en het aanbieden van seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje. Ze moeten weten wat loverboys zijn, wat ze doen en hoe ze loverboys kunnen herkennen. Alleen voorlichting is op lange termijn niet voldoende. De informatie die zij hebben verkregen is alleen theorie, geen vaardigheid en is daarom moeilijk toepasbaar in de praktijk. Om ook op langere termijn effect te hebben en dus een effectief voorlichtingsprogramma is het belangrijk dat voorlichting niet alleen gericht is op kennis, maar ook op attitude, competenties, opvattingen over, mogelijkheden en knelpunten. (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts, 2006)

Slachtoffers van loverboys zullen zelf zelden om hulp komen vragen. Redenen hiervoor kunnen zijn dat ze het niet durven, niet kunnen of omdat ze denken geen hulp nodig te hebben. Daarom is het belangrijk dat mensen in hun omgeving wel waarnemen dat een meisje in handen is van een loverboy. Meiden en ook jonge vrouwen geven, wanneer zij misbruikt worden, signalen af waaruit anderen kunnen opmaken dat er iets aan de hand is. Het is niet altijd makkelijk om die signalen op te merken of er zelfs iets aan te doen. Dit komt doordat de signalen niet specifiek zijn en allen anders kunnen worden geïnterpreteerd. Een suggestie, van ons, zou hierbij kunnen zijn dat er op middelbare scholen tijdens een ouderavond aandacht moet worden besteed aan loverboys. Ouders moeten weten wat loverboys zijn en wat signalen zijn bij hun kind die duiden op omgang met een loverboy.

Wanneer ouders op de hoogte zijn, kunnen ze hun kind hiervoor behoeden of hulp inschakelen bij een sterk vermoeden.

In de theorie wordt genoemd welke stappen er ondernomen moeten worden ter voorkoming van nog meer slachtoffers van loverboys. Wij vinden dat er te simpel gedacht wordt over deze stappen. Het voorkomen dat meisjes slachtoffer worden van een loverboy vraagt volgens ons intensievere hulpverlening. Wij zelf hebben het idee dat alleen voorlichting aan meiden en ouders niet voldoende is. Wij zijn van mening dat ook de politie en de maatschappij een deel moet uit maken in het voorkomen dat er slachtoffers zijn van loverboys. Wanneer loverboys worden opgepakt en geregistreerd is er al een stukje meer controle. Wij zijn van mening dat deze lijsten toegankelijk moeten zijn voor de maatschappij. Ouders moeten bij de politie kunnen navragen of de vriend van hun dochter een loverboy is. De meiden die de enquêtes hebben ingevuld, delen deze mening met ons. Ook zij vinden dat loverboys moeten worden opgepakt en dat er zwaardere straffen moeten komen. Hiernaast geven sommige geënquêteerden aan dat er regels moeten komen waaraan meiden zich moeten houden zodat zij niet in dit soort situaties terecht komen en dat de prostitutie moet worden afgeschaft. Hier zijn wij het niet helemaal mee eens. Nog meer regels is geen oplossing. Zoals veel jongeren zeggen: "Regels zijn er om te overtreden". Er zijn al zoveel regels in Nederland dat dit geen optie is.

Meiden bewust maken van loverboys en daarop doelgroep gerichte voorlichtingslessen geven is het meest effectief.

Hoofdstuk 6: De conclusie en aanbevelingen

Tot slot zullen wij een conclusie trekken uit ons onderzoek. Deze conclusie is gebaseerd op de beantwoording van onze deelvragen en vormt een antwoord op onze probleemstelling. Om het overzicht te bewaren splitsen wij onze probleemstelling op in twee paragrafen. De eerste paragraaf gaat over hoe het komt dat meiden slachtoffer worden van een loverboy en de tweede paragraaf gaat over hoe het voorkomen kan worden dat meiden slachtoffer worden van een loverboy. Voor de duidelijkheid zullen wij de probleemstelling herhalen.

Hoe komt het dat, meiden van 12 tot en met 17 jaar, slachtoffer worden van een loverboy en hoe kan voorkomen worden dat meiden slachtoffer worden van een loverboy?

6.1 Hoe komt het dat, meiden van 12 tot en met 17 jaar, slachtoffer worden van een loverboy?

Loverboys werken volgens strategieën die erop gericht zijn meiden in de prostitutie te krijgen. Ze zoeken de zwakke plek van een meisje en maken hier misbruik van. In principe kan dus ieder meisje het slachtoffer worden van een loverboy. Loverboys weten nu eenmaal een meisje heel knap te bescapelen. Meiden van 12 tot en met 17 jaar bevinden zich in de puberteit. Dit is een levensfase die gepaard gaat met onzekerheid, drang om te experimenteren (onder andere met seksualiteit) en met het zich verzetten tegen alles wat autoritair is. Hierdoor zijn deze meiden extra gevoelig voor complimenten van loverboys en hebben waarschuwingen van ouders en andere autoriteiten in deze leeftijdsfase niet altijd het gewenste effect.

Uit zowel ons literatuuronderzoek als ons empirisch onderzoek blijkt dat ieder meisje in de puberteit slachtoffer kan worden van een loverboy. Wel loopt het ene meisje meer risico dan het andere meisje. Sommige meiden zijn makkelijker te beïnvloeden dan anderen.

Loverboys richten zich over het algemeen op meiden die makkelijk te beïnvloeden zijn, meiden die slecht weten waar hun grenzen liggen en deze makkelijk overschrijden. Dit zijn meiden die een laag zelfbeeld hebben, geen goede band hebben met ouders, laagopgeleid zijn en sociaal en emotioneel minder goed weerbaar zijn. Maar ook meiden die in hun jeugd 'beschadigd' zijn geraakt door bijvoorbeeld seksueel misbruik, ernstige conflicten tussen ouders en/ of uithuisplaatsing lopen een groter risico slachtoffer te worden van een loverboy. Een andere groep die goed te beïnvloeden wordt gevormd door meiden die opgevoed worden in een gezin waar seks voor het huwelijk een taboe is of die eerder slachtoffer zijn geweest van een loverboy.

6.2 Hoe kan voorkomen worden dat meiden slachtoffer worden van een loverboy?

De beste manier om te voorkomen dat er nieuwe slachtoffers van loverboy vallen, bestaat volgens ons uit drie elementen. De drie elementen zijn voorlichting, weerbaarheid en signalering. Het belangrijkste is volgens ons de voorlichting over loverboys aan meiden op de middelbare school. Hierin wordt informatie overgedragen over wat een loverboy is, hoe deze te herkennen is en wat je kunt doen om uit de handen van een loverboy te blijven. Op de tweede plaats vinden wij het belangrijk dat meiden weerbaar genoeg zijn om hun eigen grenzen te waarborgen. Dit kan door middel van weerbaarheidstrainingen en sociale vaardigheidstrainingen. Op de laatste plaats vinden wij het van belang dat ook ouders, leerkrachten, buurthuismedewerkers en andere autoriteiten met een signalerende functie worden voorgelicht over loverboys. Niet alle meiden hebben de competenties om een loverboy te herkennen. Zeker wanneer de puberale meiden hevig verliefd zijn. Het spreekwoord 'Liefde maakt blind' is hierbij van toepassing. Om deze reden is het belangrijk dat autoriteiten kunnen signaleren dat het meisje slachtoffer is van een loverboy en welke stappen zij in deze gevallen moeten ondernemen.

6.3 Aanbevelingen

Na ons onderzoek en de bestudeerde literatuur kunnen wij de volgende aanbevelingen opstellen die een bijdrage leveren aan het voorkomen van nieuwe slachtoffers van loverboys. De aanbevelingen zijn grotendeels gericht op de gehele samenleving. De overige aanbevelingen zijn alleen van toepassing op de hulpverlening.

6.3.1 Aanbevelingen gericht op de gehele samenleving

- Om loverboys te vervolgen is het volgens ons van belang dat er een aanpak ontwikkeld wordt voor loverboys. Hierin moeten opsporing, vervolging, berechting en (gedwongen) hulpverlening een onderdeel in zijn. Ook moet er aandacht zijn voor de sociale omgeving van de loverboys en de gemeenschappen waaruit zij komen.
- Aan de hand van de positieve gevolgen van het landelijke systeem in België lijkt het ons van belang een dergelijk systeem op te zetten in Nederland waarin loverboys geregistreerd worden. Hierdoor zijn loverboys gemakkelijker op te sporen en wordt het vervolgingstraject versneld.
- Loverboys moeten vervolgd worden voor mensenhandel.

- Uit ons literatuuronderzoek is gebleken dat de meeste loverboys bekenden zijn van politie en justitie. Om deze reden is het volgens ons belangrijk dat er vanuit politie en justitie een proactieve benadering komt.
- Naar ons inziens is het noodzakelijk dat slachtoffers meer bescherming krijgen vanuit politie en justitie. Slachtoffers van loverboys worden meestal bedreigd door de loverboy waardoor vele meiden geen aangifte durven te doen. Wanneer zijn het gevoel hebben dat zij steun kunnen verwachten van politie en justitie, en deze ook daadwerkelijk krijgen, zullen meiden sneller aangifte doen en worden de loverboy-praktijken eerder beëindigd.
- Wij zijn van mening dat de leeftijd waarop in de prostitutie gewerkt mag worden verhoogd moet worden van 18 naar 21 jaar. Veel loverboys ronselen alleen meiden die legaal in de prostitutie mogen werken omdat de meiden dan kunnen verklaren dat zij het werk vrijwillig doen. Een loverboy is dan niet strafbaar. Momenteel zijn dit meiden vanaf 18 jaar. Deze meiden zijn makkelijk te beïnvloeden omdat zij nog net in de puberteit zitten. Meiden van 21 jaar zijn volwassen en minder makkelijk te beïnvloeden door een loverboy.

6.3.2 Aanbevelingen gericht op de hulpverlening

- Omdat ouders en leerkrachten een belangrijke taak hebben in het signaleren van mogelijke loverboys moet er volgens ons voorlichting over loverboys komen aan alle jongeren in het voortgezet onderwijs én aan hun ouders en leerkrachten. Vooral voor de risicogroep is voorlichting belangrijk. Wanneer jongeren een loverboy kunnen herkennen, zullen zij minder snel het slachtoffer worden. Ook is het belangrijk dat jongeren weten wat zij moeten doen wanneer zij zelf of iemand anders het slachtoffer is van een loverboy. Wanneer ouders en leerkrachten bekend zijn met het fenomeen loverboys kunnen zij hun signalerende functie beter vervullen en de jongeren waarschuwen voor eventuele gevaren.
- Één van de uitkomsten van ons onderzoek is dat loverboys die opgepakt zijn vaak geen spijt betuigen van wat zij hebben gedaan. Dit zegt iets over de gedachtegang van deze jongens en is volgens ons een onderzoek waard met als product een voorlichtingslespakket gericht op jongens.

Literatuurlijst

Boeken

- Dijke, Anke van, Linda Terpstra, Marianne Berger, Edith Geurts (2006). *De betovering verbroken*. Amsterdam: SWP.
- Heemelaar, Matthieu (2000). *Seksualiteit, intimiteit en hulpverlening*. Houten/ Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum: 2^e druk.
- Bovenkerk, F (2006). *Loverboys of modern pooierschap*. Amsterdam: Uitgeverij Augustus.
- Terpstra, Linda, Anke van Dijke (2006). *Publiek geheim: jeugdprostitutie*. Amsterdam: Uitgeverij SWP: 2^e druk.

Internetsites

- Het Scharlaken Koord. *Beware of loverboys!*. URL: <http://www.bewareofloverboys.nl/loverboys.php>. Beschikbaar: 08-03-2007
- Onbekend, *Het Knooppunt een nieuw toekomstperspectief*. URL: <http://swvzhw.residentie.net/upload/folderknooppunt.pdf>. Beschikbaar: 12-03-2007
- Onbekend. *Wetboek van strafrecht art. 242*. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/242.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.
- Onbekend. *Wetboek van strafrecht art. 245*. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/245.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.
- Onbekend. *Wetboek van strafrecht art. 248a*. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/248a.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.
- Onbekend. *Wetboek van strafrecht art. 248b*. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/248b.html>. Beschikbaar: 12-02-2007.
- Onbekend. *Wetboek van strafrecht art. 273a*. URL: <http://www.wetboek-online.nl/wet/Sr/273a.html>. Beschikbaar: 14-02-2007.
- Onbekend. *Wet- regeling*. URL: <http://wetten.overheid.nl/cgi-bin/sessioned/browsercheck/continuation=16726-002/session=05282777603190/action=javascript-result/javascript=yes>. Beschikbaar: 12-02-2007

Handleiding

- Soa Aids Nederland (2005), *Lang leve de liefde, docentenhandleiding: lessen over loverboys*. Amsterdam. Uitgeverij: De Raat & De Vries. Eerste druk

Krantenartikelen

- Novum/ ANP, *GGD: Betaalde tienerseks in heel Amsterdam*, Trouw 21-02-2006.
- Mee, Tony van der, *Seks in ruil voor een Breezer*, Algemeen Dagblad 22-02-2006.

Beargumentatie en evaluatie van het product

Het product bestaat uit een voorlichtingslespakket over loverboys, gericht op de meiden die op het 'Knooppunt' zitten. Het product verstrekken wij aan de medewerkers van het 'Knooppunt'. Het pakket bestaat uit een lesbeschrijving, een dvd, cd en foldermateriaal. In de volgende paragrafen zullen wij nader toelichten waarom wij voor dit product gekozen hebben en geven wij een evaluatie van het product.

Beargumentatie

Gekeken naar de probleemstelling en de conclusie van ons onderzoek lijkt ons een voorlichtingslespakket de beste keus voor een oplossing van het probleem. Ons voorlichtingslespakket zal niet het gehele probleem "loverboys" oplossen. Dit is ook zeker niet ons doel. Ons doel is gericht op de meiden van het 'Knooppunt'. Door middel van dit voorlichtingslespakket willen wij voorkomen dat meiden van het 'Knooppunt' slachtoffer worden van een loverboy.

Het voorlichtingslespakket bestaat uit verschillende didactische werkvormen. Er wordt gebruik gemaakt van mondelinge informatieoverdracht. Dit gebeurt grotendeels door middel van gesprekken. Hiernaast wordt gebruik gemaakt van videomateriaal. De gedachte hierachter is dat informatie beter onthouden wordt wanneer het visueel is gemaakt. Om te controleren of de informatie op de juiste manier is overgekomen en de verkregen informatie eigen te maken verwerken de meiden de behandelde theorie in opdrachten. Wij zijn van mening dat door de verschillende didactische werkvormen de voorlichtingsles boeiend blijft voor de meiden. Dit is niet de enige reden dat wij gekozen hebben voor verschillende didactische werkvormen. De andere reden is dat de meiden van het 'Knooppunt' erg divers zijn en ieder een eigen manier van leren heeft. Doordat er gebruik gemaakt wordt van verschillende didactische werkvormen wordt er rekening gehouden met de uiteenlopende problematiek van de meiden.

Evaluatie

Als wij kijken naar de kwaliteit van ons product zijn wij tevreden. Wij zijn wel van mening dat een voorlichtingslespakket gericht op jongens een goede aanvulling zou zijn. Dit lespakket is uitsluitend gericht op de meiden. Één van de uitkomsten van ons onderzoek is dat loverboys die opgepakt zijn vaak geen spijt betuigen van wat zij hebben gedaan. Dit zegt iets over de gedachtegang van deze jongens en is volgens ons een onderzoek waard met als product een voorlichtingslespakket gericht op jongens.

Bovendien is uit ons onderzoek gebleken dat ouders, politie en maatschappij een signalerende functie hebben. Om deze reden vinden wij het belangrijk dat onderzoek wordt gedaan hoe ouders, politie en maatschappij deel uit kunnen maken in de voorkoming van slachtoffers van loverboys.

Één van de sterkste elementen van ons product zijn de vele didactische werkvormen. Dit maakt het voorlichtingslespakket geschikt voor diverse meiden. Bovendien is in het voorlichtingslespakket rekening gehouden met de veiligheid van de meiden. De lessen zijn niet te persoonlijk opgesteld zodat meiden zich niet snel aangevallen zullen voelen.

Bijlage 1: De enquête

Beste meiden,

Wij, Esther en Mandy, zijn in januari begonnen met ons afstudeerproject. Wij studeren aan de Haagse Hogeschool en doen de opleiding Sociaal Pedagogisch Hulpverlening. Voor ons afstudeerproject zijn wij bezig met een onderzoek naar de reden voor meiden, van 12 tot en met 17 jaar, om seks aan te bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje voor bijvoorbeeld een lift naar huis. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat dit in Nederland steeds vaker gebeurt. Wij willen graag weten waarom dat is zodat we deze meiden kunnen gaan helpen. Hierom vragen wij jullie de enquête die je voor je hebt liggen voor ons in te vullen. Alle antwoorden die worden gegeven blijven anoniem en worden alleen door ons twee bekeken. Je hoeft dus ook niet je naam hierop te schrijven! Na het onderzoek worden jullie enquêtes vernietigd. Zou je de vragen ajb naar waarheid willen invullen. Alvast heel erg bedankt voor je medewerking. Tnx!

Ik volg de opleiding: vmbo/ havo/ vwo (doorstrepen wat niet van toepassing is)

Ik zit in klas ...

Mijn geboortjaar: 19...

Ik woon in een dorp/ stad (doorstrepen wat niet van toepassing is)

Ik ben autochtoon/allochtoon. (doorstrepen wat niet van toepassing is)

Mijn geloof is:

1. a. Ik heb wel/ geen seksuele voorlichting gekregen. (doorstrepen wat niet van toepassing is)
- b. Ik heb seksuele voorlichtingen gehad:
- ☐ Op school
 - ☐ Thuis
 - ☐ Bij vrienden
 - ☐ Anders, namelijk:.....
- c. Ik heb seksuele voorlichtingen gehad door middel van:
- ☐ Boeken
 - ☐ Praten over seksualiteit
 - ☐ Internetsites
 - ☐ Video's
 - ☐ Anders, namelijk:.....
2. Ik heb wel eens seks gehad in ruil voor geld, goederen of als bedankje.
- ☐ Ja, één keer (ga verder met vraag 3)
 - ☐ Ja, twee of meer keer (ga verder met vraag 3)
 - ☐ Nee (ga verder bij vraag 5)
3. Ik voelde me na het aanbieden van seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje:
- ☐ Goed
 - ☐ Gebruikt
 - ☐ Vies
 - ☐ Ik had er achteraf spijt van
 - ☐ Anders, namelijk:
4. Mijn reden om seks aan te bieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje was:
-
-
5. Ik zou wel seks aanbieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje, omdat:
-
-
6. Ik denk dat de reden om seks aan te bieden voor geld, goederen of als bedankje, voor andere meiden, kan zijn dat:
-
-
7. Ik denk dat het aanbieden van seks in ruil voor geld, goederen of als bedankje, voorkomen kan worden door:
-
-

Tnx voor je tijd!

Bijlage 2: De verwerking van de enquêtes

Klas: Havo 2

Vraag:	Antwoord:	Allochtoon:	Autochtoon:	Christelijk:	Moslim:	Geen geloof:
1a	Wel:	1x	8x	3x	1x	5x
	Geen:	0x	0x	0x	0x	0x
1b	School:	1x	8x	3x	1x	5x
	Thuis:	1x	2x	2x	1x	0x
	Vrienden:	0x	1x	0x	0x	1x
	Anders:	1x Schoolarts	0x	0x	0x	0x
1c	Boeken:	1x	1x	1x	1x	0x
	Praten:	1x	8x	3x	1x	5x
	Internet:	0x	0x	0x	0x	0x
	Video's:	0x	3x	2x	0x	1x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x
2	Ja, één keer:	0x	0x	0x	0x	0x
	Ja, vaker:	0x	0x	0x	0x	0x
	Nee:	1x	8x	3x	1x	5x
3	Goed:	0x	0x	0x	0x	0x
	Gebruikt:	0x	0x	0x	0x	0x
	Vies:	0x	0x	0x	0x	0x
	Spijt:	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x
4						
5	Open vraag:	1x Omdat ik geld of goederen nodig heb.				1x Omdat ik geld of goederen nodig heb.
6	Open vraag:	1x Als je problemen thuis hebt.	1x Als je geld nodig hebt.	1x Als je gedwongen word.	1x Als je problemen thuis hebt.	1x Als je geld nodig hebt.
		1x Als je wordt overgehaald door bv. een loverboy.		1x Als ze het zelf niet kunnen kopen.	1x Als je wordt overgehaald door bv. een loverboy.	1x Omdat je je schuldig voelt.
7	Open vraag:	1x Iedereen zou erop moeten wijzen dat het fout is.	4x Door nee te zeggen.	1x Loverboys oppakken.	1x Iedereen zou erop moeten wijzen dat het fout is.	4x Door nee te zeggen.
		1x Meer voorlichting op scholen.	1x Door hulp aan te bieden.	2x Je niet laten dwingen, weglopen van een loverboy.	1x Meer voorlichting op scholen.	1x Door hulp aan te bieden.
		1x Programma's op tv, radio, school.	1x Politie moet erop letten.		1x Programma's op tv, radio, school.	1x Politie moet erop letten.
			1x Loverboys oppakken.			1x Het kan niet voorkomen worden.
			2x Je niet laten dwingen, weglopen van een loverboy.			
			1x Het kan niet voorkomen worden.			

Klas: Mavo 2

Vraag:	Antwoord:	Allochtoon:	Autochtoon:	Christelijk:	Moslim:	Hindoe:	Geen geloof:
1a	Wel:	3x	7x	1x	2x	1x	7x
	Geen:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
1b	School:	3x	7x	1x	2x	1x	7x
	Thuis:	1x	2x	0x	1x	0x	2x
	Vrienden:	0x	1x	0x	0x	0x	1x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
1c	Boeken:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Praten:	3x	6x	1x	2x	1x	6x
	Internet:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Video's:	2x	4x	1x	1x	1x	4x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
2	Ja, één keer:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Ja, vaker:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Nee:	3x	7x	1x	2x	1x	7x
3	Goed:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Gebruikt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Vies:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Spijt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
4							
5	Open vraag:						
6	Open vraag:	1x Als je iets heel hard nodig hebt.	2x Ze hebben het geld en de goederen nodig.	1x Sparen en de goederen zelf kopen.	1x Als je helemaal gek bent van hem en alles voor hem over hebt.	1x Als je iets heel hard nodig hebt.	2x Ze hebben het geld en de goederen nodig.
		1x Als je in geldnood zit.	1x Ze gevoelig ervoor zijn.		1x Er is geen goede reden.	1x Als je in geldnood zit.	1x Ze gevoelig ervoor zijn.
		1x Als je helemaal gek bent van hem en alles voor hem over hebt.	1x Sparen en de goederen zelf kopen.				
		1x Er is geen goede reden.					
7	Open vraag:	1x Zelfrespect hebben.	2x Meer tijd aan het onderwerp besteden.	1x Meer tijd aan het onderwerp besteden.	1x Naar hen te luisteren.	1x Zelfrespect hebben.	1x Meer tijd aan het onderwerp besteden.
		1x Naar hen te luisteren.	1x Het kan niet voorkomen worden, verantwoording ligt bij de persoon zelf.		1x Nee zeggen.		1x Het kan niet voorkomen worden, verantwoording ligt bij de persoon zelf.
		1x Nee zeggen.	1x Zuinig zijn met je geld en een baan zoeken.				1x Zuinig zijn met je geld en een baan zoeken.

Klas: Mavo 3 (1)

Vraag:	Antwoord:	Allochtoon:	Autochtoon:	Christelijk:	Moslim:	Hindoe:	Geen geloof:
1a	Wel:	2x	4x	2x	1x	1x	2x
	Geen:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
1b	School:	2x	4x	2x	1x	1x	2x
	Thuis:	1x	2x	0x	1x	0x	2x
	Vrienden:	1x	0x	0x	0x	1x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
1c	Boeken:	1x	3x	1x	0x	1x	2x
	Praten:	2x	4x	2x	1x	1x	2x
	Internet:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Video's:	1x	2x	2x	0x	1x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
2	Ja, één keer:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Ja, vaker:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Nee:	2x	4x	1x	1x	1x	2x
3	Goed:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Gebruikt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Vies:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Spijt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
4							
5	Open vraag:		1x Seks is iets speciaals, niet zomaar iets als een product.				1x Seks is iets speciaals, niet zomaar iets als een product.
6	Open vraag:	1x Als je geld nodig hebt.	1x Als je hopeloos bent.	1x Als je hopeloos bent.	1x Als je geld nodig hebt.	1x Als je geld nodig hebt.	1x Sommige mensen hebben het nodig.
		1x Door loverboys.	1x Als je liefde tekort hebt.	1x Als je liefde tekort hebt.	1x Door loverboys.		1x Door loverboys.
			1x Als je desperate bent.	1x Als je desperate bent.			
			1x Door loverboys.				
			1x Sommigen hebben het nodig.				
7	Open vraag:	1x Betere voorlichting over loverboys.	1x Betere voorlichting over de gevolgen van seks met vreemden.	1x Betere voorlichting over de gevolgen van seks met vreemden.	1x Betere voorlichting over loverboys.	1x School afmaken i.p.v. met je benen wijd gaan.	2x Je kunt het niet voorkomen.
		1x Betere voorlichting over gevolgen van seks met vreemden.	2x Je kunt het niet voorkomen.	1x Je omgeving, vrienden en opvoeding.	1x Betere voorlichting over de gevolgen van seks met vreemden.		
		1x School afmaken i.p.v. met je benen wijd gaan.	1x Je omgeving, vrienden en opvoeding.				

Klas: Mavo 3(2)

Vraag:	Antwoord:	Allochtoon:	Autochtoon:	Christelijk:	Moslim:	Hindoe:	Geen geloof:
1a	Wel:	5x	4x	2x	2x	1x	4x
	Geen:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
1b	School:	5x	4x	2x	2x	1x	4x
	Thuis:	1x	2x	1x	0x	0x	2x
	Vrienden:	1x	0x	0x	0x	0x	1x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
1c	Boeken:	1x	1x	0x	0x	0x	2x
	Praten:	5x	4x	2x	2x	1x	4x
	Internet:	0x	1x	0x	0x	0x	1x
	Video's:	2x	0x	0x	0x	1x	1x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
2	Ja, één keer:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Ja, vaker:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Nee:	5x	4x	2x	2x	1x	4x
3	Goed:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Gebruikt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Vies:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Spijt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
4							
5	Open vraag:	1x Ik zou het nooit doen want seks heb je alleen als je dat wilt.	1x Seks is daar niet voor en ik zet mezelf niet te koop.	1x Ik zou het nooit doen.	2x Ik zou het nooit doen.	1x Ik zou het nooit doen want seks heb je alleen als je dat wilt.	3x Ik zou het nooit doen.
		1x Omdat ik arm ben.	3x Ik zou het nooit doen.	1x Omdat ik arm ben.			1x Seks is daar niet voor en ik zet mezelf niet te koop.
		3x Ik zou het nooit doen,					
6	Open vraag:	1x Als je geen ander werk hebt.	1x Door dwang of doordat ze het verkeerde ervan niet inzien.	1x Als je geen geld hebt.	1x Als iemands leven ervan af hangt.	1x Als je geen ander werk hebt.	1x Om aardig gevonden te worden en uit onzekerheid.
		2x Als je geen geld hebt.	1x Ze iets leuk vinden.	1x Schulden of omdat je iets wilt kopen.	1x Als je geen geld hebt.		1x Gebrek aan zelfvertrouwen, bang, aandacht tekort.
		1x Als iemands leven ervan af hangt.	1x Gebrek aan zelfvertrouwen, bang, aandacht tekort.				1x Ze iets leuk vinden.
		1x Om aardig gevonden te worden en uit onzekerheid.	1x Schulden of omdat je iets wilt kopen.				1x Door dwang of doordat ze het verkeerde ervan niet inzien.
7	Open vraag:	1x Door te gaan werken en nee te zeggen tegen mannen.	1x Zware straffen, veel voorlichting op scholen.	1x Meer banen en de prostitutie afschaffen.	1x Niet met verkeerde vrienden omgaan.		1x Door meiden respect te leren hebben voor zichzelf en een andere

							manier van bedanken aanleren.
		1x Niet met verkeerde vrienden omgaan.	1x Niet met verkeerde vrienden omgaan.		1x Door te gaan werken en nee te zeggen tegen mannen.		1x Het kan niet voorkomen worden.
		1x Door meiden respect te leren hebben voor zichzelf en een andere manier van bedanken aanleren.	1x Het kan niet voorkomen worden.				1x Niet met verkeerde vrienden omgaan.
			1x Meer banen en de prostitutie afschaffen.				1x Zware straffen, veel voorlichting op scholen.

Klas: Mavo 4 (1)

Vraag:	Antwoord:	Allochtoon:	Autochtoon:	Christelijk:	Moslim:	Hindoe:	Geen geloof:
1a	Wel:	4x	5x	1x	1x	2x	5x
	Geen:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
1b	School:	3x	5x	1x	0x	2x	5x
	Thuis:	1x	2x	0x	1x	0x	2x
	Vrienden:	0x	1x	0x	0x	0x	1x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	1xInternet	0x
1c	Boeken:	0x	3x	0x	0x	0x	3x
	Praten:	4x	5x	1x	1x	2x	5x
	Internet:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Video's:	3x	0x	1x	0x	2x	0x
	Anders:	0x	1xPresentatie	0x	0x	0x	1xPresentatie
2	Ja, één keer:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Ja, vaker:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Nee:	4x	5x	1x	1x	2x	5x
3	Goed:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Gebruikt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Vies:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Spijt:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x	0x
4							
5	Open vraag:	1x Als je het moeilijk hebt en in de problemen zit.	4x Als ik in geldnood zit.	1x Als je het moeilijk hebt en in de problemen zit.		1x Als ik geen andere uitweg zie.	4x Als ik in geldnood zit.
		1x Als ik geen andere uitweg zie.	1x Als ik geen kant meer op kan.			1x Omdat ik het erg moeilijk heb.	1x Als ik geen kant meer op kan.
		1x Omdat ik het erg moeilijk heb.	1x Als ik het nodig heb.				1x Als ik het nodig heb.
6	Open vraag:	1x Omdat meiden steeds meer spullen willen en dit lijkt voor hen een makkelijke oplossing.	1x Jongens kunnen alles goed praten.	1x Als je geld nodig hebt.	1x Omdat meiden steeds meer spullen willen en dit lijkt voor hen een makkelijke oplossing.	1x Loverboys zijn daar op uit.	1x Jongens kunnen alles goed praten.
		2x Als je geld nodig hebt.	1x Wanhopig.	1x Als je in de problemen zit.		1x Als iemand op sterven ligt.	1x Wanhopig.
		1x Als je in de problemen zit.	2x Als je in de problemen zit.				2x Als je in de problemen zit.
		1x Loverboys zijn daar op uit.	2x Als je geld nodig hebt.				2x Als je geld nodig hebt.
		1x Als iemand op sterven ligt.	1x Als je verslaafd bent.				1x Als je verslaafd bent.
7	Open vraag:	2x Loverboys oppakken.	1x Loverboys oppakken.	1x Goede voorlichting geven over	1x Loverboys oppakken.		1x Loverboys oppakken.

				loverboys.			
		2x Goede voorlichting geven over loverboys.	1x Situatie thuis.		1x Goede voorlichting geven over loverboys.		1x Situatie thuis.
		1x Door te werken.	1x Mensen helpen die in de problemen zitten.				1x Mensen helpen die in de problemen zitten.
			1x Werken of andere manieren zoeken.				1x Werken of andere manieren zoeken.
			1x regels opstellen dat meiden hier niet in terecht komen.				1x regels opstellen dat meiden hier niet in terecht komen.

Klas: Mavo 4 (2)

Vraag:	Antwoord:	Allochtoon:	Autochtoon:	Christelijk:	Katholiek:	Geen geloof:
1a	Wel:	0x	12x	3x	2x	7x
	Geen:	0x	0x	0x	0x	0x
1b	School:	0x	12x	3x	2x	7x
	Thuis:	0x	6x	2x	0x	4x
	Vrienden:	0x	4x	1x	0x	3x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x
1c	Boeken:	0x	1x	1x	0x	0x
	Praten:	0x	12x	3x	2x	7x
	Internet:	0x	0x	0x	0x	0x
	Video's:	0x	4x	2x	0x	2x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x
2	Ja, één keer:	0x	0x	0x	0x	0x
	Ja, vaker:	0x	0x	3x	0x	0x
	Nee:	0x	12x	0x	2x	7x
3	Goed:	0x	0x	0x	0x	0x
	Gebruikt:	0x	0x	0x	0x	0x
	Vies:	0x	0x	0x	0x	0x
	Spijt:	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x
4						
5	Open vraag:		1x Als ik arm ben.	1x Omdat ik dan rijk ben.		1x Als ik arm ben.
			1x Als ik dronken ben.	1x Alleen met mijn vriend.		2x Als ik dronken ben.
			1x Als ik stoned ben.			1x Niet met vreemden, hooguit na een etentje, als bedankje, maar vooral voor ons beide plezier.
			1x Omdat ik dan rijk ben.			
			1x Alleen met mijn vriend.			
			1x Niet met vreemden, hooguit na een etentje, als bedankje, maar vooral voor ons beide plezier.			
6	Open vraag:		1x Als ik arm ben.	1x Omdat ze zich bedreigd voelen.	2x Als je je schuld niet kan betalen.	1x Als ik arm ben.
			2x Als ik dronken ben.	1x Als het de enige manier van geld verdienen is.		2x Als ik dronken ben.
			1x Als ik stoned ben.	1x Als je gedwongen of gehanteerd word.		1x Omdat je onvoldoende zelfvertrouwen hebt.
			1x Omdat ze zich bedreigd voelen.			1x Misschien denken ze dat jongens hen niet meer leuk vinden als je geen seks willen.
			1x Omdat je			

			onvoldoende zelfvertrouwen hebt.			
			1x Misschien denken ze dat jongens hen niet meer leuk vinden als je geen seks willen.			
			2x Als je je schuld niet kan betalen.			
			1x Als het de enige manier van geld verdienen is.			
			1x Als je gedwongen of gechanteerd word.			
7	Open vraag:		1x Door niet te drinken.	1x Door niet bang te zijn.	2x Voorlichting.	1x Door niet te drinken.
			1x Door niet bang te zijn.	1x Zorgen dat het niet nodig is.	2x Hulpverlening.	1x Minder alcohol en drugs verkopen aan jongeren.
			1x Zorgen dat het niet nodig is.	1x Voorlichting.		1x mensen goed op de hoogte houden.
			1x Minder alcohol en drugs verkopen aan jongeren.	1x Beter waarschuwen.		1x Je ouders.
			1x mensen goed op de hoogte houden.	1x door lessen te geven om het zelfvertrouwen te vergroten.		1x je vrienden.
			1x Je ouders.			1x Kun je haast niet voorkomen, sommigen kunnen niet anders.
			1x je vrienden.			1x Beter waarschuwen.
			1x Kun je haast niet voorkomen, sommigen kunnen niet anders.			1x Meiden moeten betere grenzen stellen.
			2x Beter waarschuwen.			
			1x Meiden moeten betere grenzen stellen.			
			3x Voorlichting.			
			2x Hulpverlening.			
			1x door lessen te geven om het zelfvertrouwen te vergroten.			

Klas: Knooppunt

Vraag:	Antwoord:	Allochtoon:	Autochtoon:	Christelijk:	Moslim:	Geen geloof:
1a	Wel:	3x	3x	2x	1x	3x
	Geen:	0x	0x	0x	0x	0x
1b	School:	3x	3x	2x	1x	3x
	Thuis:	0x	0x	0x	0x	0x
	Vrienden:	1x	0x	0x	0x	1x
	Anders:	0x	1x Van mijn moeder	1x Van mijn moeder	0x	0x
1c	Boeken:	2x	0x	0x	0x	2x
	Praten:	3x	2x	2x	0x	3x
	Internet:	0x	0x	0x	0x	0x
	Video's:	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	1x TV	0x	1x TV	0x
2	Ja, één keer:	0x	0x	0x	0x	0x
	Ja, vaker:	0x	0x	0x	0x	0x
	Nee:	3x	3x	0x	1x	3x
3	Goed:	0x	0x	0x	0x	0x
	Gebruikt:	0x	0x	0x	0x	0x
	Vies:	0x	0x	0x	0x	0x
	Spijt:	0x	0x	0x	0x	0x
	Anders:	0x	0x	0x	0x	0x
4						
5	Open vraag:	2x Ik zou het nooit doen.	1x Als ze mijn moeder of zussen bedreigen.	1x Als ze mijn moeder of zussen bedreigen.		1x Ik zou het nooit doen.
			1x Ik zou het nooit doen.			
6	Open vraag:	1x Voor geld, sigaretten of ze worden overgehaald.	1x Voor geld en door dwang.	1x Voor geld en door dwang.		1x Voor geld, sigaretten of ze worden overgehaald.
		1x Omdat ze graag aan hun behoefte komen en ze graag jonge meiden gebruiken.	1x Door eenzaamheid en het willen van geluk.	1x Door eenzaamheid en het willen van geluk.		1x Omdat ze graag aan hun behoefte komen en ze graag jonge meiden gebruiken.
7	Open vraag:	1x Ik heb het nog nooit meegemaakt dus ik weet het niet.	1x Naar de politie gaan.	1x Praten met ouders en meer voorlichtingen.	1x Naar de politie gaan.	1x Ik heb het nog nooit meegemaakt dus ik weet het niet.
		1x Zorgen dat loverboys gepakt worden, beter oplettenen meiden beschermen voor veel dingen.	1x Praten over problemen.	1x Praten over problemen.		1x Zorgen dat loverboys gepakt worden, beter oplettenen meiden beschermen voor veel dingen.
		1x De politie moet er meer aan doen. De politie en ouders moeten de meiden waarschuwen.	1x Praten met ouders en meer voorlichtingen.			1x De politie moet er meer aan doen. De politie en ouders moeten de meiden waarschuwen.

Bijlage 3: Plan van aanpak 'Knooppunt'

Plan van aanpak

Namen & studentnummers:	Esther Kornaat	20042836
	Mandy Peters	20030596

Docent begeleider:	Hanneke Mulder
Opleiding:	SPH voltijd

Klas:	4a
Datum:	06 maart 2007

Inhoudsopgave

- Plan van aanpak
 - Stap 1: Het verhaal
 - Stap 2: Wie zijn wij?
 - Stap 3: De enquêtes
 - Stap 4: De film
 - Stap 5: De discussie
 - Stap 6: De evaluatie
- Dagplanning
- Bijlage 1: Het verhaal
- Bijlage 2: De enquêtes
- Bijlage 3: De stellingen

Plan van aanpak

Stap 1: Het verhaal

De mentoren lezen tijdens de mentorles het verhaal '*Verliefd op een loverboy*' voor uit het boek '*Publiek geheim: jeugdprostitutie (negen portretten)*' geschreven door: *Linda Terpstra en Anke van Dijke*. Het verhaal is toegevoegd in bijlage 1. Het voorlezen van het verhaal duurt ongeveer 15 minuten en gebeurt op de dagen voorafgaand aan de vrijdag.

Stap 2: Wie zijn wij?

De mentoren stellen ons voor aan de meiden. Wij vertellen wat we komen doen. Wij zijn bezig met een afstudeerproject voor onze opleiding over de kennis over loverboys bij meiden van 12 tot en met 17 jaar. Wij hebben de hulp van de meiden nodig voor ons onderzoek, vandaar dat wij hier vandaag zijn. Zonder hun hulp kunnen wij onze opdracht niet afmaken. We vertellen hoe de dag eruit komt te zien. Eerst de enquêtes, dan de film en als laatste een discussie. Dit duurt ongeveer 5 minuten.

Stap 3: De enquêtes

Mandy en Esther delen de enquêtes uit aan de meiden en zij vullen deze in. De enquêtes zijn te vinden in bijlage 2. Vóór het uitdelen wordt verteld dat de informatie anoniem is, alleen voor het onderzoek gebruikt wordt en de informatie wordt vernietigd als het onderzoek afgerond is. Tijdens het invullen van de enquêtes gaan de meiden apart zitten. Zo wordt voorkomen dat zij gaan overleggen. Dit duurt ongeveer 15 minuten.

Stap 4: De film

De video, 'Gedwongen in de prostitutie' wordt getoond. Het is een aflevering van het programma JONG van de EO over loverboys. De film gaat over Muriël. Muriël had anderhalf jaar een leuke relatie met haar vriend. Als ze achttien wordt verandert alles. Haar vriend vraagt haar te werken in de prostitutie. Ze wordt met een pistool in haar rug gedwongen zich te prostitueren. De film duurt 20 minuten.

Stap 5: De discussie

Wij hebben een aantal stellingen opgesteld waarover wij met de meiden willen praten. Wij willen weten wat zij van de stellingen vinden en welke argumenten zij daarvoor hebben. De stellingen zijn te vinden in bijlage 3. De discussie zal duren tot het einde van het lesuur. Van tevoren wordt afgesproken dat alles wat besproken wordt binnen het groepje blijft.

De discussies vinden plaats in kleine groepjes. De groepjes worden zo ingedeeld dat 'vriendinnen' bij elkaar zitten. De meiden zullen op deze manier meer vertellen dan wanneer zij in een groepje terecht komen met meiden waar zij geen goede band mee hebben. De discussies worden geleid door Mandy en Esther. De mentor geeft hierin ondersteuning.

Stap 6: De evaluatie

De dag eindigt met een evaluatie met Ingrid, Mandy en Esther. Er wordt besproken wat goed ging en wat minder goed ging.

Dagplanning

09:00 – 09:10 Dagopening

09:10 – 10:00 Groep 1

10:00 – 10:15 Pauze

10:15 – 11:05 Groep 2

11:05 – 11:55 Groep 3

11:55 – 12:25 Pauze

12:25 – 13:15 Groep 4

13:15 – 14:05 Evaluatie

Groep 1: ***,***,***,***.

Groep 2: ***,***,***,***.

Groep 3: ***,***.

Groep 4: ***,***.

In verband met de privacy van de meiden waarmee wij gesprekken hebben gevoerd maken wij niet hun namen bekend.

Bijlage 1: Het verhaal

'Hij zei zulke lieve dingen tegen me dat ik hem wel moest geloven'

Verliefd op een loverboy

Op vijftienjarige leeftijd leerde Jennifer haar loverboy Ferdi kennen. Tot over haar oren verliefd, sloeg ze de waarschuwingen van haar ouders en vrienden in de wind. De enige naar wie ze nog luisterde was Ferdi. Dat hij bij de politie bekend stond als pooier, weigerde ze te geloven. Ze wist van het bestaan van prostitutie, maar daar hield het dan ook mee op. Over loverboys had ze nog nooit gehoord. Pas toen Ferdi haar tot driemaal toe geprobeerd had de prostitutie in te krijgen, begon het haar te dagen. 'Eigenlijk wilde ik het nog steeds niet weten. Ik was veel te verliefd en dacht: zoiets doet hij toch niet? Nu weet ik beter en ben ik een stuk voorzichtiger. Als een jongen nu meteen lief tegen me begint te doen en zegt dat hij van me houdt, geloof ik er geen flikker van.'

'Mijn relatie met Ferdi duurde in het totaal vijf maanden. Ik leerde hem kennen via een vriend van me. Dat was net in een tijd dat mijn ouders met vakantie waren, dus kwamen hij en zijn vrienden al snel bij mij thuis. Eigenlijk was het bijna meteen aan tussen ons. Ik vond dat hij er leuk uitzag en was onder de indruk van zijn manier van praten. Hij kwam van de Antillen en was drieëntwintig jaar oud. De eerste maanden ging het eigenlijk heel goed tussen ons en deden we leuke dingen samen. Na een poosje begon hij zich anders te gedragen en kon hij plotseling heel kwaad op me worden. Het kwam voor dat we hand in hand op straat liepen, hij me ineens wegduwde en als een gek tegen me begon te schreeuwen. Waarom hij dat deed, weet ik niet. Ik snapte er niets van. De volgende dag was het dan weer goed, net alsof er niets gebeurd was. Hij deed dan weer heel lief tegen me. Lieve praatjes, daar was hij goed in en ik wilde die maar al te graag horen.'

Waarschuwingen

'Toen ik Ferdi leerde kennen, was ik vijftien jaar oud, ik zat op school en woonde bij mijn ouders. Die maakten zich al gauw zorgen over mijn relatie. Ik ging me ineens heel anders gedragen en trok me niks meer van hen aan. Daardoor begrepen mijn ouders dat er iets aan de hand was, maar wat - dat wisten ze niet. Als ze er met mij over probeerden te praten, liep ik altijd boos weg. Ferdi vertelde me dat ik niet naar mijn ouders moest luisteren. Deed ik dat wel dan lachte hij me uit en zei: 'Doe toch normaal, je laat je toch niet door je ouders vertellen wat je moet doen?' Mijn ouders begonnen zich pas echt grote zorgen te maken toen ze van de politie te horen kregen wat voor jongen Ferdi was. Dat gebeurde nadat ik na een ruzie van huis weggelopen was. Toen ze me nergens konden vinden, zijn ze naar de politie

gegaan. Zodra de politie hoorde wie mijn vriend was, vertelden ze mijn ouders dat ze mij zo snel mogelijk bij hem vandaan moesten halen. Ferdi bleek bij de politie bekend te staan als pooier, verkrachter en nog veel meer. Mijn ouders hebben verschillende gesprekken met de politie gehad, maar die kon hen verder ook niet helpen. Zolang ik er zelf voor koos om bij Ferdi te zijn, stond de politie machteloos.' 'Mijn ouders vertelden me later wat ze bij de politie te weten waren gekomen, maar ik negeerde hun waarschuwingen. Natuurlijk hadden ze achteraf gezien gelijk, maar als je verliefd bent, wil je geen slechte dingen horen over het vriendje op wie je zo gek bent. Ook vrienden hebben me meer dan eens gezegd dat Ferdi niet goed voor me was, maar daar wilde ik dan niks van weten. Nu schaam ik me daarvoor, maar in die tijd luisterde ik alleen naar Ferdi. Door hem heb ik veel van mijn vriendinnen in de steek gelaten. Hij wilde dat ik elke dag bij hem kwam en daardoor had ik geen tijd meer voor anderen. Met jongens mocht ik al helemaal niet omgaan. Als hij erachter zou komen dat ik met een jongen praatte, zou ik echt de lul zijn en die jongen ook. Dat liet hij me tenminste herhaaldelijk weten. Alleen al als iemand mij opbelde, draaide hij helemaal door. Hij was bang dat ik vreemd zou gaan en zei: 'Jij bent alleen van mij'. Ik begreep daarom ook niet waarom hij van de ene op de andere dag kon besluiten dat ik met andere mannen naar bed moest gaan.'

Vet huilen

'Op een dag zette hij me in een auto en reed me naar een huisje, waar een escortservice bleek te zitten. Hij liet me daar achter bij een oude man die voor iemand aan de andere kant van de telefoon beschreef hoe ik eruit zag. Pas op dat moment begreep ik dat er iets niet klopte en ik begon vet te huilen. Ik rende naar buiten, maar daar wachtte Ferdi me op en begon heel lief tegen me te praten. Hij zei dat ik zo mooi was en dat hij wilde dat ik het voor hem deed. Wat dat precies inhield, bleef vaag. Eerst was het dat ik een beetje met mannen moest praten. Daarna zei hij dat ik misschien ook seks moest hebben voor geld. In ieder geval bracht hij me weer terug naar dat huisje en verdween. Ik kreeg daar een chauffeur die me naar klanten zou brengen, maar toen die man even niet oplette ben ik er tussenuit geknepen. Ik was helemaal overstuurd en ben naar een vriendin gegaan. Zij vroeg me wat er aan de hand was, maar ik kon niets zeggen omdat Ferdi me verboden had erover te praten.' 'Ferdie was niet boos dat ik er vandoor gegaan was. Integendeel hij deed heel lief tegen me en zei dat ik bewezen had dat ik echt van hem hield en daarom geen seks wilde hebben met andere mannen. Hij wilde me alleen maar testen en zou zoiets nooit meer van me vragen. Hij zei zulke lieve dingen tegen me dat ik hem wel moest geloven.' 'De tweede keer was ik met een vriendin bij hem en gingen we een stukje rijden. Hij stopte bij een auto waarin een man zat te wachten, ging erheen en riep me. Net als de vorige keer vertelde hij me dat hij wilde dat ik het voor geld met andere mannen deed. Hij bedreigde me, zei dat hij me zou

slaan als ik weigerde en werd heel boos. Helemaal overstuur ging ik in die andere auto zitten. Ik kon alleen nog maar huilen. Die chauffeur zei toen dat hij me zo niet bij een klant kon brengen en bracht me terug naar mijn ex. Het was een rare toestand, maar ik kon er echt niets tegen doen. Misschien is het voor anderen onbegrijpelijk en vinden ze me maar dom dat ik hierin ben getrapt, wat kon ik doen? Hij bedreigde me met van alles en nog wat. Als ik het zou uitmaken, zou hij me weten te vinden en me kapot maken. Hij zei dat hij mijn broertje zou vermoorden, mijn familie wat zou aandoen en ons huis in de fik zou steken. Hij wist waar ik woonde. Daarom kon ik niets doen. Als hij boos was, was ik echt heel bang voor hem. Tegelijkertijd waren er ook de leuke dingen. Samen muziek luisteren, gezellig samen bij iemand op bezoek gaan.'

Het bordeel

'Er kwam zelfs nog een derde keer. Die dag was ik met ruzie het huis uit gelopen. Samen met een vriendin ben ik naar hem en zijn vrienden gegaan. Ferdi stelde voor om met zijn allen een stukje te gaan rijden. Op een gegeven moment stopte hij voor een bordeel en nam mij en mijn vriendin mee naar binnen. Hij bleek de baas van die tent verteld te hebben dat we daar wilden werken, dus zaten we ineens in een sollicitatiegesprek. Ik wist niet wat me overkwam en heb de helft niet gehoord. Ferdi had verteld dat ik negentien jaar oud was. Die man heeft dat verder niet gecheckt, terwijl hij toch wist wie Ferdi was. We kregen te horen wat zo'n beetje de bedoeling was. Zo zouden we een kamertje voor ongeveer honderd euro per nacht gehuurd hebben. In eerste instantie snapte ik niet waar die man het over had, maar tijdens dat gesprek werd dat langzaam maar zeker duidelijk. Toen onze vrienden vertrokken waren, kregen we een rondleiding. Ik herinner me nog die kamertjes waar we het zouden moeten doen. Heel klein, een bed, rood licht en overal condoms. Wat me ook tegen stond, was die douche. Je moest heel vaak douchen omdat je er zo vies van werd. En dan had je nog die danspaal waar meisjes in string en bh omheen dansten. Overal liepen van die vieze mannen die daar alleen maar kwamen omdat ze nergens anders seks konden krijgen. Die eerste avond hoefden we nog niet te werken. We moesten de hele nacht tussen die mannen aan de bar blijven zitten zodat we konden zien wat er van ons verwacht werd. Het liefst waren we er vandoor gegaan, maar dat kon niet. Ik heb zelfs nog even gedacht dat ik het misschien toch maar beter een poosje kon doen. Het is maar goed dat ik dat niet gedaan heb.' 'De volgende morgen werd ik gebeld door een lerares van mijn school. Mijn ouders hadden kennelijk verteld dat ik die nacht niet was thuis gekomen. Ze vroeg me waar ik was, maar ik kon niet veel zeggen omdat Ferdi meeluisterde. Kennelijk begreep ze toch wat er gaande was, want daarna heeft ze de politie gebeld. Vanaf dat moment kreeg ik continu telefoontjes van de politie en dat was mijn redding. Ferdi zag het helemaal niet zitten dat de politie betrokken was en besloot me naar huis te brengen. Een paar dagen later zou hij me

dan weer komen ophalen. Mijn vriendin mocht niet weg, zij moest die avond gewoon terug naar het bordeel.' 'Thuis kon ik alleen nog maar huilen en mijn ouders huilden met me mee. Ik hoefde ze niet te vertellen wat er gebeurd was, ze wisten het al. De politie had hun gezegd dat ze mij misschien nooit meer terug zouden zien omdat ik naar het buitenland gebracht kon zijn. Ik wilde helemaal niet praten over wat er gebeurd was. Ik schaamde me enorm. Later heb ik het er nog wel met mijn ouders over gehad, maar het meeste weten ze toch via de politie en een vriendin. Sommige dingen durfde ik gewoon niet zelf aan hen te vertellen.'

Gladde praatjes

'Kort daarna ben ik in de opvang van Asja beland. Dat was beter omdat Ferdi gevaarlijk was en hij was op zoek naar mij. Bovendien zou ik daar leren om beter voor mezelf op te komen. Ik weet dat ik niet makkelijk 'nee' zeg en als zo'n jongen dan lief tegen me doet, trap ik er misschien weer in. Na een week had ik het wel gezien bij Asja en ben ik terug naar huis gegaan. Dat ging niet goed want overal waar ik was, dook mijn ex op. Omdat ik me niet veilig voelde, ben ik terug naar Asja gegaan. Nog geen twee weken later, heeft de leiding me weggestuurd omdat ze me in de buurt van het huis betrapten met een jongen. Ik kende die jongen via een meisje dat ook bij Asja zat en was alleen maar even bij hem in de auto gaan zitten om een praatje te maken. Hij is helemaal geen loverboy maar de leiding dacht daar anders over. Natuurlijk begrijp ik dat ze het adres geheim willen houden, maar dat ze zo weinig vertrouwen in me hadden, vind ik niet leuk.' 'Momenteel woon ik thuis en ga weer naar school. Het contact met mijn ouders is beter geworden. We krijgen nu iedere dag iemand van Families First, een soort crisishulp, bij ons thuis. Dat is alleen maar praten, praten en nog eens praten. Eigenlijk zie ik dat helemaal niet zitten. Ik wil nu wel eens met rust gelaten worden. Als ik wil praten, ga ik wel naar een vriendin. Toch zou ik het liefst teruggaan naar Asja. Daar zitten meiden die nog ergere dingen hebben meegemaakt dan ik. Daar leer ik van. Verder zou ik daar allerlei trainingen krijgen. Bij Asja kan ik - denk ik - beter verwerken wat me is overkomen en voel ik me een stuk veiliger. Niet dat ik nog bang ben voor mijn ex, maar wel voor zijn vrienden. Laatst nog liep ik mijn ex tegen het lijf. Die begon meteen weer heel lief te doen, zei dat hij me gemist had en heel goed begreep dat ik de politie erbij gehaald had. Hij probeerde me echt weer te paaien, maar ik ga er niet meer op in. Door hem ben ik veel voorzichtiger met jongens geworden. Als ik nu een jongen tegenkom die meteen lief begint te doen en zegt dat hij van me houdt, vertel ik hem op te flikkeren. Ik weet nu wat loverboys zijn en herken hen direct. Het zijn altijd van die mooie jongens met veel gouden sieraden en dure kleren. Ze hebben allemaal dezelfde gladde praatjes en kijken alleen maar naar je kont. Het is hen vooral om jonge, onzekere meisjes te doen want die durven toch nergens 'nee' op te zeggen. Vanmiddag nog kwam ik bij McDonald's zo'n jongen tegen. 'Ha poppetje', zei hij tegen me, 'geef me je nummer. Ik ben

een stoute jongen. Waarom ga je de business niet in, kunnen we samen veel geld verdienen'. Nou dan weet je wel hoe het zit. Bij mij hoeft niemand meer met dat soort praatjes aan te komen.'

[Uit Publiek Geheim: jeugdprostitutie negen portretten, Linda Terpstra en Anke van Dijke (2004), uitgeverij SWP website: www.swpbook.com]

Bijlage 2: De enquête

Beste meiden,

Wij, Esther en Mandy, zijn in januari begonnen met ons afstudeerproject. Wij studeren aan de Haagse Hogeschool en doen de opleiding Sociaal Pedagogisch Hulpverlening. Voor ons afstudeerproject zijn wij bezig met een onderzoek naar de kennis over loverboys bij meiden van 12 tot en met 17 jaar. Hierom vragen wij jullie de enquête die je voor je hebt liggen voor ons in te vullen. Alle antwoorden die worden gegeven blijven anoniem en worden alleen door ons twee bekeken. Je hoeft dus ook niet je naam hierop te schrijven! Na het onderzoek worden jullie enquêtes vernietigd. Zou je de vragen alsjeblieft naar waarheid willen invullen. Alvast heel erg bedankt voor je medewerking.

Ik volg de opleiding: vmbo/havo/vwo/ anders, namelijk:(doorstrepen wat niet van toepassing is)

Mijn geboortjaar: 19...

Ik woon in een dorp/ stad

(doorstrepen wat niet van toepassing is)

Ik ben autochtoon/allochtoon.

(doorstrepen wat niet van toepassing is)

Mijn geloof is:

8. a. Ik heb wel/ geen seksuele voorlichting gekregen? (doorstrepen wat niet van toepassing is)
- b. Ik heb seksuele voorlichtingen gehad:
- ☐ Op school
 - ☐ Thuis
 - ☐ Bij vrienden
 - ☐ Anders, namelijk:.....
- c. Ik heb seksuele voorlichtingen gehad door middel van:
- ☐ Boeken
 - ☐ Praten over seksualiteit
 - ☐ Internetsites
 - ☐ Video's
 - ☐ Anders, namelijk:.....
9. Ik heb wel eens seks gehad in ruil voor geld, goederen of als bedankje?
- ☐ Ja, één keer (ga verder met vraag 3)
 - ☐ Ja, twee of meer keer (ga verder met vraag 3)
 - ☐ Nee (ga verder bij vraag 5)
10. Ik voelde me na het aanbieden van seks in ruil voor goederen, geld of als bedankje:
- ☐ Goed
 - ☐ Gebruikt
 - ☐ Vies
 - ☐ Ik had er achteraf spijt van
 - ☐ Anders, namelijk:
11. Mijn reden om seks aan te bieden in ruil voor goederen, geld of als bedankje was:
-
-
12. Ik zou wel seks aanbieden in ruil voor goederen, geld of als bedankje, omdat:
-
-
13. Ik denk dat de reden om seks aan te bieden voor goederen, geld of als bedankje kan zijn dat:
-
-
14. Ik denk dat het aanbieden van seks in ruil voor goederen, geld of als bedankje, voorkomen kan worden door:
-
-

Bijlage 3: De stellingen

- Seks heb je alleen als je een relatie hebt.
- Jou vriend vraagt aan jou om een avond te gaan stappen met een vriend van hem omdat jou vriend hem wat verschuldigd is. Ga jij met die vriend (die je niet goed kent) stappen?
- Jou vriend vraagt aan jou om seks te hebben met een vriend van hem omdat hij hem wat verschuldigd is. Doe jij dit?
- Wat zou jij doen als je merkt dat je vriendin in de handen van een loverboy is beland?
- Jou vriend geeft je eerst heel veel dure cadeaus omdat hij zoveel van je houdt. Nu verteld hij je dat hij geld problemen heeft en zegt dat jij veel geld kan verdienen door seks te hebben met andere jongens. Heb jij dit over voor je vriend?
- Wat vind jij van meiden die seks aanbieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje?
- Ken jij meiden die seks aanbieden in ruil voor geld, goederen of als bedankje?

Bijlage 4: Het procesverslag

Het proces

Tijdens ons onderzoek hebben wij ernaar gestreefd de planning uit het startdocument aan te houden. Helaas is dit door een aantal tegenslagen niet gelukt. Van tevoren hebben wij ons ingesteld om twee weken op de planning vooruit te lopen. In verband met het samenlopen van project 2 en het afstudeerproject is dit niet gelukt. Het startdocument hebben wij in week 50 ingeleverd. Dit klopte met de planning die wij hebben opgesteld. Onze begeleidster heeft het startdocument voor ons beoordeeld en teruggegeven met opmerkingen en verbeterpunten. Deze hebben wij verbeterd en teruggegeven. Hierna kregen wij het weer een aantal keer terug met nieuwe verbeterpunten. Uiteindelijk is versie 8 het definitieve startdocument geworden. Wij waren blij met de verbeterpunten die wij van onze begeleidster kregen. Alleen vonden wij het minder prettig dat het zoveel tijd in beslag nam om telkens deze punten te verbeteren. Het definitieve startdocument is in week 5 ingeleverd. Dit is dus zeven weken na de inleverdatum van versie 1. In de tussentijd stond in de planning literatuur zoeken en analyseren en interviews opstellen.

In week 51 zijn wij op zoek gegaan naar literatuur. Wij hebben contact gehad met de projectleider van een onderzoek naar 'Breezersletjes' in Amsterdam. Hij heeft ons hun onderzoeksrapport toegestuurd. Nadat wij dit gelezen hadden waren wij nog niet zoveel verder. Er stond weinig bruikbare informatie in. De overige gevonden literatuur verwees ons steeds naar het onderwerp loverboys. Om deze reden hebben wij in week 3 besloten van onderwerp te veranderen. In dezelfde week hebben wij boeken besteld. Wij wilden dat het startdocument definitief goedgekeurd werd voordat wij verder gingen met ons project. Dit heeft ervoor gezorgd dat wij pas in week 5 gestart zijn met het analyseren van de gevonden literatuur. Dit is drie weken later dan gepland.

In week 6 hebben wij de enquêtes opgesteld en scholen uitgekozen die wij zouden benaderen voor het afnemen van de enquêtes. Wij hebben ervoor gekozen alle scholen die les geven aan klassen met het niveau VMBO, HAVO en VWO te benaderen. Deze lijst telde acht scholen. Omdat wij slechts bij twee scholen enquêtes af wilden nemen, dachten wij dat het niet zoveel moeite en tijd zou kosten om bij twee van deze acht scholen terecht te kunnen. In week 7 zijn wij begonnen met het benaderen van de scholen. Na drie weken lang te bellen, mailen en op bezoek te gaan bij verschillende scholen hebben wij in week 10 de eerste enquêtes af kunnen nemen op één school. Al de andere scholen, die wij benaderd hebben, waren niet bereid om mee te werken aan ons onderzoek. Wij hebben de enquêtes vijf weken later dan gepland af kunnen nemen. In dezelfde week hebben wij videomateriaal en informatie bij de GGD opgehaald. In week 9 hebben wij een plan van aanpak opgesteld voor het geven van een proefles aan de meiden van het 'Knooppunt' in week 10. In deze

week hebben wij ook alle afgenomen enquêtes verwerkt en een evaluatie gemaakt van de proefles op het 'Knooppunt'.

In week 11 zijn wij begonnen met de opzet van het productverslag. Door een goede en effectieve samenwerking en volledige inzet van beide hebben wij dezelfde week nog de conceptversie van ons productverslag en product gemaild naar onze begeleidster. Wij liepen dus weer gelijk met onze opgestelde planning.

Twee weken later hebben wij de conceptbespreking gehad met onze begeleidster. Wij hadden tal van opmerkingen, aanvullingen en verbeterpunten verwacht. Dit viel ontzettend mee. Onze begeleidster was eigenlijk erg tevreden over ons werk. Uiteindelijk hebben wij in week 17, volgens planning, de definitieve versie van het product en productverslag in kunnen leveren.

De samenwerking

Wanneer wij terugkijken naar de samenwerking tijdens het afstudeerproject zijn wij tevreden. Doordat wij hiervoor al meer dan een jaar lang samen hebben gewerkt tijdens het stagejaar en project 2 wisten wij wat wij van elkaar konden verwachten. Net als tijdens eerdere perioden waarin wij samenwerkten vulden wij elkaar steeds aan. De kwaliteiten van de één werden aangevuld met de kwaliteiten van de ander. Waar de één minder goed in was, was de ander juist beter. Op deze manier hebben wij veel kunnen leren van elkaars kwaliteiten en werden onze kwaliteiten volledig benut voor het afstudeerproject.

Aan de hand van onze kwaliteiten en vaardigheden hebben wij een taakverdeling opgesteld. Een goed ontwikkelde vaardigheid van Esther was bijvoorbeeld het voeren van telefoongesprekken. Zij heeft daarom telefonisch contact gezocht met de scholen, het 'Knooppunt' en de GGD. Één van Mandy's goed ontwikkelde vaardigheden was het geven van uitleg aan groepen. Zij heeft daarom het woord gevoerd tijdens het afnemen van de enquêtes en de proefles op het 'Knooppunt'.

De begeleiding

De begeleiding die wij hebben gekregen heeft grotendeels plaatsgevonden door middel van e-mailen. Wanneer wij een vraag hadden of stukken tekst, mailden wij deze naar de projectbegeleidster. Zij gaf antwoord op onze vragen en beoordeelde onze stukken tekst. De opmerkingen en verbeterpunten die wij gekregen hebben van de projectbegeleidster hebben een positieve bijdrage geleverd in ons onderzoek. Omdat wij in een korte tijd het productverslag en product hebben samengesteld hebben wij niet veel momenten gehad waarop wij stukken tekst konden mailen. Er was namelijk geen tijd om op een reactie van de projectbegeleidster te wachten. Na de beoordeling van de conceptversies bleek echter dat het niet erg is geweest dat wij niet veel van deze mogelijk gebruik hebben gemaakt. Volgens

de beoordeling van de concepten van de projectbegeleidster waren er geen grote aanpassingen nodig voor de definitieve versies. Wij hebben geen gebruik gemaakt van alle consulten. Dit was niet nodig omdat veel begeleiding plaatsvond door middel van e-mailen. Wij zijn tevreden over de begeleiding die wij hebben gekregen. Wel vonden wij het jammer dat de verbeterpunten niet in één keer werden gegeven. Hierbij denken wij aan het startdocument dat inmiddels acht versies kent. Overigens heeft dit er wel toe bijgedragen dat de kwaliteit van deze stukken verhoogd werd.

Naast de begeleiding die wij vanuit de opleiding hebben gekregen hebben wij ook begeleiding vanuit de instelling gekregen. Bij de instelling hebben wij een proefles gegeven. De medewerkers van de instelling hebben ons tips en verbeterpunten gegeven hoe wij het beste de les konden geven. Deze tips en verbeterpunten hebben wij niet alleen gebruikt voor het geven van de proefles maar ook voor het maken van het product. Door deze begeleiding hebben wij ons product beter af kunnen stemmen op de doelgroep en mogelijkheden van de instelling. Over de praktijkbegeleiding zijn wij erg tevreden. De medewerkers van de instelling waren allen enthousiast over onze ideeën. Dat enthousiasme was terug te zien in de begeleiding die zij ons gaven.

De onderzoeksevaluatie

In het begin van ons onderzoek hebben wij een aantal vragen opgesteld om het onderzoek te kunnen evalueren. Deze vragen zijn als volgt.

1. Wat ging er goed en wat ging er fout bij het voorbereiden, afnemen en uitwerken van de interviews en bij het gehele onderzoek?
2. In hoeverre is de onderzoeksvraag beantwoord?
3. Is de informatie die we hebben verworven relevant voor ons onderzoek?

Wij zullen de evaluatievragen hieronder beantwoorden.

1. Tijdens het gehele onderzoek zijn er heel wat tegenslagen geweest. Dit heeft niet alleen invloed gehad op het onderzoeksproces maar ook op onze motivatie. Gelukkig heeft dit geen negatieve invloed gehad op de resultaten van het onderzoek. Wij hebben naar ons inzicht een product gemaakt waar wij trots op kunnen zijn. Tegenslagen die wij gehad hebben zijn onder andere het volgende. De start van het onderzoek liep al enige vertraging op doordat project 2 tegelijk uitgevoerd moest worden met de start van het afstudeerproject. Vervolgens hebben wij er zeven weken over gedaan om het startdocument te verbeteren. Achteraf gezien hadden wij eerder tevreden moeten zijn met het startdocument. Doordat wij uiteindelijk pas bij versie 8 van het startdocument hebben gezegd dat zij niets meer eraan zouden veranderen hebben wij teveel tijd gestoken in het startdocument dat wij nog meer vertraging opliepen in het onderzoek. Bij het zoeken van literatuur over het onderwerp

“breezersletjes” hebben wij ook een tegenslag moeten verwerken. Er was namelijk onvoldoende literatuur te vinden over dit onderwerp. In de literatuur die wij hadden gevonden over de aanpak van “breezersletjes” werden wij doorverwezen naar het onderwerp “loverboys”. Om deze reden hebben wij besloten over te stappen naar het onderwerp “loverboys”.

Bij het afnemen van de enquêtes hebben wij ook enige tegenslagen ondervonden. Na drie weken lang acht scholen benaderd te hebben, konden wij terecht bij één middelbare school. De tijd die dit in beslag nam was op zich al een tegen slag. Wij hadden er niet op gerekend dat zeven van de acht scholen afwijzend zouden reageren. Toen wij uiteindelijk een afspraak hadden om enquêtes af te nemen werd onze contactpersoon van deze school ziek en moesten wij die afspraak een week verzetten. Toen wij de week erna op de afgesproken tijd en plaats waren was deze contact persoon nog steeds afwezig. Gelukkig konden wij toen wel terecht bij een andere docent van deze school. Helaas hebben wij door deze tegenslagen niet het geplande aantal enquêtes kunnen afnemen.

Verder hebben wij ook veel positieve ervaringen meegemaakt. De samenwerking met elkaar, de instelling en de begeleidster hebben wij als positief ervaren. Dit heeft ook een grote bijdrage geleverd aan de kwaliteit van onze producten.

2. In de conclusie van ons productverslag hebben wij een antwoord gegeven op onze onderzoeksvraag. Deze evaluatievraag kunnen wij dus beantwoorden met ja. Wij hebben de onderzoeksvraag kunnen beantwoorden door eerst onze deelvragen te beantwoorden. Dit is ons gelukt met behulp van ons literatuuronderzoek, ons empirisch onderzoek en onze eigen inzichten.

3. Tijdens het gehele onderzoek hebben wij ontzettend veel informatie gevonden. Wij hebben daarom een selectie moeten maken welke informatie wij wel en niet zouden gebruiken voor het onderzoek. Dit is ons gelukt door enkel de informatie te gebruiken die wij nodig hadden om de deelvragen te beantwoorden. Uiteindelijk hebben wij dus alleen de informatie gebruikt die relevant was voor ons onderzoek.

Bijlage 5: Het logboek

Datum/tijd:	Aanwezig:	Wat:	Afspraken:
27-11-2006 13.00-13.45 Week: 46	Chris Veerman, Esther Kornaat, Mandy Peters.	Kennismaking en brainstorm over onderwerp.	We maken een afspraak met Peter van den Oever. Hij zal ons verder helpen met het afstudeerproject.
28-11-2006 15.00-16.00 Week: 48	Esther Kornaat, Mandy Peters, Peter v. d. Oever.	Kennismaking en brainstorm over onderwerp.	Het afstudeerproject zal gaan over jongeren en seksualiteit. Als het startdocument af is mailen we dat naar Peter en maken we een nieuwe afspraak.
07-12-2006 10.00-13.00 Week: 49	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Beginnen met het startdocument.	Mandy maakt Onderzoekseenheden en methoden van dataverzameling. Esther maakt Aanpak & verantwoording en Betrouwbaarheid & geldigheid.
07-12-2006 13.30-14.00 Week: 49	Esther Kornaat, Hanneke Mulder, Mandy Peters.	Kennismaking en bespreking startdocument/onderwerp.	We mailen het startdocument naar Hanneke zodra dat klaar is of we feedback nodig hebben. 10-01-2007, 11.00uur consult 2. 08-01-2007, vragen voor consult mailen naar Hanneke.
13-12-2006 10.30-13.00 Week: 50	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Bespreken en verbeteren van de verdeelde stukken van het startdocument.	Kijken het werk van elkaar na. Geven daar in onze eigen kleur op of aanmerkingen bij en mailen dat naar elkaar. Wordt duidelijk een nieuw versie nummer achter gezet.
15-12-2006 10.00-13.00 Week: 50	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Afronding van het startdocument. Laatste puntjes op de i zetten.	Startdocument is af en wordt door Esther naar Hanneke gemaild. Wanneer we een reactie terug hebben gekregen spreken we weer af om het te verbeteren.
16-12-2006 Week: 50	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Startdocument naar Peter v. d. Oever gemaild met de mededeling dat het een concept versie is.	
21-12-2006 10.00-12.00	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Verbeteren van de comments van Hanneke	Startdocument is verbeterd en opnieuw

Week: 51		in het startdocument.	gemaild naar Hanneke.
21-12-2006 12.00-12.45 Week: 51	Esther Kornaat.	Contact opgenomen met GGD Den Haag en GGD Amsterdam Den Haag advies en informatiepunt: 0703537500 Den Haag GGD: 0705353000 Secretariaat Amsterdam: 0205555142 & 0205555495	Dr. Arnoud P. Verhoeff is onderzoeksleider in Amsterdam. Vrijdag 22-12-2006 terug bellen tussen 09.00 en 11.00 voor informatie en eventueel een afspraak.
22-12-2006 Week: 51		Onderzoeksrapport van Arnoud ontvangen.	Het rapport moet gelezen worden.
13-01-2007 10.00-13.00 Week: 2	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Verbeteren van de comments van Hanneke in het startdocument.	Startdocument is verbeterd en versie 6 is naar Hanneke gemaild.
14-01-2007 Week: 2	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Het onderzoeksrapport is gelezen.	
15-01-2007 Week: 3	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Literatuur op het internet zoeken.	Bruikbare boeken zijn besteld en worden deze week geleverd. Wanneer de boeken binnen zijn beginnen we direct met lezen en bruikbare informatie wordt puntsgewijs op de mail geplaatst.
23-01-2007 Week: 4	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Mail naar Peter opstellen.	Wanneer Peter heeft gereageerd afspraak maken.
24-01-2007 10.00-13.00 Week: 4	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Verbeteren van de comments van Hanneke in het startdocument.	Startdocument is verbeterd en versie 7 is gemaild naar Hanneke.
24-01-2007 Week: 4	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Gebeld met de secretaresse van Peter.	Afspraak voor 8 februari 09.00-10.00.
30-01-2007 Week: 5	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Extra literatuur gezocht. (Internet)	
31-01-2007 Week: 5	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Verbeteren van de comments van Hanneke in het startdocument.	Startdocument is verbeterd en versie 8 is gemaild naar Hanneke.
05-02-2007 Week: 6	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Reactie gehad van Hanneke startdocument is eindelijk goed gekeurd.	Startdocument versie 8 is uitgeprint voor Peter.
05-02-2007 Week: 6	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Terug mailen naar Hanneke voor een afspraak.	Afspraak is gemaakt en staat op 16 februari om 10.00 in OV270.
06-02-2007 10.00-12.00 Week: 6	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Enquêtes maken.	Concept versie is af. Mandy kijk nog even naar de inleiding.
06-02-2007 22.00-23.00 Week: 6	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Enquêtes afmaken.	Enquête versie 1 is af en gemaild naar Hanneke.
08-02-2007	Esther Kornaat,	Gesprek Peter.	Duidelijkheid over

10.15-11.15 Week: 6	Mandy Peters.		product. Afspraak gemaakt voor 15 februari.
09-02-2007 10.00-12.00 Week: 6	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Product bespreken.	Na gister het idee voor het product concreter gemaakt.
12-02-2007 12.00-14.00 Week: 7	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Bellen naar middelbare scholen in Den Haag.	Zijn mails gestuurd naar scholen die extra informatie wilden.
14-02-2007 10.00-11.00 Week: 7	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Contact met de GGD voor informatiepakketten.	Krijgen een aanbodfolder opgestuurd waaruit we kunnen kiezen en kunnen reserveren.
15-02-2007 11.00-14.00 Week: 7	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Langs gegaan bij Hofstad en Populier.	Telefoonnummers achtergelaten.
16-02-2007 10.00-11.00 Week: 7	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Gesprek Hanneke.	Op school. Moeten een paar kleine punten verbeteren in de enquêtes.
16-02-2007 11.00-12.00 Week: 7	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Enquêtes aangepast.	Versie 2 is gemaild naar Hanneke.
19-02-2007 10.00-12.00 Week: 8	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Bellen met Hofstad en Populier. Bellen naar de GGD voor het doorgeven van de reservering.	Zijn afspraken gemaakt met de Populier wanneer we de enquêtes kunnen afnemen.
20-02-2007 14.30-15.30 Week: 8	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Bespreking Knooppunt.	Afspraak gemaakt met het team dat wij een plan van aanpak maken en dan voor ma 5 maart mailen.
26-02-2007 t/m 02-03-2007 Week: 9	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Literatuur.	In de vakantie individueel met de literatuur aan de slag gegaan. Boeken gelezen en bruikbare info op de mail gezet.
04-03-2007 20.00-22.30 Week: 9	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Plan van aanpak voor Knooppunt.	Is gemaild naar Peter.
05-03-2007 10.00-12.00 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Contact Peter, GGD.	Peter gemaild voor een reactie. Langs de GGD geweest voor de video's en overige informatie.
05-03-2007 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Deelvragen.	Individueel de gelezen literatuur onderverdelen per deelvraag.
06-03-2007 08.00-12.00 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Populier	Bij 5 klassen enquêtes afgenomen

06-03-2007 14.30-15.30 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Knooppunt	Bespreking plan van aanpak voor vrijdag 9 maart
07-03-2007 12.00-15.00 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Excel bestand maken, begin gemaakt aan de verwerking van de enquêtes van de Populier	Van de week verder gaan.
07-03-2007 15.45-16.15 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Hanneke, bespreking voortgang	Afspraken gemaakt over inleverdata, eventuele vragen kunnen gemaild worden
09-03-2007 08.30-14.00 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Knooppunt, proefdraaien product en afnemen enquêtes	Beloofd conceptversie productverslag en product te mailen naar Peter
09-03-2007 16.00-17.00 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Enquêtes van het Knooppunt verwerken	Staat op de mail
10-03-2007 11.30-15.00 Week: 10	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Enquêtes van de Populier verder verwerken, evaluatie knooppunt uitgewerkt, lesopzet gemaakt	Staat op de mail
12-03-2007 12.00-14.30 Week: 11	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Opzet verslag gemaakt, inleiding gemaakt	In het bestand van opzet verslag onderverdeeld wie wat doet. Gemaakte bestanden worden gemaild en met een kleur verbeteringen in aangebracht. In bestanden wordt de datum en de tijd aangegeven.
12-03-2007 16.00-23.30 Week: 11	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Werken aan het productverslag	
13-03-2007 10.00-16.00 Week: 11	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Werken aan het productverslag	
14-03-2007 10.00-18.30/ 20:00-22.30 Week: 11	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Werken aan het productverslag	
15-03-2007 10.30-22.00 Week: 11	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Werken aan het productverslag	
16-03-2007 10.30-22.00 Week: 11	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Werken aan het productverslag	Concept versie is gemaild naar Hanneke en Peter
28-03-2007 11.00-15.30 Week: 13	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Concept versie met aantekeningen opgehaald en begonnen met verbeteren	Een ieder verwerkt zelf de aantekeningen in de verdeelde stukken. Verbeterde stukken

			worden naar elkaar gemaild.
29-03-2007 09.30-10.15 Week: 13	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Bespreking concept met Hanneke	
29-03-2007 10.30-14.30 Week: 13	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Verbeteren concept versies	Een ieder werkt thuis weer verder
30-03-2007 Week: 13	Eshter Kornaat, Mandy Peters.	Thuis werken aan definitieve versie	
02-04-2007 / 17-04-2007 Week: 14 & 15	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Thuis werken aan definitieve versie	
18-04-2007 11.00- 16.00 Week: 16	Esther Kornaat, Mandy Peters.	Samen werken aan definitieve versie en procesverslag	
19-04-2007 Week: 16	Esther Kornaat, Mandy Peters	Thuis gewerkt aan de afronding van het product en productverslag	
20-04-2007 & 21-04-2007 Week: 16	Esther Kornaat, Mandy Peters	Vormgeving van het product	
23-04-2007 10.00- 13.30 Week: 17	Esther Kornaat, Mandy Peters	Afronding van het product en productverslag	
24-04-2007	Esther Kornaat, Mandy Peters	Afdrukken en inbinden product en productverslag	
25-04-2007 Tussen 10.30-12.00	Esther Kornaat, Mandy Peters	Inleveren product en productverslag	

Eindproduct

Afstudeerproject

Namen & studentnummers: Esther Kornaat
Mandy Peters

20042836
20030596

Docent begeleider:
Opleiding:

Hanneke Mulder
SPH voltijd

Klas: 4a
Datum: 25 april 2007

Voorlichtingspakket

Ontworpen door: Mandy Peters & Esther Kornaat
April 2007

Eerste druk april 2007

© 2007 Esther Kornaat en Mandy Peters

Alle rechten voorbehouden

Voorwoord

In het kader van het afstudeerproject vierde leerjaar van de studie Sociaal Pedagogische Hulpverlening voltijd aan de Haagse Hogeschool, hebben wij onderzoek gedaan naar wat loverboys precies zijn en hoe het komt dat steeds meer meiden in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar het slachtoffer worden van loverboys. Voor dit onderzoek en de uitkomsten daarvan willen wij u verwijzen naar het productverslag.

De meeste seksuele voorlichtingspakketten bestaan uit lessen over liefde, verkering, geslachtsdelen, geslachtsgemeenschap, geslachtziekten, ongewenste zwangerschappen en eigen grenzen kennen en herkennen bij anderen. Het onderwerp loverboys wordt in de meeste seksuele voorlichtingspakketten niet behandeld. Ons product is te gebruiken als aanvulling op reeds bestaande seksuele voorlichtingspakketten, maar is ook te gebruiken als losstaand onderwerp. Het voorlichtingspakket bestaat uit een lesbeschrijving, een dvd, cd en foldermateriaal.

Wij hebben dit product toegespitst op de meiden van het 'Knooppunt'. Het 'Knooppunt' is een voorziening te 's-Gravenhage voor leerlingen van middelbare scholen die om verschillende redenen probleemgedrag vertonen en voor wie de school van herkomst geen passend aanbod meer heeft. Wij nemen hiermee niet weg dat het product tevens te gebruiken is voor andere doelgroepen.

Esther Kornaat en Mandy Peters, april 2007.

Inhoudsopgave

1. Beginsituatie	Pagina: 7
2. Doelstellingen	Pagina: 7
2.1 Doelstellingen op korte termijn	Pagina: 7
2.2 Doelstellingen op lange termijn	Pagina: 7
3. Opzet Lessen	Pagina: 8
3.1 Les 1	Pagina: 8
3.2 Les 2	Pagina: 8
4. Organisatorische voorwaarden	Pagina: 8
5. Noodzakelijke middelen	Pagina: 9
6. Voorbereiding lessen	Pagina: 9
7. Uitwerking lessen	Pagina: 10
7.1 Les 1	Pagina: 10
7.1.1 Doel	Pagina: 10
7.1.2 Inleiding	Pagina: 10
7.1.3 Strip	Pagina: 10
7.1.4 Theorie toepassen	Pagina: 10
7.1.5 Afsluiting	Pagina: 11
7.2 Les 2	Pagina: 12
7.2.1 Doel	Pagina: 12
7.2.2 Inleiding	Pagina: 12
7.2.3 Verhaal van Muriël	Pagina: 12
7.2.4 Groepsgesprek	Pagina: 12
7.2.5 Afsluiting	Pagina: 13

8. Informatie	Pagina: 14
8.1 Informatie over loverboys	Pagina: 14
8.1.1 Wat zijn loverboys?	Pagina: 14
8.1.2 Wie zijn loverboys?	Pagina: 14
8.1.3 Hoe gaan loverboys te werk?	Pagina: 15
8.1.4 Achtergrond informatie over loverboys	Pagina: 16
8.1.5 Hoe kun je een loverboy herkennen	Pagina: 17
8.2 Risicogroep	Pagina: 19
8.2.1 Risicofactoren	Pagina: 19
8.2.2 Beschermingsfactoren	Pagina: 19
8.3 Adreslijst	Pagina: 20
 9. Vragenlijst 'Gevaarlijke liefde'	 Pagina: 23
 10. Verhaal van Jennifer	 Pagina: 24
 11. Tips voor docenten	 Pagina: 29

1. Beginsituatie

Dit lespakket is samengesteld als voorlichting voor meiden van 12 tot en met 17 jaar die bij het 'Knooppunt' zitten. Het 'Knooppunt' is een voorziening te 's-Gravenhage voor leerlingen van middelbare scholen die om verschillende redenen probleemgedrag vertonen en voor wie de school van herkomst geen passend aanbod meer heeft. De problematiek loopt uiteen van impulsief en introvert gedrag tot autoriteitsproblemen.

De meiden, voor wie dit lespakket bestemd is, hebben al eerder seksuele voorlichting gekregen. Zij hebben lessen gehad over verliefd zijn en verkering hebben en weten wat seksualiteit betekent en inhoudt. Dit is ook een voorwaarde voor deze voorlichting. De meiden bevinden zich in de puberteit. In deze levensfase krijgen de meiden interesse in intiem contact met jongens en experimenteren zij met seksueel gedrag. De puberteit gaat ook samen met onzekerheid en lichamelijke ontwikkelingen.

De voorlichting is gericht op meiden die tot de risicogroep behoren. Wij raden daarom aan om het gehele lespakket uitgebreid te behandelen. Op deze manier wordt het beste resultaat bereikt.

Wat wij als erg belangrijk achten, is dat de meiden in een groep zitten waar ze zich op hun gemak voelen. De meiden moeten namelijk in staat zijn zich op een veilige manier te uiten. De lessen zijn erop gericht om veel te praten. In een groep waar een meisje zich niet veilig voelt, zal zij niet veel vertellen over het onderwerp, het is namelijk een onderwerp wat normaal gesproken niet zo vaak aan bod komt in een grote groep.

2. Doelstellingen

2.1 Doelstellingen op korte termijn

De meiden kunnen benoemen wat loverboys zijn, wat hun werkwijzen zijn, welke stappen ze moeten ondernemen om uit handen van een loverboy te komen en te blijven en bij welke instellingen zij hulp kunnen zoeken. Dit wordt bereikt door informatieoverdracht en informatieverwerking. Docenten vertellen over loverboys en de meiden verwerken deze informatie door opdrachten te maken.

2.2 Doelstellingen op lange termijn

Meiden kunnen loverboys signaleren, weten hoe ze moeten handelen wanneer ze denken dat een vriendin (of zichzelf) in handen is van een loverboy.

3. Opzet Lessen

3.1 Les 1

- Een inleiding waarin door de meiden wordt verteld wat zij denken dat loverboys zijn. De docent vult aan met gelezen literatuur en beantwoordt vragen van de leerlingen.
- Meiden lezen de strip uit de folder 'Gevaarlijke liefde' en maken hierbij vragen.
- De meiden lezen het verhaal uit het boek 'Publiek geheim: jeugdprostitutie'.
- De huiswerkopdracht.

3.2 Les 2

- Terugkoppeling naar de vorige les en de huiswerkopdrachten doornemen.
- De docent laat de aflevering van JONG van de 'EO' zien en geeft een kijkopdracht.
- De docent voert een gesprek met de meiden over de aflevering van JONG, gericht op: "Wat zou jij doen als jou vriendin slachtoffer is van een loverboy?"
- Hoe kun je loverboys herkennen?
- Waar kunnen de meiden terecht voor informatie over loverboys.
- Als afsluiting van de lessen wordt de rap beluisterd.

4. Organisatorische voorwaarden

Een voorwaarde is dat meiden weten dat zij een voorlichting over loverboys krijgen. Op deze manier weten zij wat ze kunnen verwachten en worden zij niet voor het blok gezet.

De voorlichting moet door een vrouwelijke docent, die een vertrouwensband heeft met de meiden, gegeven worden.

Één les duurt ongeveer 45 minuten, afhankelijk van de duur van de groepsgesprek. Bij het maken van dit lespakket is rekening gehouden met een low budget. Dit houdt in dat er weinig geld nodig is om de voorlichting te kunnen geven. Er zijn twee folders noodzakelijk voor de les. Van iedere folder zijn 40 exemplaren toegevoegd. Nieuwe folders kunnen gratis besteld worden bij onder andere de GGD te 's Gravenhage. Het video- en geluidsmateriaal is toegevoegd aan dit pakket en hoeft dus niet te worden aangeschaft.

De ruimte waar de voorlichting gegeven wordt moet een relaxte sfeer uitstralen. Een standaard klaslokaal is dus minder geschikt.

5. Noodzakelijke middelen

Voor ieder meisje moet één folder van de special over loverboys beschikbaar zijn. De folders, het verhaal, de dvd, de rap en deze handleiding moeten binnen handbereik zijn. De meiden hebben pen en papier nodig voor de opdrachten en eventuele aantekeningen. De meiden kunnen deze materialen zelf meenemen.

In de ruimte waar de voorlichting gegeven wordt, moet een dvd/cd speler en een televisie aanwezig zijn. Het is noodzakelijk dat er gecontroleerd wordt of de dvd en cd af te spelen zijn, voordat de les begint.

6. Voorbereiding van de lessen

- Lees de lesbeschrijving en de folders door, zodat je weet waar je over praat.
- Bekijk zelf de dvd en beluister de rap.
- Zorg voor voldoende foldermateriaal, vragenlijsten en exemplaren van het verhaal.
- Bedenk wat je doet wanneer iemand vertelt of jij het vermoeden krijgt dat zij slachtoffers is van een loverboy.

7. Uitwerking lessen

7.1 Les 1

De les vindt plaats in een ruimte waar meiden zich prettig voelen. Dit kan een ruimte zijn waar banken staan of een kleiner klaslokaal. Geen grote ruimte omdat dit geen relaxte sfeer en eenheid creëert.

7.1.1 Doel

Kennismaking met het fenomeen loverboys. Het doel wordt bereikt door mondeling informatie over te dragen en de verkregen informatie eigen te maken door middel van het maken van opdrachten.

7.1.2 Inleiding

De docent opent de les door het onderwerp 'loverboys' te introduceren. De docent vraagt aan de meiden wat zij denken dat een loverboy is, wat hun werkwijzen zijn en wat ze verder al weten over loverboys. Na deze rondvraag geeft de docent een aanvulling in eigen woorden wat een loverboy is. Informatie over loverboys is te vinden onder informatie op pagina 13

7.1.3 Strip

De meiden krijgen de folder 'Gevaarlijke liefde' aangeboden. In deze folder staat een strip over Natasja een meisje dat in de handen valt van een loverboy (Ramon). De meiden vullen na het lezen van de strip de vragenlijst in. Deze vragenlijst is te vinden op pagina 22. De docent bespreekt de antwoorden met de meiden. De docent stelt samen met de meiden een lijst op van welke meiden een risico lopen om slachtoffer te worden van een loverboy. Informatie over risicogroepen is te vinden op pagina 18.

7.1.4 Theorie toepassen

Na het maken van een analyse van de risicogroep lezen de meiden het verhaal van Jennifer 'Verliefd op een loverboy', uit het boek 'Publiek geheim: jeugdprostitutie' (Terpstra, Van Dijke, 2006). Er kan ook voor gekozen worden het verhaal voor te lezen. Het verhaal is te vinden op pagina 23. De meiden ontleden de tekst met behulp van de theorie en de net gemaakte analyse. Dit doen de meiden door zinnen op te schrijven waaruit blijkt dat het meisje tot een risicogroep behoort. Dit wordt klassikaal besproken.

7.1.5 Afsluiting

Als laatste onderdeel van de eerste les wordt de huiswerkopdracht opgegeven. De huiswerkopdracht luidt: Zoek op de sites www.love-boys.nl, www.bewareofloverboys.nl en www.vanlovertotloverboy.nl naar hoe je een loverboy kunt herkennen, schrijf dit op en lever dit de volgende les in.

7.2 Les 2

De les vindt plaats in een ruimte waar meiden zich prettig voelen. Dit kan een ruimte zijn waar banken staan of een klein klaslokaal. Geen grote ruimte omdat dit geen relaxte sfeer en eenheid creëert.

7.2.1 Doel

Meiden kunnen loverboys herkennen en weten wat zij moeten doen wanneer zijzelf of een vriendin het slachtoffer is geworden van een loverboy.

7.2.2 Inleiding

De docent vraagt aan de meiden waar de vorige les over ging. Wat zijn loverboys ook al weer en wat hebben wij in die les gedaan? De docent bespreekt de huiswerkopdracht met de meiden. De docent vertelt wat er deze les gedaan wordt.

7.2.3 Het verhaal van Muriël

De docent laat de aflevering van JONG van de 'EO' aan de meiden zien. Deze aflevering gaat over Muriël. Muriël had anderhalf jaar een leuke relatie met haar vriend. Als ze achttien wordt verandert alles. Haar vriend dwingt Muriël om te werken in de prostitutie. De docent geeft bij de aflevering een kijkopdracht. De kijkopdracht is niet bedoeld om de kennis over loverboys te vergroten. De kijkopdracht is bedoeld om de aandacht erbij te houden. Meiden zullen aandachtiger naar de aflevering kijken als zij een kijkopdracht krijgen. De meiden moet na het zien van de aflevering antwoord geven op de volgende vragen.

1. *Muriël vond het vreemd toen haar vriend haar vroeg om in de prostitutie te werken. Waarom deed Muriël dit toch?* Muriël deed dit uit liefde voor haar vriend. Zij dacht dat als zij dit voor hem deed dat hij nog meer van haar zou houden.
2. *Waarom ging Daniëlle in de prostitutie werken?* Daniëlle werd gedwongen door haar vriend. Hij dreigde haar en haar familie iets aan te doen als zij niet naar hem luisterde.

7.2.4 Groepsgesprek

Na afloop van de aflevering geeft de docent de meiden de gelegenheid te vertellen wat zij van het verhaal van Muriël vinden. Hierna volgt het groepsgesprek over de vraag of meiden een soortgelijk verhaal kennen of hebben meegemaakt en wat zij zouden doen als zij vermoedens hebben dat een vriendin slachtoffer is van een loverboy.

7.2.5 Afsluiting

De docent geeft aan waar meiden terecht kunnen voor meer informatie en meldingen over loverboys. Een lijst met adressen van instellingen waar meiden terecht kunnen is te vinden op pagina 19. De lijst kan eventueel uitgedeeld worden. Als laatst wordt de folder 'Special over loverboys' uitgedeeld en wordt de rap beluisterd. De tekst van de rap is te vinden in de folder 'Special over loverboys' op de laatste pagina.

8. Informatie

8.1 Informatie over loverboys

In dit hoofdstuk is informatie te vinden over loverboys. Voor meer informatie verwijzen wij naar de boeken die vermeld staan onder het kopje tips voor docenten (p. 28).

8.1.1 Wat zijn loverboys?

Loverboys zijn jongens die de liefdesrelatie met een meisje misbruiken om geld te verdienen aan het meisje. Meestal gebeurt dit door middel van gedwongen prostitutie, soms door hoge leningen af te sluiten op haar naam. Het begrip pooier komt al langere tijd voor binnen de prostitutie. Dit zijn mannen die vrouwen verleiden om in de prostitutie te werken. Een loverboy is een variant van het pooierschap. Een loverboy gebruikt namelijk zijn liefdesrelatie met een meisje om haar in de prostitutie te brengen en van haar te profiteren. (Soa Aids Nederland, 2005, p. 28)

Begin jaren '90 werd voor het eerst bekend dat jonge meiden die een vriendje kregen na verloop van tijd gedwongen werden om als prostituee te gaan werken. De term loverboy is ontstaan in 1995 tijdens een rechtszaak tegen vier mannen. Zij hadden meiden gedwongen in de prostitutie te werken. Bijzonder aan deze zaak was dat de mannen hun liefdesrelatie gebruikten om het meisje de prostitutie in te krijgen. De mannen hadden de meiden zo verliefd gemaakt dat zij alles voor hen deden en dat zij zelfs voor de rechtbank stonden met spandoeken waarop stond dat ze hun vriend vrij moesten laten. (Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts, 2006, p. 9)

8.1.2 Wie zijn loverboys?

Uit ons literatuuronderzoek is gebleken dat er een profielschets gegeven kan worden van een loverboy. De profielschets die wij hier geven is gebaseerd op literatuur van Van Dijke, Terpstra, Berger, Geurts (2006), Soa Aids Nederland (2005) en Terpstra en Van Dijke (2006). De meeste loverboys hebben een Nederlandse nationaliteit met een Marokkaanse achtergrond. In mindere mate komen loverboys met een Turkse, Antilliaanse, Surinaamse en Nederlandse achtergrond voor. Het overgrote deel van de loverboys is tussen de 20 en 30 jaar oud en heeft een laag opleidingsniveau of zijn voortijdige schoolverlaters. Bijna alle loverboys zijn eerder in aanraking geweest met politie en werken samen met andere loverboys. Over het algemeen richten loverboys zich op meiden tussen de 12 en 18 jaar maar in toenemende mate ook op meiden boven de 18 jaar. Loverboys zijn tegenwoordig zowel in de grote steden als in kleine dorpen actief.

8.1.3 Hoe gaan loverboys te werk?

Loverboys werken volgens verschillende strategieën. De meest voorkomende en bekendste strategie van loverboys is dat de jongen het meisje dwingt in de prostitutie te werken en de opbrengsten af te staan aan de loverboy. Uit de docentenhandleiding van het seksuele voorlichtingspakket 'Lang leve de liefde' blijkt dat er echter ook loverboys zijn die hun vriendin misbruiken om grote geldleningen af te sluiten, om auto's op hun naam te zetten, om winkeldiefstallen te plegen of als drugskoerier te functioneren. Deze strategieën komen in mindere mate voor dan de strategie van de traditionele loverboy. Om deze reden richten wij ons in dit onderzoek alleen op loverboys die via de prostitutie geld willen verdienen aan meiden.

De werkwijzen van loverboys zijn verschillend. Volgens Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts (2006, p. 17) zijn er loverboys die meiden eerst afhankelijk maken van drank of drugs voordat zij gedwongen worden de prostitutie in te gaan en zijn er jongens die meiden zoeken die al in de prostitutie werken. Wanneer zij dan willen stoppen met het werk in de prostitutie dwingt de loverboy hun het werk te blijven doen. Als laatste benoemen zij jongens die door de status die zij uitstralen zo aantrekkelijk zijn dat meiden zelf al het mogelijke doen om bij deze jongens in de smaak te vallen.

De meest voorkomende werkwijze van een loverboy is die van verleiden, inlijven en in stand houden. Deze stappen worden door Van Dijke, Terpstra, Berger en Geurts behandeld in het boek 'De betovering verbroken' (2006, p. 25) en zijn terug te vinden in de verhalen van slachtoffers van loverboys in het boek 'Publiek geheim' van Terpstra en Van Dijke (2006) en op verschillende internetsites (o.a. www.bewareofloverboys.nl). Tijdens de eerste stap wordt er kennis gemaakt met het meisje. De loverboy zoekt meiden op schoolpleinen, discotheken, winkelcentra, chatrooms etc. Loverboys weten precies welke meiden een gemakkelijk slachtoffer zijn. Dit zijn onzekere, eenzame, goedgegelovige meiden met een problematische achtergrond. De loverboy versiert het meisje en geeft haar, vaak dure, cadeautjes, verwent en beschermt haar waardoor het meisje verliefd wordt. Wanneer er, voor het meisje, sprake is van een liefdesrelatie gaat de loverboy over naar de volgende stap: het inlijven. De loverboy heeft het meisje inmiddels zo ingepalmd dat zij veel voor hem over heeft. Het is mogelijk dat de loverboy zó op het meisje inpraat dat zij het contact met haar familie en vrienden verbreekt en de loverboy uiteindelijk de enige is met wie zij contact heeft en op deze manier wordt ze emotioneel afhankelijk van hem. Soms is het meisje zo verliefd dat zij

niet eens bereikbaar is voor familie, vrienden, politie of hulpverlening. En dit terwijl ouders en vrienden zich ernstige zorgen maken en zien dat het steeds slechter met het slachtoffer gaat. De meiden zelf vinden dat er niets aan de hand is en ervaren de zorgen van anderen als verregaande bemoeizucht en voelen zich behandeld als een klein kind. Vervolgens laat de loverboy het meisje kennismaken met prostitutie. Dit kan op verschillende manieren maar altijd word gebruik gemaakt van de emotionele afhankelijkheid van het meisje. Het meisje zal alles voor de loverboy doen omdat hij de enige is die er voor het meisje is en haar de aandacht geeft die zij nodig heeft. Soms wordt het meisje direct gedwongen om in de prostitutie te gaan werken en maakt de loverboy gebruik van zijn overwicht. Andere loverboys doen het iets rustiger aan. Deze loverboys zeggen financiële problemen te hebben en het meisje kan hen daaruit helpen door seks te hebben met een andere jongen tegen betaling. Uit liefde voor de loverboy heeft het meisje seks tegen betaling met een andere jongen. De stap naar prostitutie wordt op deze manier kleiner gemaakt. De volgende stap is het binnentreden van de prostitutie. De loverboy manipuleert het meisje met valse beloftes en toekomstdromen. Andere technieken zijn het aanpraten van schuldgevoelens. De loverboy zegt dat hij zoveel voor haar heeft gedaan en dat het nu tijd is dat zij iets terugdoet. Protesteert het meisje hiertegen dan dreigt de loverboy het meisje en haar familie iets aan te doen en chanteert haar hiermee, vaak is er ook sprake van mishandeling. Hij maakt het meisje bang waardoor zij toch gehoor geeft aan de eisen van de loverboy. Het meisje belandt in de prostitutie en macht en controle gaan in toenemende mate de relatie beheersen.

De laatste stap is het in stand houden van het werken als prostituee. Om het meisje in zijn macht te houden maakt de loverboy gebruik van chantage, mishandeling, gevangenschap, continue controle, mooie praatjes en onvoorspelbaar gedrag. De meeste meiden beseffen dat zij afhankelijk zijn van de loverboy en doen er daarom alles aan om de wensen van de loverboy te vervullen. Andere meiden zijn zo bang dat de loverboy haar of haar dierbaren iets aandoet dat zij niet durft te protesteren tegen zijn eisen.

8.1.4 Achtergrondinformatie over loverboys

Volgens Terpstra en Van Dijke (2006, p. 84) zijn sommige loverboys in het verleden zelf slachtoffer geweest van geweld en misbruik. Verschillende slachtoffers van loverboys herkennen dit: hun loverboy heeft ook te maken gehad met verwaarlozing, mishandeling en seksueel misbruik. In de tijd dat zij nog in de macht waren van de loverboy grepen deze

verhalen de slachtoffers aan en kregen hierdoor meer begrip voor het gedrag van de loverboy. Achteraf vragen zij zich echter af of dit soort 'bekentenissen' onderdeel uitmaakten van het spel dat hij met hen speelden.

Van de loverboys die opgepakt zijn hebben er maar weinig spijt van wat ze hebben gedaan. Zij zien eerder het meisje als boosdoener omdat zij onterecht aangifte heeft gedaan. Ze schuiven ook de schuld naar het meisje toe door te zeggen: "Ze wilde het immers zelf, het waren toch al sletjes, ze vragen erom". Een typisch geval van 'blaming the victim'. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de loverboys geen goede beheersing hebben van de socioseksuele grammatica. Dit betekent dat zij signalen en boodschappen verkeerd interpreteren. Zij zijn seksueel dyslectisch. Dit houdt in dat zij blind zijn voor de wensen en geboden van een ander, vervormen onbewust hun waarneming naar eigen behoeften. Een andere verklaring is te vinden in de ontwikkelingen in de moderne jeugdcultuur zijn. Jongeren hebben tegenwoordig niet alleen seks in een liefdesrelatie en dit lijkt normaal te worden. Op televisie en het internet zijn steeds vaker muziekclips en filmpjes te zien waarin mannen omringd worden door jonge aantrekkelijke meiden die volledig in hun macht lijken te zijn. Dit wordt door jongeren als stoer en idealistisch ervaren. Er treden steeds meer veranderingen op in de normen en waarden op seksueel gebied. Dit heeft als gevolg dat er onduidelijkheid optreedt in wat de huidige normen en waarden zijn. Jongeren weten niet meer wat volgens de maatschappij acceptabel is en dit bemoeilijkt hen in het stellen van grenzen, wat moeten zij wel accepteren en wat niet. Een voorbeeld hiervan zijn groepsverkrachtingen waarbij het slachtoffer naderhand weer contact zoekt met de daders. Er ontstaat verwarring over wanneer je slachtoffer bent en wanneer dader. Ook de norm "geen seks voor het huwelijk" geldt voor steeds minder jongeren. In de meeste Islamitische gezinnen heeft deze norm nog wel veel waarde. Dit zorgt voor verwarring bij sommige Islamitische loverboys. Zij hebben weinig respect voor meiden die wél seks voor het huwelijk hebben gehad. Zij vinden dat deze meiden niets meer waard zijn en dat zij de meiden daarom mogen gebruiken als prostituee.

8.1.5 Hoe kun je loverboys herkennen?

Wanneer wij een jongen zien kunnen wij niet direct beoordelen of hij een loverboy is. Wel kunnen wij een beschrijving geven waaraan de meeste loverboys voldoen. Dit betekent niet dat alle mannen die voldoen aan deze beschrijving loverboys zijn. Loverboys zijn

aantrekkelijke mannen van rond de 25 jaar. Zij gaan dagelijks goed gekleed door het leven en zien er verzorgd uit. Loverboys zijn er goed in mensen over te halen en hebben meestal een dominant karakter. Goede communicatieve vaardigheden behoren tot de eigenschappen van een loverboy. Zij maken gebruik van veelbelovende praatjes en weten exact de zwakke en gevoelige plek van een meisje te vinden.

Om een meisje te versieren geeft de loverboy haar veel complimenten en zegt hij er altijd te zijn voor het meisje. Hij wint haar vertrouwen en ondertussen overlaadt hij haar met dure cadeaus. Wanneer je een cadeau krijgt van je vriend is hij nog niet direct een loverboy. Wel moet je extra alert zijn wanneer hij veel en extreem dure cadeaus geeft.

De meeste loverboys verdienen hun geld niet op een eerlijke manier. Vaak heeft een loverboy meerdere meisjes in de prostitutie werken of verdient hij zijn geld met andere criminele activiteiten. Een loverboy kan herkend worden wanneer hij meer geld bezit of uitgeeft dan hij eigenlijk zou moeten verdienen met het werk wat hij zegt te doen.

Al met al is het lastig om een loverboy te herkennen. Voor buitenstaanders zoals vriendinnen, ouders en leerkrachten is het gemakkelijker om een loverboy te herkennen dan voor het slachtoffer zelf. Het slachtoffer is meestal verliefd op de loverboy en zoals wij allemaal weten 'maakt liefde blind'. Het is daarom van belang meiden bewust te maken van het gevaar van een loverboy en hoe zij hen kunnen herkennen.

8.2 Risicogroep

Onder risicogroep vallen meiden die gevoeliger zijn voor de praktijken van een loverboy. Hier onder worden een aantal risicofactoren en beschermingsfactoren genoemd. Het is niet zo dat ieder meisje die voldoet aan een aantal risicofactoren slachtoffer wordt van een loverboy. Wel lopen deze meiden een verhoogd risico. Dit risico kan weer verkleind worden door de beschermingsfactoren die erna genoemd worden.

8.2.1 Risicofactoren

- Meiden die zich in de puberteit bevinden.
- Meiden die geen vertrouwenspersoon hebben.
- Meiden met een lage zelfwaardering.
- Meiden met een laag IQ of opleidingsniveau.
- Meiden die geen veerkrachtige persoonlijkheid hebben.
- Meiden met slechte schoolprestaties.
- Meiden die een slechte relatie met hun ouders hebben.
- Meiden die van spanning en sensatie houden en daardoor risicovolle situaties opzoeken.
- Meiden die ingrijpende gebeurtenissen, zoals seksueel misbruik, ernstige conflicten met ouders en uithuisplaatsing, hebben meegemaakt
- Meiden die ouders hebben met psychische problemen.
- Meiden die vergeleken met leeftijdsgenoten veel beperkingen opgelegd krijgen.
- Meiden die worden opgevoed in een gezinscultuur die haaks staat tegenover de Nederlandse cultuur.
- Meiden uit streng gelovige gezinnen.

8.2.2 Beschermingsfactoren

- Een goede relatie met een vertrouwenspersoon.
- Een hoge zelfwaardering.
- Een hoog IQ.
- Een veerkrachtige persoonlijkheid.
- Goede schoolprestaties.
- Een goede relatie met ouders.
- Ouders die hen ondersteunen in het nemen van adequate beslissingen en die hen ontmoedigen bij experimenten met risicovol gedrag.

8.3 Adressenlijst

Pretty Woman

Pretty Woman is een gezamenlijk project van Stade en Bureau Jeugdzorg in Utrecht. Zij zijn er voor je als je moeite hebt met het aangeven van grenzen of als je vragen hebt over seks, relaties of loverboys. Ook als je denkt dat jij of een vriendin slachtoffer van een loverboy is kunnen de mensen van Pretty Woman jou helpen. Je kunt elke dag binnenlopen in het Pretty Woman-pand in het centrum van Utrecht voor een praatje of informatie. Maar je kunt ook contact opnemen via de telefoon of e-mail.

Pretty Woman

Achter Clarenburg 25 (tegenover Xenos in het centrum)

3511 JH Utrecht

Tel. 030 – 2 361 999 / 030 2317100

E-mail: prettywoman@stichtingstade.nl

Beware of loverboys – Scharlaken Koord

Beware of loverboys is een preventieproject van de Christelijke organisatie Scharlaken Koord. Zij hebben een gezellige woonkamer op de wallen in Amsterdam, waar meiden en vrouwen komen die in de prostitutie werken. Slachtoffers van loverboys kunnen hier terecht voor hulp. Je kunt Beware of Loverboys ook telefonisch of via de e-mail bereiken.

Beware of loverboys

Tel. 020 6226897

Website: www.bewareofloverboys.nl

E-mail: info@bewareofloverboys.nl

Vrouwenopvang Fryslân

Deze organisatie zet zich in voor meiden die slachtoffers zijn geworden van een loverboy. Zij hebben een opvanghuis en lotgenotengroepen voor deze meiden. Meer informatie over de vrouwenopvang is te vinden op de website.

Mr. P.J. Troelstraweg 149

Postbus 1087

8900 CB Leeuwarden

Tel. 058 215 70 84

Website: www.vrouwenopvang-fryslan.nl

E-mail: info@vrouwenopvang-fryslan.nl

Stichting Tegen Vrouwenhandel (STV)

Voor meldingen, hulp, advies en informatie kun je terecht bij de Stichting Tegen Vrouwenhandel. Zij zijn telefonisch of via internet te bereiken.

Stichting Tegen Vrouwenhandel (STV)

Tel: 033 4481186

Website: www.mensenhandel.nl

E-mail: stv@opvang.nl

Humanitas Prostitutie Maatschappelijk Werk

Deze organisatie is er voor iedereen die in de prostitutie werkt of heeft gewerkt. Ze kunnen je adviseren en helpen als je een slachtoffer van een loverboy bent of kent. Je kunt hen telefonisch bereiken.

Humanitas Prostitutie Maatschappelijk Werk

Tel: 010 2211715

GGD

Bij de GGD kun je terecht voor informatie over allerlei onderwerpen. Ook over loverboys, relaties, liefde, seks enzovoort. Iedere gemeente heeft een GGD. Inwoners van 's-Gravenhage en omstreken kunnen terecht bij de GGD Den Haag.

GGD Den Haag

Thorbeckelaan 360

Tel. 070 3533000

JIP

JIP staat voor Jongeren Informatie Punt. Bij het JIP kun je terecht voor vragen of informatie over alle dingen die jou bezig houden. Alles wat je vraagt of verteld wordt bij hen vertrouwelijk behandeld en de hulp is gratis. Je kunt het JIP bellen of e-mailen of je kunt een keertje binnen lopen. E-mailen kan via de website van het JIP.

JIP Den Haag

Amsterdamse Veerkade 17a

2512 AG Den Haag

Tel. 070 365 59 30

Website: www.jipdenhaag.nl

De kindertelefoon

Bij de kindertelefoon kun je anoniem terecht met alles wat je aan iemand wilt vertellen. Deze mensen kunnen je helpen door adviezen te geven of gewoon jou verhaal aanhoren. Tussen 14:00 en 20:00 kun je gratis bellen met 0800 0432.

Websites

Op de volgende website kun je nog meer informatie vinden over loverboys.

- www.bewareofloverboys.nl
- www.lover-boys.nl
- www.vanlovertotloverboy.nl
- www.stayinlove.nl

9. Vragenlijst 'Gevaarlijke liefde'

Vraag 1:

Geef in eigen woorden weer wat jij denkt dat een loverboy is:

Vraag 2:

Waarom denk jij dat er meisjes zijn die niet in de gaten hebben dat hun vriend een loverboy is?

Vraag 3:

Is het de schuld van een meisje als ze voor haar vriend in de prostitutie gaat werken?

Vraag 4:

Wat deed Ramon om Natasja zover te krijgen dat ze voor hem voor geld met een andere jongen naar bed ging?

Vraag 5:

Moeten loverboys gestraft worden?

Vraag 6:

Kun je voorkomen dat je in handen valt van een loverboy?

Vraag 7:

Waarom koos volgens jou Ramon Natasja uit als slachtoffer?

10. Verhaal van Jennifer

'Hij zei zulke lieve dingen tegen me dat ik hem wel moest geloven'

Verliefd op een loverboy

Op vijftienjarige leeftijd leerde Jennifer haar loverboy Ferdi kennen. Tot over haar oren verliefd, sloeg ze de waarschuwingen van haar ouders en vrienden in de wind. De enige naar wie ze nog luisterde was Ferdi. Dat hij bij de politie bekend stond als pooier, weigerde ze te geloven. Ze wist van het bestaan van prostitutie, maar daar hield het dan ook mee op. Over loverboys had ze nog nooit gehoord. Pas toen Ferdi haar tot driemaal toe geprobeerd had de prostitutie in te krijgen, begon het haar te dagen. 'Eigenlijk wilde ik het nog steeds niet weten. Ik was veel te verliefd en dacht: zoiets doet hij toch niet? Nu weet ik beter en ben ik een stuk voorzichtiger. Als een jongen nu meteen lief tegen me begint te doen en zegt dat hij van me houdt, geloof ik er geen flikker van.'

'Mijn relatie met Ferdi duurde in het totaal vijf maanden. Ik leerde hem kennen via een vriend van me. Dat was net in een tijd dat mijn ouders met vakantie waren, dus kwamen hij en zijn vrienden al snel bij mij thuis. Eigenlijk was het bijna meteen aan tussen ons. Ik vond dat hij er leuk uitzag en was onder de indruk van zijn manier van praten. Hij kwam van de Antillen en was drieëntwintig jaar oud. De eerste maanden ging het eigenlijk heel goed tussen ons en deden we leuke dingen samen. Na een poosje begon hij zich anders te gedragen en kon hij plotseling heel kwaad op me worden. Het kwam voor dat we hand in hand op straat liepen, hij me ineens wegduwde en als een gek tegen me begon te schreeuwen. Waarom hij dat deed, weet ik niet. Ik snapte er niets van. De volgende dag was het dan weer goed, net alsof er niets gebeurd was. Hij deed dan weer heel lief tegen me. Lieve praatjes, daar was hij goed in en ik wilde die maar al te graag horen.'

Waarschuwingen

'Toen ik Ferdi leerde kennen, was ik vijftien jaar oud, ik zat op school en woonde bij mijn ouders. Die maakten zich al gauw zorgen over mijn relatie. Ik ging me ineens heel anders gedragen en trok me niks meer van hen aan. Daardoor begrepen mijn ouders dat er iets aan de hand was, maar wat - dat wisten ze niet. Als ze er met mij over probeerden te praten, liep ik altijd boos weg. Ferdi vertelde me dat ik niet naar mijn ouders moest luisteren. Deed ik dat wel dan lachte hij me uit en zei: 'Doe toch normaal, je laat je toch niet door je ouders vertellen wat je moet doen?' Mijn ouders begonnen zich pas echt grote zorgen te maken toen

ze van de politie te horen kregen wat voor jongen Ferdi was. Dat gebeurde nadat ik na een ruzie van huis weggelopen was. Toen ze me nergens konden vinden, zijn ze naar de politie gegaan. Zodra de politie hoorde wie mijn vriend was, vertelden ze mijn ouders dat ze mij zo snel mogelijk bij hem vandaan moesten halen. Ferdi bleek bij de politie bekend te staan als pooier, verkrachter en nog veel meer. Mijn ouders hebben verschillende gesprekken met de politie gehad, maar die kon hen verder ook niet helpen. Zolang ik er zelf voor koos om bij Ferdi te zijn, stond de politie machteloos.' 'Mijn ouders vertelden me later wat ze bij de politie te weten waren gekomen, maar ik negeerde hun waarschuwingen. Natuurlijk hadden ze achteraf gezien gelijk, maar als je verliefd bent, wil je geen slechte dingen horen over het vriendje op wie je zo gek bent. Ook vrienden hebben me meer dan eens gezegd dat Ferdi niet goed voor me was, maar daar wilde ik dan niks van weten. Nu schaam ik me daarvoor, maar in die tijd luisterde ik alleen naar Ferdi. Door hem heb ik veel van mijn vriendinnen in de steek gelaten. Hij wilde dat ik elke dag bij hem kwam en daardoor had ik geen tijd meer voor anderen. Met jongens mocht ik al helemaal niet omgaan. Als hij erachter zou komen dat ik met een jongen praatte, zou ik echt de lul zijn en die jongen ook. Dat liet hij me tenminste herhaaldelijk weten. Alleen al als iemand mij opbelde, draaide hij helemaal door. Hij was bang dat ik vreemd zou gaan en zei: 'Jij bent alleen van mij'. Ik begreep daarom ook niet waarom hij van de ene op de andere dag kon besluiten dat ik met andere mannen naar bed moest gaan.'

Vet huilen

'Op een dag zette hij me in een auto en reed me naar een huisje, waar een escortservice bleek te zitten. Hij liet me daar achter bij een oude man die iemand aan de andere kant van de telefoon beschreef hoe ik eruit zag. Pas op dat moment begreep ik dat er iets niet klopte en ik begon vet te huilen. Ik rende naar buiten, maar daar wachtte Ferdi me op en begon heel lief tegen me te praten. Hij zei dat ik zo mooi was en dat hij wilde dat ik het voor hem deed. Wat dat precies inhield, bleef vaag. Eerst was het dat ik een beetje met mannen moest praten. Daarna zei hij dat ik misschien ook seks moest hebben voor geld. In ieder geval bracht hij me weer terug naar dat huisje en verdween. Ik kreeg daar een chauffeur die me naar klanten zou brengen, maar toen die man even niet oplette ben ik er tussenuit geknepen. Ik was helemaal overstuur en ben naar een vriendin gegaan. Zij vroeg me wat er aan de hand was, maar ik kon niets zeggen omdat Ferdi me verboden had erover te praten.' 'Ferdie was niet boos dat ik er vandoor gegaan was. Integendeel hij deed heel lief tegen me en zei dat ik bewezen had dat ik echt van hem hield en daarom geen seks wilde hebben met

andere mannen. Hij wilde me alleen maar testen en zou zoiets nooit meer van me vragen. Hij zei zulke lieve dingen tegen me dat ik hem wel moest geloven.' 'De tweede keer was ik met een vriendin bij hem en gingen we een stukje rijden. Hij stopte bij een auto waarin een man zat te wachten, ging erheen en riep me. Net als de vorige keer vertelde hij me dat hij wilde dat ik het voor geld met andere mannen deed. Hij bedreigde me, zei dat hij me zou slaan als ik weigerde en werd heel boos. Helemaal overstuur ging ik in die andere auto zitten. Ik kon alleen nog maar huilen. Die chauffeur zei toen dat hij me zo niet bij een klant kon brengen en bracht me terug naar mijn ex. Het was een rare toestand, maar ik kon er echt niets tegen doen. Misschien is het voor anderen onbegrijpelijk en vinden ze me maar dom dat ik hierin ben getrapt, wat kon ik doen? Hij bedreigde me met van alles en nog wat. Als ik het zou uitmaken, zou hij me weten te vinden en me kapot maken. Hij zei dat hij mijn broertje zou vermoorden, mijn familie wat zou aandoen en ons huis in de fik zou steken. Hij wist waar ik woonde. Daarom kon ik niets doen. Als hij boos was, was ik echt heel bang voor hem. Tegelijkertijd waren er ook de leuke dingen. Samen muziek luisteren, gezellig samen bij iemand op bezoek gaan.'

Het bordeel

'Er kwam zelfs nog een derde keer. Die dag was ik met ruzie het huis uit gelopen. Samen met een vriendin ben ik naar hem en zijn vrienden gegaan. Ferdi stelde voor om met zijn allen een stukje te gaan rijden. Op een gegeven moment stopte hij voor een bordeel en nam mij en mijn vriendin mee naar binnen. Hij bleek de baas van die tent verteld te hebben dat we daar wilden werken, dus zaten we ineens in een sollicitatiegesprek. Ik wist niet wat me overkwam en heb de helft niet gehoord. Ferdi had verteld dat ik negentien jaar oud was. Die man heeft dat verder niet gecheckt, terwijl hij toch wist wie Ferdi was. We kregen te horen wat zo'n beetje de bedoeling was. Zo zouden we een kamertje voor ongeveer honderd euro per nacht gehuurd hebben. In eerste instantie snapte ik niet waar die man het over had, maar tijdens dat gesprek werd dat langzaam maar zeker duidelijk. Toen onze vrienden vertrokken waren, kregen we een rondleiding. Ik herinner me nog die kamertjes waar we het zouden moeten doen. Heel klein, een bed, rood licht en overal condooms. Wat me ook tegen stond, was die douche. Je moest heel vaak douchen omdat je er zo vies van werd. En dan had je nog die danspaal waar meisjes in string en bh omheen dansten. Overal liepen van die vieze mannen die daar alleen maar kwamen omdat ze nergens anders seks konden krijgen. Die eerste avond hoefden we nog niet te werken. We moesten de hele nacht tussen die mannen aan de bar blijven zitten zodat we konden zien wat er van ons verwacht werd. Het

liefst waren we er vandoor gegaan, maar dat kon niet. Ik heb zelfs nog even gedacht dat ik het misschien toch maar beter een poosje kon doen. Het is maar goed dat ik dat niet gedaan heb.' 'De volgende morgen werd ik gebeld door een lerares van mijn school. Mijn ouders hadden kennelijk verteld dat ik die nacht niet was thuis gekomen. Ze vroeg me waar ik was, maar ik kon niet veel zeggen omdat Ferdi meeluisterde. Kennelijk begreep ze toch wat er gaande was, want daarna heeft ze de politie gebeld. Vanaf dat moment kreeg ik continu telefoontjes van de politie en dat was mijn redding. Ferdi zag het helemaal niet zitten dat de politie betrokken was en besloot me naar huis te brengen. Een paar dagen later zou hij me dan weer komen ophalen. Mijn vriendin mocht niet weg, zij moest die avond gewoon terug naar het bordeel.' 'Thuis kon ik alleen nog maar huilen en mijn ouders huilden met me mee. Ik hoefde ze niet te vertellen wat er gebeurd was, ze wisten het al. De politie had hun gezegd dat ze mij misschien nooit meer terug zouden zien omdat ik naar het buitenland gebracht kon zijn. Ik wilde helemaal niet praten over wat er gebeurd was. Ik schaamde me enorm. Later heb ik het er nog wel met mijn ouders over gehad, maar het meeste weten ze toch via de politie en een vriendin. Sommige dingen durfde ik gewoon niet zelf aan hen te vertellen.'

Gladde praatjes

'Kort daarna ben ik in de opvang van Asja beland. Dat was beter omdat Ferdi gevaarlijk was en hij was op zoek naar mij. Bovendien zou ik daar leren om beter voor mezelf op te komen. Ik weet dat ik niet makkelijk 'nee' zeg en als zo'n jongen dan lief tegen me doet, trap ik er misschien weer in. Na een week had ik het wel gezien bij Asja en ben ik terug naar huis gegaan. Dat ging niet goed want overal waar ik was, dook mijn ex op. Omdat ik me niet veilig voelde, ben ik terug naar Asja gegaan. Nog geen twee weken later, heeft de leiding me weggestuurd omdat ze me in de buurt van het huis betrapten met een jongen. Ik kende die jongen via een meisje dat ook bij Asja zat en was alleen maar even bij hem in de auto gaan zitten om een praatje te maken. Hij is helemaal geen loverboy maar de leiding dacht daar anders over. Natuurlijk begrijp ik dat ze het adres geheim willen houden, maar dat ze zo weinig vertrouwen in me hadden, vind ik niet leuk.' 'Momenteel woon ik thuis en ga weer naar school. Het contact met mijn ouders is beter geworden. We krijgen nu iedere dag iemand van Families First, een soort crisishulp, bij ons thuis. Dat is alleen maar praten, praten en nog eens praten. Eigenlijk zie ik dat helemaal niet zitten. Ik wil nu wel eens met rust gelaten worden. Als ik wil praten, ga ik wel naar een vriendin. Toch zou ik het liefst teruggaan naar Asja. Daar zitten meiden die nog ergere dingen hebben meegemaakt dan ik. Daar leer ik van. Verder zou ik daar allerlei trainingen krijgen. Bij Asja kan ik - denk ik - beter

verwerken wat me is overkomen en voel ik me een stuk veiliger. Niet dat ik nog bang ben voor mijn ex, maar wel voor zijn vrienden. Laatst nog liep ik mijn ex tegen het lijf. Die begon meteen weer heel lief te doen, zei dat hij me gemist had en heel goed begreep dat ik de politie erbij gehaald had. Hij probeerde me echt weer te paaien, maar ik ga er niet meer op in. Door hem ben ik veel voorzichtiger met jongens geworden. Als ik nu een jongen tegenkom die meteen lief begint te doen en zegt dat hij van me houdt, vertel ik hem op te flikkeren. Ik weet nu wat loverboys zijn en herken hen direct. Het zijn altijd van die mooie jongens met veel gouden sieraden en dure kleren. Ze hebben allemaal dezelfde gladde praatjes en kijken alleen maar naar je kont. Het is hen vooral om jonge, onzekere meisjes te doen want die durven toch nergens 'nee' op te zeggen. Vanmiddag nog kwam ik bij McDonald's zo'n jongen tegen. 'Ha poppetje', zei hij tegen me, 'geef me je nummer. Ik ben een stoute jongen. Waarom ga je de business niet in, kunnen we samen veel geld verdienen'. Nou dan weet je wel hoe het zit. Bij mij hoeft niemand meer met dat soort praatjes aan te komen.'

[Uit Publiek Geheim: jeugdprostitutie negen portretten, Linda Terpstra en Anke van Dijke (2004), uitgeverij SWP website: www.swpbook.com]

11. Tips voor docenten

Om de het lespakket helemaal volledig te maken sluiten wij in dit hoofdstuk af met een aantal handige tips.

1. Weet waar je het over hebt. Lees voldoende literatuur zodat je alle vragen van de meiden kunt beantwoorden. Aan te raden boeken zijn:

Dijke, Anke van, Linda Terpstra, Marianne Berger, Edith Geurts (2006). *De betovering verbroken*. Amsterdam: SWP.

Terpstra, Linda, Anke van Dijke (2006). *Publiek geheim: jeugdprostitutie*. Amsterdam: Uitgeverij SWP: 2^e druk.

Breng van te voren ook een bezoek aan internet. Er bestaan tientallen sites over loverboys. Kijk onder andere op: www.bewareofloverboys.nl, www.love-boys.nl en www.vanlovertotloverboy.nl

2. Weet op welke punten je moet letten wanneer je met meiden in gesprek bent. De belangrijkste voor deze voorlichting zijn volgens ons dat de gesprekken niet te persoonlijk moeten worden. De meiden uit deze doelgroep kunnen zich erg snel aangevallen voelen. Belangrijk is daarom om het bijvoorbeeld over de vriendin van het meisje te hebben in plaats van over het meisje zelf. De meiden zullen de voorlichting uiteindelijk wel op zichzelf richten, maar zullen dit niet uitspreken.
3. Wanneer je het vermoeden hebt dat één van de meiden het slachtoffer is van een loverboy, zorg er dan voor dat zij een persoon heeft waarmee zij kan praten, welke stappen zij moet nemen om te ontsnappen van de loverboy en bij welke instanties zij terecht kan.
4. Nodig iemand uit van een instelling of een ex-slachtoffer die haar verhaal wil vertellen zodat het voor de meiden dichter bij komt en realistischer wordt.
5. Er bestaan verschillende films over loverboys. Deze kunnen aan de meiden worden getoond. Een voorbeeld is de film 'Loverboy'. Deze speelfilm gaat over Denise die ingepalmd wordt door loverboy Michael en door hem gedwongen wordt de prostitutie in te gaan. Maar dan wordt hij zelf verliefd op Denise met alle gevolgen van dien.

6. Biedt de meiden aan om een weerbaarheidscursus te volgen. Hierin leren meiden om te gaan met grensoverschrijdend gedrag. Deze trainingen worden onder andere gegeven in buurthuizen en instellingen voor jeugdzorg.
7. Om loverboy praktijken nog beter te kunnen bestrijden is het noodzakelijk dat ook de ouders van meiden op de hoogte zijn van het verschijnsel loverboys. Organiseer daarom een ouderavond waarop ouders kennismaken met de werkwijzen van loverboys en leren hoe zij hun dochter kunnen beschermen tegen loverboys.

